

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens

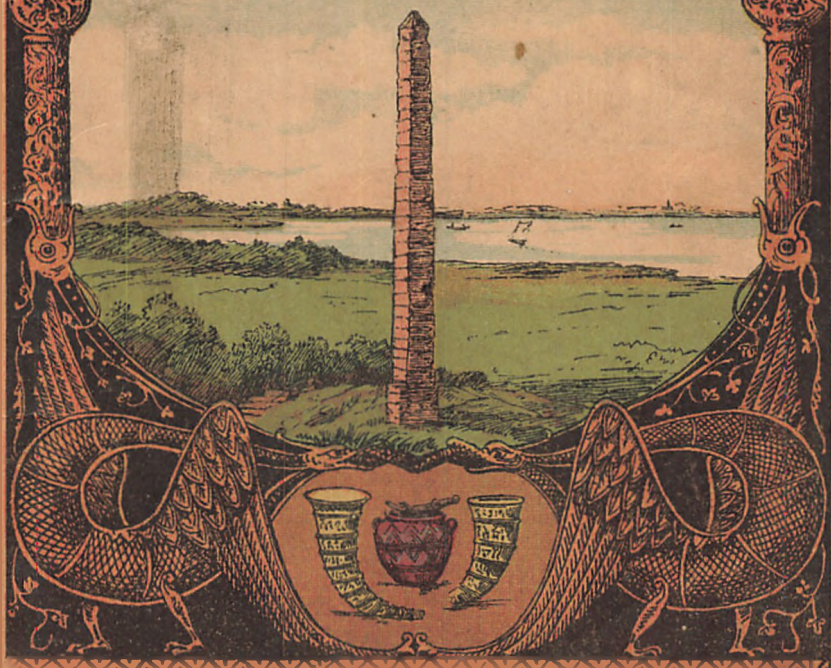
ALMANAK

for

1901.

samlet ved

J. Fausbøl. J.N.H.Skrumsager og M.Andresen.

Udgiver og Ansvarhavende: M.Andresen, A

Sprogforeningens
Almanak

for

1901,

samlet ved

**J. Lausbøl, J. N. H. Skrumphager
og M. Andresen.**

8de Aargang.

Udgiver:

M. Andresen, Aabenraa.

Trykt i „Roberthmaalet's“ Officin, Faberšlev.

Nærværende Aar regnes efter Kristi Fødsel 1901.

Efter Verdens Stabelse	5368.
Siden Reformationen	384.
" Indførelsen af den Julianste Kalender	1945.
" " " " Gregorianste "	319.
" " " " forbedrede "	200.
" Bogtrykkertkunstens Opfindelse	461.

Formørkelser.

I Aaret 1901 finder to Solsformørkelser og en Maaneformørkelse Sted, af hvilke den anden Solsformørkelse og Maaneformørkelsen vil være synlig her hos os.

1) En usynlig fuldstændig Solsformørkelse den 18. Maj. Synlig i Ostafrika i det indiske Ocean, Indien og Australien, begynder Kl. 4,0 og ender Kl. 9,8 Morgen.

2) En delvis synlig delvis Maaneformørkelse den 27. Oktober, som begynder om Morgenen Kl. 3,25, er paa sit Højdepunkt om Morgenen Kl. 4,15 og ender om Morgenen Kl. 5,6. Maanen op for Tønder om Morgenen Kl. 4 48.

3) En synlig ringformet Solsformørkelse den 11. Novbr., synlig hos os som en delvis Formørkelse, der begynder for Solopgang og ender om Morgenen Kl. 8,11.

Imellem Jul og Fastelavn er 8 Uger,
og mellem Pinse og Advent er 27 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1901.

Foraaret begynder den 21. Mart Kl. 7 Morgen.
Sommeren d. 22. Juni Kl. 11 Morgen.
Efteraaret begynder den 23. Sept. Kl. 6 Aften.
Vinteren den 22. Dec. Kl. 1 Eftm

Fastelavns-Søndag den 17. Febr
Paaskebag den 7. April.
Pinsebag den 26. Maj.
Første Advent den 1. Decbr.
Det gyldne Tal er 2.
Søndagsbogstavet F.

Søjvandet ved Nordflodvigs Vestkyst.

Flodtiderne er beregnede efter Vist. For at finde Flodtiden paa andre Punkter tillægges ved Romø Havn en halv Time, ved Ballum og Emmerslev tre Kvarter, ved Skjærboæk Brohoved og Søjer Sluse 1 Time.

Beregningen er udført af Thade Petersen fra Romø.

Bemærkninger,

vedkommende Kalenderen.

Dagen begynder Klokken 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

Tabel, som viser Klokketallet efter mellemeuropæisk Tid, naar Solstiven viser 12.

Jan.	1.	12 26'	April	1.	12 26'	Aug.	17.	12 26'	Nov.	10.	12 6'
"	4.	12 27'	"	5.	12 25'	"	21.	12 25'	"	17.	12 7'
"	6.	12 28'	"	8.	12 24'	"	25.	12 24'	"	21.	12 8'
"	8.	12 29'	"	12.	12 23'	"	29.	12 23'	"	25.	12 9'
"	11.	12 30'	"	16.	12 22'	Sept.	1.	12 22'	"	28.	12 10'
"	13.	12 31'	"	20.	12 21'	"	4.	12 21'	Dec.	1.	12 11'
"	16.	12 32'	"	25.	12 20'	"	7.	12 20'	"	3.	12 12'
"	19.	12 33'	May	1.	12 19'	"	10.	12 19'	"	6.	12 13'
"	23.	12 34'	"	15.	12 18'	"	13.	12 18'	"	8.	12 14'
"	27.	12 35'	"	28.	12 19'	"	16.	12 17'	"	10.	12 15'
Febr.	3.	12 36'	Juni	4.	12 20'	"	19.	12 16'	"	13.	12 16'
"	11.	12 36'	"	9.	12 21'	"	21.	12 15'	"	15.	12 17'
"	20.	12 36'	"	14.	12 22'	"	24.	12 14'	"	17.	12 18'
"	27.	12 35'	"	19.	12 23'	"	27.	12 13'	"	19.	12 19'
Marts	4.	12 34'	"	24.	12 24'	"	30.	12 12'	"	21.	12 20'
"	8.	12 33'	"	28.	12 25'	Okt.	3.	12 11'	"	23.	12 21'
"	12.	12 32'	Juli	4.	12 26'	"	7.	12 10'	"	25.	12 22'
"	16.	12 31'	"	10.	12 27'	"	10.	12 9'	"	27.	12 23'
"	19.	12 30'	"	19.	12 28'	"	15.	12 8'	"	29.	12 24'
"	22.	12 29'	"	27.	12 28'	"	19.	12 7'	"	31.	12 25'
"	26.	12 28'	Aug.	3.	12 28'	"	27.	12 6'	"		
"	29.	12 27'	"	11.	12 27'	Nov.	3.	12 6'	"		

Fejrtabel.

De foranderlige Fester bestemmes alle efter Paaske.

År	Paaske.	Pinse.	1. Advent.	Antal af Epiphaniad-, Trinitatis Søndage.	
1901	7. April.	26. Maj.	1. Decbr.	3	25
1902	30. Marts.	18. Maj.	30. Novbr.	2	26
1903	12. April.	31. Maj.	30. Novbr.	4	26
1904	3. April.	22. Maj.	29. Novbr.	3	24
1905	23. April.	11. Juni.	27. Novbr.	6	25
1906	15. April.	3. Juni.	3. Decbr.	5	23
1907	31. Marts.	19. Maj.	2. Decbr.	2	24
1908	19. April.	7. Juni.	1. Decbr.	5	26
1909	11. April.	30. Maj.	29. Novbr.	4	23
1910	27. Marts.	15. Maj.	28. Novbr.	2	24
1911	16. April.	4. Juni.	27. Novbr.	5	26
1912	7. April.	26. Maj.	3. Decbr.	3	24
1913	23. Marts.	11. Maj.	1. Decbr.	1	27

Januar 1901.

D. C. M.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjbanbe.

1. Uge. Skrifti Omkjærelse, Luc. 2. Fo. Ej.

Ti. 1	Nytnar	11ft.	Mg.	Sol op 8.52' n. 4.5'	11	11½
D. 2	Abel	2	6	Tusmørket varer 57'	—	12½
Ti. 3	Enoch	3	7		12½	1½
F. 4	Methusalem	4	8		1½	2
L. 5	Simeon	5½	8½	☉ f. M. 1 Nat.	2½	2½

2. Uge. De Vise af Østerland, Math. 2.

G. 6	H. 3 Kong.	6½	9		3	3½
M. 7	Stenud Hertug	7½	9½		3½	4
Ti. 8	Erhard	9	9½	Sol op 8.49' n. 4.15'	4½	4½
D. 9	Zulianus	10	10		Tusmørket varer 55'	4½
T. 10	Paul Eremit	11½	10½		5½	5½
F. 11	Syginus	Mg.	10½	☉ i. Sv. 10 Aften. ☾ Jorden fjærnest.	6	6½
L. 12	Reinhold	12½	11		6½	7

3. Uge. Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.

G. 13	1. S. e. h. 8 R.	1½	11½	Hilarius	7½	7½
M. 14	Felig	2½	11½		8½	8½
Ti. 15	Maurus	3½	12½	Sol op 8.42' n. 4.26'	9½	10
D. 16	Marcellus	4½	12½		Tusmørket varer 54'	10½
T. 17	Antonius	5½	1½		12	—
F. 18	Brisca	6½	2½		12½	1½
L. 19	Pontianus	7½	3½		1½	2

4. Uge. Brylluppet i Kana, Joh. 2.

G. 20	2. S. e. h. 8 R.	8	5	Feb., Sebast.	2½	2½
M. 21	Agnes	8½	6½	● n. M. 4 Eftm.	3	3½
Ti. 22	Vincentius	8½	7½	Sol op 8.33' n. 4.39'	3½	4
D. 23	Emerentius	9½	9		Tusmørket varer 52'	4½
T. 24	Timotheus	9½	10½	☾ Jorden nærmest.	5	5½
F. 25	Pauli Dmb.	10	11½		5½	6½
L. 26	Polycarpus	10½	Mg.		6½	7

5. Uge. Jesus gik ned ad Bjerget, Matth. 8.

G. 27	8. S. e. h. 8 R.	10½	1½	Archofostomus	7½	8
M. 28	CarolusMagn.	11½	2½	☉ Kæiser Wilhelm II Født.	8½	9½
Ti. 29	Valerius	12	3½	☾ f. Sv. 11 Form.	10	10½
D. 30	Lovise	11ft.	4½	Sol op 8.22' n. 4.54'	11½	12
T. 31	Vigilius	2	5½		Tusmørket varer 51'	—

Februar 1901. D. C. N.

28 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højvande.

				Fo. Cf.	
F.	1 Brigida	Aft.	Mg.	12½	1
L.	2 Ryndelmisse	1½	7	1½	1½

6. Uge. Arbejderne i Vingaarden, Matth. 20.

G.	3 Septuagesima	5½	7½	Blasius	2	2½
M.	4 Veronika	6½	7½	☉ f. M. 4 Efterm.	2½	3
Ti.	5 Agathe	7½	8½	Sol op 8.9' n. 5.8'	3½	3½
D.	6 Dorothea	9	8½		Tusmørket varer 49'	3½
L.	7 Richard	10	8½		4½	4½
F.	8 Corintha	11½	9		4½	5
L.	9 Apollonia	Mg.	9½	☾ Jorden fjærnest.	5½	5½

7. Uge. De fire Slags Sædejord, Luc. 8.

G.	10 Scragesima	12½	9½	Skolastika	6	6½
M.	11 Euphrosyne	1½	10½	☉ i. Kv. 7 Aften	6½	7
Ti.	12 Eulalia	2½	10½	Sol op 7.55' n. 5.23'	7½	8
D.	13 Benignus	3½	11½		Tusmørket varer 48'	8½
L.	14 Valentinus	4½	12½		10	10½
F.	15 Faustinus	5½	1½		11½	11½
L.	16 Juliane	5½	2½		—	12½

8. Uge. Christil Daab, Matth. 3.

G.	17 Fastelavn	6½	3½	Quinquages. Estomihil	12½	1½
M.	18 Concordia	6½	5½	Kindanus	1½	2
Ti.	19 Hvide Tirsdag	7½	6½	Ammon	2½	2½
				☉ n. M. 4 Morgen		
D.	20 Alle Dnsdag	7½	8	Eucharis		
				Sol op 7.40' n. 5.38'	3	3½
L.	21 Samuel	8	9½	Tusmørket varer 47'		
F.	22 Peders Stol	8½	11	☾ Jorden nærmest	3½	4
L.	23 Bapias	8½	Mg.		4½	4½
					5½	5½

9. Uge. Jesus friftes af Djævelen, Matth. 4.

G.	24 1. G. i Fasten.	9½	12½	Quadrags. Invocavit	6	6½
M.	25 Victorinus	10	1½	Matthias		
Ti.	26 Inger	10½	2½	☉ f. Kv. 8 Aften	6½	7½
D.	27 Lamperdag	10½	3½	Sol op 7.23' n. 5.53'	8	8½
L.	28 Ollegaard	1	4½		Tusmørket varer 46'	9
					10½	11

Marts 1901.

D. (N. ||

31 Dage.

Se Anm. 2. Side-

Søjbanke.

				Tio. Tj.	
F.	1	Albinus	11t. Mg.	11½	—
L.	2	Simplicius	3½ 5½	12½	12½

10. Uge. Den kanauiske Kvinde, Matth. 15.

G.	3	2. S. i Fasten	4½ 6	Reminisc. Runigunde.	1 1½
M.	4	Adrianus	5½ 6½	☉ f. M. 9 Form. Sol op 7.5' n. 6.7' Lusmørket varer 46'	1½ 2
Ti.	5	Theophilus	6½ 6½		2½ 2½
D.	6	Gotfred	8 6½	☾ Jorden fjærnest	2½ 3
L.	7	Perpetua	9 7½		3½ 3½
F.	8	Beata	10 7½	3½ 4½	
L.	9	40 Ribdere	11½ 7½	4½ 4½	

11. Uge. Hefus breb en Djævel ud, Luc. 11.

G.	10	3. S. i Fasten	Mg. 8½	Uculi. Edel.	5 5½
M.	11	Thala	12½ 8½	Sol op 6.48 n. 6.20' Lusmørket varer 45'	5½ 6
Ti.	12	Gregorius	1½ 9½		6½ 6½
D.	13	Macedonius	2½ 10½	☾ f. Kv. 2 Esterm.	7 7½
L.	14	Euthimius	3 11		8 8½
F.	15	Zacharias	3½ 12½	9½ 10	
L.	16	Gudmund	4½ 1½	10½ 11½	

12. Uge. Jesus besøger 5000 Mand, Joh. 6.

G.	17	Midsfaste	4½ 2½	Vatara. Gertrud.	11½ —
M.	18	Alexander	5½ 4	Solaars Jævnbdøgn. Sol op 6.30' n. 6.34' Lusmørket varer 45'	12½ 12½
Ti.	19	Joseph	5½ 5½		1 1½
D.	20	Gordius	6 7	☉ n. M. 2 Esterm. ☾ Jorden nærmest:	2 2½
L.	21	Benedictus	6½ 8½		2½ 3
F.	22	Paulus	6½ 10	3½ 3½	
L.	23	Fibelis	7½ 11½	4½ 4½	

13. Uge. Englen Gabriel udsendes, Luc. 1.

G.	24	5. S. i Fasten	8 Mg.	Jubica. Ulrika.	5 5½
M.	25	Marie Bebud.	8½ 12½	Sol op 6.12' n. 6.48' Lusmørket varer 46'	5½ 6½
Ti.	26	Gabriel	9½ 1½		6½ 7
D.	27	Castor	10½ 2½	☾ f. Kv. 6 Form.	7½ 8
L.	28	Eustachius	12 3		8½ 9½
F.	29	Jonas	1 3½	10 10½	
L.	30	Quirinus	2½ 4	11 11½	

14. Uge. Kristi Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

G.	31	Palmesøndag	3½ 4½	Balbina	12 —
----	----	-------------	-------	---------	------

April 1901.

D. C. N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Østbanen.

					So.	Ef.
M.	1 Hugo	Njt.	Mg.		12½	12½
Ti.	2 Theodosius	5½	5	Sol op 5.55' n. 7.1' Tusmørket varer 47'	1½	1½
D.	3 Nicetas	6½	5½		1½	2
T.	4 Sjtærtordag	8	5½		Ambrosius ☉ f. M. 2 Mg.	2½
F.	5 Langfredag	9	6	☾ Jorden sjærest	2½	3½
L.	6 Sigtus	10	6½		3½	3½

15. Uge. Kristi Opstandelse, Marc. 16.

G.	7 Paasfedag	11½	6½	Egesippus	4	4½
M.	8 2. Paasfedag	Mg.	7½	Kong Chr. 9. Fodselsd.	4½	4½
Ti.	9 Procopius	12	8	Sol op 5.37' n. 7.15' Tusmørket varer 48'	5½	5½
D.	10 Ezechiel	1	9		5½	6½
T.	11 Leo	1½	10	☾ i. Kv. 5 Morgen	6½	7½
F.	12 Sigtus	2½	11		7½	8½
L.	13 Justinus	2½	12½		9	9½

16. Uge. Jesus kom ind ad Lukke Døre, Joh. 20.

G.	14 1. S. e. Paaste	3½	1½	Quasimod. Tiburtius.	10	10½
M.	15 Olympia	5½	3	Mariane Sol op 5.20' n. 7.28'	11½	11½
Ti.	16 Danst Flytteb.	4	4½		—	12½
D.	17 Anicetus	4½	5½	☉ n. M. 11 Aften. ☾ Jorden nærmest	12½	1
T.	18 Eleutherius	4½	7½		1½	2
F.	19 Daniel	5½	8½		2½	2½
L.	20 Sulpicius	5½	10	3	3½	

17. Uge. Jesus den gode Hyrde, Joh. 10.

G.	21 2. S. e. Paaste	6½	11½	Mijericord. Dom.	4	4½
M.	22 Cajus	7½	Mg.	Sol op 5.4' n. 7.42' Tusmørket varer 52'	4½	5
Ti.	23 Georgius	8½	12½		5½	5½
D.	24 Albertus	9½	1		6½	6½
T.	25 Marcus	11	1½	☾ f. Kv. 5 Aften.	7	7½
F.	26 Cletus	12	2		8	8½
L.	27 Ananias	1½	2½		9½	9½

18. Uge. Kristi Vortgang til Hæderen, Joh. 16.

G.	28 3. S. e. Paaste.	2½	2½	Jubilate. Vitalis.	10½	11
M.	29 Peter Martyr	3½	3	—	11½	12
Ti.	30 Severus	4½	3½		—	12½

Maj 1901.

D. (M.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side

Søjvande.

D.		Ujt.	Mg.		So.	Ej
1	Phil. Jakob	Ujt.	Mg.	Sol op 4.48' n. 7.56'	12½	1
2	Athanasj.	7	4	(Tusmørket varer 54'	1½	1½
3	Danſt Bededag	8	4½	(Korsmisſe	1½	2
4	Florian	9	4½	(f. M. 7 Aften.	2½	2½

19. Uge. Den Helligaands Sendelse, Joh. 16.

5	S. c. Paaste	10	5½	Cantate. Gothard	3	3½
6	Tolle Krp. J.	11	6	Joh. af P.	3½	4
7	Flavia	11½	6½	De lyse Natter beg.	4½	4½
8	Stanislaus	Mg.	7½	Sol op 4.33' n. 8.9'	4½	5½
9	Caspar	12½	9	(Tusmørket varer 56'	5½	6
10	Gordianus	12½	10		6½	6½
11	Matertus	1½	11½	(i. Kv. 4 Efterm.	7½	7½

20. Uge. Beder i Jesu Navn, Joh. 16.

12	S. c. Paaste	1½	12½	Rogate. Pancratius	8½	8½
13	Jugeniuss	2	2		9½	10
14	Christion	2½	3½	Sol op 4.20' n. 8.22'	10½	11
15	Sophie	2½	4½	(Tusmørket varer 60'	11½	12
16	Kristi Himlf.	3½	6½	Sara.	—	12½
17	Bruno	3½	7½	(Jorden nærmest.	1	1½
18	Erif	4½	9	(n. M. 7 Morgen.	2	2½

21. Uge. Naar Trostieren kommer. Joh. 15.

19	S. c. Paaste	5½	10	Erabi. Potentian ^a .	2½	3½
20	Angelica	6½	11		3½	4
21	Helene	7½	11½	Sol op 4.8' n. 8.34'	4½	4½
22	Casus	8½	Mg.	(Tusmørket varer 63'	5½	5½
23	Desiderius	9½	12		5½	6½
24	Esther	11	12½		6½	7
25	Urbanus	12½	12½	(f. Kv. 7 Morgen.	7½	7½

22. Uge. Gvo mig elſker, Joh. 14.

26	Pinſedag	1½	1½	Beda	8½	8½
27	2. Pinſedag	2½	1½	Lucian	9½	10
28	Wilhelm	3½	1½	Mariminus	10½	11
29	Lamperdag	4½	2	Sol op 4.0' n. 8.44'	11½	12
30	Bigand	5½	2½	(Tusmørket varer 66'	—	12½
31	Betronella	7	2½	(Jorden fjærnest	12½	1

Juni 1901.

D. (N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Psjvande.

		Aft. Mg.		Fo. Ef.	
				1½	1¾

23. Uge. Kristus og Nikolodemus, Joh. 3.

S.	2	Trinitarisk	8¾	4	Marcellinus ☉ f. M. 11 Jm.	2	2½
M.	3	Krp. Fred. F.	9¾	4¾	Grasmus	2¾	3
Ti.	4	Oytatus	10¼	5¾	Bonifacius	3¾	3½
D.	5	Grundlovsd.	11	6¾	Sol op 3.51' n. 8.51'	4	4¼
L.	6	Norbertus	11¼	8	Tusmørket varer 69'	4½	5
F.	7	Jeremias	11¾	9¼		5¼	5½
L.	8	Medardus	Mg. 10½			6	6¼

24. Uge. Den rige Mand, Lucas 16.

S.	9	1. S. e. Trin.	12	11¾	Prinns ☉ f. Kv. 11 Aften.	6¾	7¼
M.	10	Dnuphrius	12½	1		7¾	8¼
Ti.	11	Barnab. Apof.	12¾	2½	Sol op 3.48' n. 9.0'	8¾	9½
D.	12	Basilius	1¼	3¾	Tusmørket varer 71'	10	10¾
L.	13	Cyrius	1¾	5¼		11¼	11¾
F.	14	Rufinus	2¼	6½	☾ Jorden nærmest	—	12½
L.	15	Vitus	3	7¾		1	1½

25. Uge. Den store Nabbere, Luc. 14.

S.	16	2. S. e. Trin.	4	8¾	Ljho.	1¾	2¼
M.	17	Botolphus	5	9½	☉ n. M. 3 Efterm.	2¾	3
Ti.	18	Leontius	6¼	10	Sol op 3.47' n. 9.5'	3½	3¾
D.	19	Verbafius	7½	10½	Tusmørket varer 73'	4	4½
L.	20	Cyberius	8¾	11		4¾	5
F.	21	Ubanus	10	11¼		5¼	5¾
L.	22	10000 Mart.	11	11¾	Sommeren begynder.	6	6¼

26. Uge. Det fortabte Faar, Luc. 15.

S.	23	3. S. e. Trin.	12¼	11¾	Baulinus ☉ f. Kv. 10 Aften	6¾	7
M.	24	St. Hansdag	1½	Mg.		7½	7¾
Ti.	25	Prosper	2½	12¼	☾ Jorden fjærnest	8¾	9
D.	26	Pelagius	3¾	12½	Sol op 3.49' n. 9.5'	9½	10
L.	27	7 Sobere	4¾	1	Tusmørket varer 72'	10½	11¼
F.	28	Eleonora	5¾	1½		11¾	—
L.	29	Petr. Paulus	6¾	2		12½	12¾

27. Uge. Værer barmhjertige, Luc. 6.

S.	30	4. S. e. Trin.	7½	2¼	Lucina	1	1¼
----	----	----------------	----	----	--------	---	----

Julii 1901.

D. (M.

31 Dage.

Se Anm. 2. Sld.

Søjvande.

					So.	Ef.
M.	1 Theobaldus	Aft.	Mg.		1½	2
Ti.	2 Mariae Besøg.	9	4½	☉ f. M. 12 Midd.	2½	2½
D.	3 Kornelius	9½	5¾	Sol op 3.53' n. 9.3' Tusmørket varer 71'	3	3½
T.	4 Ulrikus	9¾	7		3¾	4
F.	5 Anihelmus	10½	8½		4½	4½
L.	6 Dion	10½	9½		5	5½

28. Uge. Jesus lærer fra Skibet, Luc. 5.

G.	7 S. e. Trin.	11	10¾	Villebaldus	5¾	6
M.	8 Skjeld	11½	12½		6½	6½
Ti.	9 Softrata	11¾	1½	☾ i. Kv. 4 Morgen.	7½	7½
D.	10 Knud Konge	Mg.	2¾	Sol op 4.1' n. 8.59' Tusmørket varer 68'	8½	9
T.	11 Sofva	12½	4½		9½	10½
F.	12 Henrik	12¾	5½	☾ Jorden nærmest	11	11¾
L.	13 Margarethe	1¾	6½		—	12½

29. Uge. Phariseernes Retfærdighed, Matth. 5.

G.	14 S. e. Trin.	2¾	7½	Bonaventura	12¾	1½
M.	15 Apoffl. Del.	3¾	8	☉ n. M. 11 Aften	1½	2
Ti.	16 Sujanne	5	8½		2½	2¾
D.	17 Alexius	6¼	9	Sol op 4.9 n. 8.51' Tusmørket varer 65'	3	3½
T.	18 Arnolphus	7½	9½		3¾	4
F.	19 Justa	8¾	9¾		4½	4½
L.	20 Elias	10	10		4½	5½

30. Uge. Jesus bespisser 4000 Mand, Marc. 8.

G.	21 7. S. e. Trin.	11½	10½	Evenus	5½	5¾
M.	22 Maria Magb.	12½	10½	☾ f. Kv. 3 Eftm.	6	6½
Ti.	23 Apollinaris	1½	11		6¾	7
D.	24 Christina	½	11½	Sol op 4.21' n. 8.41' Tusmørket varer 62'	7½	8
T.	25 Jakobus	3½	12		☾ Jorden fjærnest	8½
F.	26 Anna	4½	Mg.		9¾	10½
L.	27 Martha	5½	12½		11	11½

31. Uge. De falke Profeter, Matth. 7.

G.	28 8. S. e. Trin.	6½	1½	Aurelius	12	—
M.	29 Oluf	7	2½		12½	1
Ti.	30 Abdon	7½	3½	Sol op 4.33' n. 8.29' Tusmørket varer 62'	1½	1¾
D.	31 Germanus	8	4½		☉ f. M. 12 Midd.	2

August 1901.

D. (N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højbande.

					Jo.	Ej.
L.	1	Peters Fængs.	Vft.	Mg.	2½	3
F.	2	Hannibal	8½	7½	3½	3½
L.	3	Nifodemus	9	8½	4	4½

32. Uge. Den utro Hudsogeb, Luc. 16.

S.	4	9. S. e. Trin.	9½	10	Dominicus	4½	5
M.	5	Osvaldus	9½	11½	De lyse Natter oph.	5½	5½
Ti.	6	Kristi Forfl.	10½	12½	(Jordan nærmest	6½	6½
					Sol op 4.45' n. 8.15'		
D.	7	Donatus	11	2	Tusmørket varer 55'	7	7½
L.	8	Ruth	11½	3½	(f. Kv. 9 Form.	8½	8½
F.	9	Romanus	Mg.	4½		9½	10
L.	10	Laurentius	12½	5½		10½	11½

33. Uge. Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19.

S.	11	10. S. e. Trin.	1½	6	Herman	—	12
M.	12	Klara	2½	6½		12½	1
Ti.	13	Hippolitus	4	7		1½	1½
					Sol op 4.58' n. 8.0'		
D.	14	Eusebius	5½	7½	Tusmørket varer 53'	2	2½
L.	15	Maria Simf.	6½	7½	● n. M. 9 Form.	2½	3
F.	16	Rochus	7½	8		3½	3½
L.	17	Anastaius	8½	8½		3½	4½

34. Uge. Pharisaeren og Tolderen Luc. 18

S.	18	11. S. e. Trin.	10	8½	Agapetus	4½	4½
M.	19	Sebaldus	11	9		5	5½
Ti.	20	Bernhard	12½	9½	(Jordan fjærnest	5½	5½
					Sol op 5.11' n. 7.54'		
D.	21	Salomon	1½	10	Tusmørket varer 51'	6	6½
L.	22	Symphor.	2½	10½	(f. Kv. 9 Form.	6½	7½
F.	23	Pachæus	3½	11½		8	8½
L.	24	Bartholom.	4	Mg.		9	9½

35. Uge. Den Døbe og Stumme, Marc. 7.

S.	25	12. S. e. Trin.	4½	12½	Ludvig	10½	11
M.	26	Trenæus	5½	1½		11½	—
Ti.	27	Gebhardus	6	2½		12	12½
D.	28	Augustinus	6½	3½	(Sol op 5.24' n. 7.28'	1	1½
					Tusmørket varer 49'		
L.	29	Joh. Hålsk.	6½	4½	(f. M. 9 Form.	1½	2
F.	30	Benjamin	7½	6½		2½	2½
L.	31	Bertsa	7½	7½		3	3½

September 1901. | D. (N. |

30 Dage.

Se Anm. 2. Sbe.

Opbanbe.

36. Uge. Den barmhjertige Samaritan, Luc. 10.

Fo. Ef.

S.	1	18. S. e. Trin.	Aft.	Mg.	Agidius	3½	4
M.	2	Elisa	8½	10½	(Jordan nærmest.	4½	4½
Ti.	3	Scrapphia	9	11½	Sol op 5.37' n. 7.11'	5½	5½
D.	4	Theodosia	9½	1	Tusmørket varer 47'	6	6½
L.	5	Megina	10½	2½	f. Nv. 2 Efterm.	6½	7½
F.	6	Magnus	11½	3½		8	8½
P.	7	Robert	Mn.	4		9½	9½

37. Uge. De ti Arbejdere, Luc. 17.

S.	8	14. S. e. Trin.	12½	4½	Maria Fødsel	10½	11½
M.	9	Gorgonius	1½	5		11½	—
Ti.	10	Burghardt	3	5½	Sol op 5.50' n. 6.52'	12½	12½
D.	11	Hillebert	4½	5½	Tusmørket varer 47'	1	1½
L.	12	Guido	5½	6½	● n. M. 10 Aften.	1½	2
F.	13	Cyprianus	6½	6½		2½	2½
P.	14	† Dphøjse	7½	6½		2½	3

38. Uge. Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6.

S.	15	15. S. e. Trin.	8½	7½	Ukild	3½	3½
M.	16	Euphemia	10	7½	(Jordan fjærnest	4	4½
Ti.	17	Lambertus	11	8½	Sol op 6.3' n. 6.35'	4½	4½
D.	18	Lamperdag	12	8½	Tusmørket varer 46'	5	5½
L.	19	Titus	1	9½		5½	6
F.	20	Constantia	2	10		6½	6½
P.	21	Matthæus	2½	11	f. Nv. 3 Morg.	7½	7½

39. Uge. Enkens Son af Nain, Luc. 7.

S.	22	16 S. e. Trin.	3½	Mg.	Mauritius	8½	9
M.	23	Linus	3½	12	Efteraars Fævdøgn	9½	10½
Ti.	24	Tella	4½	1½	Sol op 6.16' n. 6.16'	10½	11½
D.	25	Cleophas	4½	2½	Tusmørket varer 45'	11½	—
L.	26	Adolph	5	3½		12½	12½
F.	27	Cosmus	5½	5½		1½	1½
P.	28	Venceslaus	6	6½	☉ i. N. 7 Morg.	2	2½

40. Uge. Den Vatterfottige, Luc. 14.

S.	29	17. S. e. Trin.	6½	8	Mittelsdag	2½	3
M.	30	Hieronimus	7	9½	(Jordan nærmest	3½	3½

Oktober 1901.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side

Søjvanbe.

						So. Ef.	
Ti.	1	Remigius	11½	12	(Sol op 6.30' n. 5.59'	4½	4½
D.	2	Ditlev	8½	12	Tusmørket varer 45'	5	5½
T.	3	Mette	9½	1	(f. Sv. 10 Uft.	5½	6½
F.	4	Franciscus	10½	2		6½	7½
L.	5	Blacidus	11½	2½		7½	8½

41. Uge. Svís Søn er Kristus, Matth. 22.

S.	6	18. S. e. Trin.	12½	3	Broderus	9	9½
M.	7	Amalia	12½	3½		10½	10½
Ti.	8	Ingeborg	2	4		11½	11½
D.	9	Dionysius	3½	4½	(Sol op 6.43' n. 5.41'	—	12½
T.	10	Gereon	4½	4½	Tusmørket varer 46'	12½	1
F.	11	Burcharb	5½	5		1½	1½
L.	12	Margilian	6½	5½	☉ n. M. 2 Eftm.	1½	2

42. Uge. Den Værbrudne, Matth. 9.

S.	13	10. S. e. Trin.	7½	5½	Angelus	2½	2½
M.	14	Calixtus	8½	6	Hebevig	3	3½
Ti.	15	Danfl Flytted.	10	6½	(Jorden fjærnest	3½	3½
D.	16	Gallus	11	7½	(Sol op 6.57' n. 5.23'	4	4½
T.	17	Florentinus	11½	8	Tusmørket varer 46'	4½	5
F.	18	Luf. Evang.	12½	8½		5½	5½
L.	19	Balthasar	1½	9½		6	6½

43. Uge. Brhudsflæderne, Matth. 22.

S.	20	20. S. e. Trin.	1½	11	Felicianus	6½	7½
M.	21	11000 Jomfr.	2½	12	(f. Sv. 7 Uften	7½	8½
Ti.	22	Cordula	2½	12		9	9½
D.	23	Søren	3	1½	(Sol op 7.11' n. 5.7'	10	10½
T.	24	Proclus	3½	2½	Tusmørket varer 47'	11½	11½
F.	25	Crispinus	4	4		—	12½
L.	26	Amandus	4½	5½		12½	1

44. Uge. Den kongelige Tjener, Jch. 4.

S.	27	21. S. e. Trin.	4½	6½	Reformationsfest	1½	1½
M.	28	Simon o. Jud.	5½	8½	(Sem	—	—
Ti.	29	Narcisjus	6½	9½	(f. M. 4 Eftm.	2½	2½
D.	30	Abfalon	7½	10½	(Jorden nærmest	3	3½
T.	31	Reformat. Dg.	8½	11½	(Sol op 7.25' n. 4.51'	4	4½
					Tusmørket varer 48'	4½	5

					Fo.	Gf.
F.	1	Alle Helgensd.	Aft.	Mg.	5½	6
B.	2	Alle Sjælesd.	10½	1	6½	6½

45. Uge. Jesus prædiker om Salighed, Matth. 5.

G.	3	22. S. e. Trin.	12	1½	Hubertus	7½	7½
M.	4	Ditto	Mg.	2	(f. Kv. 8 Form.	8½	8½
Ti.	5	Malachias	1	2½	Sol op 7.39' n. 4.37' Tusmørket varer 45'	9½	10
D.	6	Leonhardus	2½	2½		10½	11
T.	7	Engelbrecht	3½	3		11½	11½
F.	8	Claudius	4½	3½		—	12½
B.	9	Theodor	5½	3½		12½	1

46. Uge. Skattens Røst, Matth. 22.

G.	10	23. S. e. Trin.	6½	4	Luther	1½	1½
M.	11	Morten Bisp	7½	4½	● n. M. 9 Form. (Jorden fjernest. Sol op 7.54' n. 4.24' Tusmørket varer 46'	2	2½
Ti.	12	Torkild	8½	5½		2½	2½
D.	13	Arcadius	9½	5½		3	3½
T.	14	Frederik	10½	6½		3½	4
F.	15	Leopold	11½	7½		4½	4½
B.	16	Othenius	11½	8½		5	5½

47. Uge. Den blodfottige Kvinde, Matth. 9.

G.	17	24. S. e. Trin	12½	9½	Anianus	5½	6
M.	18	Hesychius	12½	11) f. Kv. 9 Form.	6½	6½
Ti.	19	Elisabeth	1½	Mg.		7½	7½
D.	20	Fr. Bedebag	1½	12½	Bollmarus Sol op 8.7' n. 4.13' Tusmørket varer 46'	8½	8½
T.	21	Maria Dfr.	2	1½		9½	10
F.	22	Cecilia	2½	3		10½	11½
B.	23	Clemens	2½	4½		11½	—

48. Uge. Odelsgællens Vederstyggelighed, Matth. 21.

G.	24	25. S. e. Trin	3½	5½	Thryjogonus	12½	12½
M.	25	Kathrina	4	7	(Jorden nærmest	1½	1½
Ti.	26	Conradus	4½	8½	● f. M. 2 Gf. term.	2	2½
D.	27	Facundus	5½	9½	Sol op 8.20' n. 4.4' Tusmørket varer 48'	3	3½
T.	28	Soph. Magd.	7	10½		3½	4
F.	29	Saturnius	8½	11		4½	4½
B.	30	Andreas	9½	11½		5½	5½

December 1901. D. C. N.

31 Dage.

Se Num. 2. Side.
Døjsbande.

49. Uge. Jesu Indtog i Jerusaleem, Matth. 21.

				Fo.	Ef.
G.	1. S. i Adb.	10½	12	Arnold	6 6½
M.	2. Bibiana	Mg.	12½	E i. Kv. 11 Aften	6½ 7
Ti.	3. Svend	12	12½	Sol op 8.32' n. 3.58'	7½ 8
D.	4. Barbara	1½	1	Tusmørket varer 55'	8½ 9
T.	5. Sabina	2½	1½		9½ 10½
F.	6. Nicolaus	3½	1½		10½ 1½
L.	7. Agathon	4½	2½		11½ —

50. Uge. Fegu i Sol og Maane, Luc. 21.

G.	8. 2. S. i Adb.	5½	2½	Marie Undf.	1½ 12½
M.	9. Rudolph	6½	3½	(Jorden fjernest.	1 1½
Ti.	10. Judith	7½	3½	Sol op 8.41' n. 3.55'	1½ 2
D.	11. Damajus	8½	4½	Tusmørket varer 57'	2½ 2½
T.	12. Epimachus	9½	5½	● n. M. 4 Morg.	2½ 3
F.	13. Lucia	10	6½		3½ 3½
L.	14. Crispus	10½	7½		4 4½

51. Uge. Johannes i Fængsel, Matth. 11.

G.	15. 3. S. i Adb.	11	8½	Nikolus	4½ 5
M.	16. Lazarus	11½	10		5½ 5½
Ti.	17. Albina	11½	11½	Sol op 8.48' n. 3.54'	6 6½
D.	18. Lamperdag	12	Mg	Tusmørket varer 57'	6½ 7
T.	19. Nemesius	12½	12½	(f. Kv. 10 Aften	7½ 8½
F.	20. Abraham	12½	1½		8½ 9½
L.	21. Thomas	1½	3½		10 10½

52. Uge. Johannes Vidnesberd, Joh. 1.

G.	22. 4. S. i Adb.	1½	4½	Japetus	11½ 11½
M.	23. Torlacus	2½	6	Winteren begynder.	— 12½
Ti.	24. Adam	3½	7	(Jorden nærmest.	12½ 1½
D.	25. Juledag	4½	8	Sol op 8.52' n 3.58	1½ 2½
T.	26. 2. Juledag	5½	9	Tusmørket varer 57'	2½ 3
F.	27. Joh. Evangl.	7½	9½	(f. M. 1 Efterm.	3½ 3½
L.	28. Børnedag	8½	10		4½ 4½

53. Uge. Simeon og Anna, Luc. 2.

G.	29. S. efter Jul.	9½	10½	Noah	4½ 5½
M.	30. David	11	10½		5½ 5½
Ti.	31. Svibester	Mg.	11½		6 6½

Kubikberegning for rundt Træ (Toermaal i Sommer).

Rangbe i Fod.	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1,1	2,1	3	4,1	5,8	7	8,3	10,2	12,2	14,8	17	19,8	22,3	25,1	28,1	31,3	35
6	2	3,1	4,3	6,2	8,2	10,3	13	16	19	22,3	25,3	29,2	33,3	38	42,3	47,1	52,3
8	2,3	4,1	6,1	8,2	11,1	14,1	17,2	21	25	29,2	34,1	39,1	44,3	50,2	56,3	63	69,3
10	3,2	5,2	8	10,3	14	17,3	21,3	26,2	31,3	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12	4,1	6,2	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,3	59	67	75,3	85	94,3	104,3
14	4,3	7,2	11	15	19,2	24,3	30,3	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16	5,2	8,3	12,2	17	22,3	28,1	35	42,1	50,1	59	68,2	78,3	89,3	101	113	126	139,
18	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,2	56,2	66,2	77	88,2	100,3	113,3	127,1	141,3	157
20	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,3	98,1	111,3	126	141,3	157,2	174,3
22	7,3	12	17,1	23,2	30,3	39	48,3	58,2	69	81	94	108	123	138,3	155,2	173,1	192
24	8,1	13	19	25,3	33,2	42,2	52,2	63	75,2	88,2	102,3	118	134	151,3	169,3	189	209,3
26	9	14,1	20,2	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,3	127,3	145,1	164	184	205	227
28	9,3	15,1	22	30	39	49,2	61	74	88	103,1	119,3	137,3	156,2	176,3	198	220,3	244,3
30	10,2	16,1	23,2	32	42	53	65,2	79,1	94,1	110,3	128,2	147,1	167,3	189,1	212	236,3	262
32	11,1	17,2	25	34,1	44,3	56,2	70	84,2	100,2	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,4
34	11,3	18,2	26,3	36,1	47,2	60	74,1	89,3	107	125,2	145,1	167	190	214,2	240,3	268	296,4
36	12,2	19,3	28,1	38,2	50,1	63,3	78,2	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,2	283,3	314,1
38	13,1	20,3	30	40,2	53	67,1	83	100,2	119,2	140	162,2	186,3	212,1	239,3	268,3	299,3	331,3
40	14	21,3	31,2	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,2	171	196,3	223,3	252,1	283	315	349,1
42	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44	15,1	24	34,2	47	61,2	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,2	311	346,3	384
46	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,3	121,2	144,3	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,3	401,3
48	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,2	235,3	268,1	302,3	339,3	378,1	419
50	17,1	27,1	39,2	53,2	70	88,2	109	132	157	184,2	214	245,3	279,3	315,3	353,3	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Fjerdedel Kubikfod. Altså 17,2 = 17 1/5 Rbf., 58,2 = 58 2/5 Rbf., 64,1 = 64 1/4 Rbf. osv.

Reduktionstabel

mellem Dansk-Norskt-Svenskt-Mønt og Tysk Mønt, samt ombendt.

Kroner og Pre til Rigsmaark og Vg. | Rigsmaark og Vg. til Kroner og Pre.

Ø.	Þ.	Ø.	Þ.	Ø.	Þ.	Þ.	Ø.	Þ.	Ø.	Þ.	Ø.	Þ.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77	
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78	
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79	
4	5	47	53	90	1,01	4	4	47	42	90	80	
5	6	48	54	91	1,02	5	4	48	43	91	81	
6	7	49	55	92	1,04	6	5	49	44	92	82	
7	8	50	56	93	1,05	7	6	50	44	93	83	
8	9	51	57	94	1,06	8	7	51	45	94	84	
9	10	52	59	95	1,07	9	8	52	46	95	84	
10	11	53	60	96	1,08	10	9	53	47	96	85	
11	12	54	61	97	1,09	11	10	54	48	97	86	
12	14	55	62	98	1,10	12	11	55	49	98	87	
13	15	56	63	99	1,11	13	12	56	50	99	88	
14	16	57	64	Kr. 1	1,13	14	12	57	51	M. 1	89	
15	17	58	65	2	2,25	15	13	58	52	2	Kr. 1,78	
16	18	59	66	3	3,38	16	14	59	52	3	2,67	
17	19	60	68	4	4,50	17	15	60	53	4	3,56	
18	20	61	69	5	5,63	18	16	61	54	5	4,44	
19	21	62	70	6	6,75	19	17	62	55	6	5,33	
20	23	63	71	7	7,88	20	18	63	56	7	6,22	
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7,11	
22	25	65	73	9	10,13	22	20	65	58	9	8,00	
23	26	66	74	10	11,25	23	20	66	59	10	8,89	
24	27	67	75	20	22,50	24	21	67	60	20	17,78	
25	28	68	77	30	33,75	25	22	68	60	30	26,67	
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35,56	
27	30	70	79	50	56,25	27	24	70	62	50	44,44	
28	32	71	80	60	67,50	28	25	71	63	60	53,33	
29	33	72	81	70	78,75	29	26	72	64	70	62,22	
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71,11	
31	35	74	83	90	101,25	31	28	74	66	90	80	
32	36	75	84	100	112,50	32	28	75	67	100	88,89	
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177,78	
34	38	77	87	300	337,50	34	30	77	68	300	266,67	
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355,56	
36	41	79	89	500	562,50	36	32	79	70	500	444,44	
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533,33	
38	43	81	91	700	787,50	38	34	81	72	700	622,22	
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711,11	
40	45	83	93	900	1012,50	40	36	83	74	900	800	
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888,89	
42	47	85	96			42	37	85	76			
43	48	86	97			43	38	86	76			

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil = $7\frac{1}{2}$ Kilometer = 7500 Meter.
 1 Kilometer = 100 Dekameter = 1000 Meter.
 1 Meter = 10 Decimeter = 100 Centimeter.
 1 Meter = $3\frac{1}{2}$ (3,^{480b}) Fod. 1 Centimeter = $\frac{1}{12}$ (0,⁴¹⁸⁷) Tomme.
 1 Alen = 57 Centim. 10 Alen $5\frac{3}{4}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter = $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁹¹) Kubitfod.
 " = c. $\frac{1}{2}$ (0,⁴⁷²¹³) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde = c. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter = 10 Dekaliter = 100 Liter.
 1 " Korn = $\frac{3}{7}$ (0,⁷¹⁸⁸) Tønde.
 1 " " = $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Skjæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter = $\frac{5}{11}$ Øksehoved (0,⁴⁶⁰), 1 Liter = $\frac{1}{6}$ Kande (0,⁵⁵²).
 1 " = $2\frac{2}{4}$ Anker (2,⁷⁶⁰), 1 Hektoliter = $\frac{6}{7}$ Tønde Øl (0,⁸⁸²).

Flademaal.

- 1 Hektare = 100 Are = 10000 □ Meter.
 1 □ Meter = $12\frac{1}{6}$ □ Fod. 1 Are = $4\frac{3}{4}$ □ Roder.
 1 Hektare = ca. 2 (1,⁹⁸¹⁹) Tønder Land à 240 □ Roder.

Vægt.

- 1 Kilogram = 10 Hektogrammer = 100 Dekagrammer = 1000 Grammer.
 1 " = 2 P, 1 Lob = 16 Grammer = $1\frac{7}{18}$ Dekagrammer eller Vpfo.
 1 Dekagram = 2 Kvint. 1 Kvint = $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Årlig Rente.

Kapital.	6 %	5 $\frac{1}{2}$ %	5 %	4 $\frac{1}{2}$ %	4 %
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Sagttalender.

	De hvide Felter betyder: Sagttiben. De sorte Felter betyder: Bredningstiben.
Storbildt.	Januar.
Bronhjørte.	Februar.
Rron-Ginde og Raabe.	Marts.
Raabutte.	April.
Ma-Ginde.	Maj.
Raafalbe.	Juni.
Brædlinger.	Juli.
Ur, Tjur og Safanhanner.	August.
Rerder.	Septbr.
Strepper, vilde Soaner etc. Nr. 9 1 Nr. 10.	Oktbr.
Mgerhøns.	Novbr.
Ur, Tjur, Safanhøns Ragler og Sæter.	Decbr.

For forskjellige Vistarters Behovsmende kan ved officiel Kundgjørelse
Bredningstibens Begyndelse og Ophør fastsættes anderledes.

Bekfel Stempel-Tarif.

Bekfeler indtil 200 M. — 10 P.; over 200—400 M. — 20 P.
og for hver 200 M. — 10 P. mere indtil 1000 M.;
hvert 1000 M. 50 P. og for hvert 1000 M. eller en Del
deraf 50 P. mere.

Rjebekontrakter indtil 150 M. — 1 M. 50 P. og fremdeles
for hver 50 M. — 50 P.

Drægtigheds-Kalender.

Drægtigheds Begyndelse.		Drægtigheds Ende.			
		Sept.	Oktr.	Febr.	Sept.
		336 Dage.	281 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
Januar	1. . . .	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 23
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 18.	Maj 7
—	30. . . .	" 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	" 21.
Februar	5. . . .	Janr. 6.	" 12.	" 9.	" 28.
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 19.	Juni 7.
—	25. . . .	" 26.	Decbr. 2.	" 29.	" 17.
Marts	1. . . .	" 30.	" 6.	August 2.	" 21.
—	10. . . .	Febr. 8.	" 15.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 18.	" 25.	" 21.	Juli 10.
April	1. . . .	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 15.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 25.	" 21.	August 10.
Maj	1. . . .	April 1.	Febr. 5.	Oktr. 2.	" 21.
—	10. . . .	" 10.	" 14.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 24.	" 21.	Septbr. 9.
—	30. . . .	" 30.	Marts 6.	" 31.	" 19.
Juni	10. . . .	Maj 11.	" 17.	Novbr. 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Oktr. 10.
—	30. . . .	" 31.	April 6.	Decbr. 1.	" 20.
Juli	10. . . .	Juni 10.	" 16.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 21.	Novbr. 9.
—	25. . . .	" 25.	Maj 1.	" 26.	" 14.
August	1. . . .	Juli 2.	" 8.	Janr. 1.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Decbr. 10.
—	25. . . .	" 26.	Juni 1.	" 26.	" 15.
Septbr.	1. . . .	August 2.	" 8.	Febr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Janr. 10.
—	30. . . .	" 31.	Juli 7.	Marts 3.	" 20.
Oktober	5. . . .	Septbr. 5.	" 12.	" 8.	" 25.
—	15. . . .	" 15.	" 22.	" 18.	Febr. 4.
—	25. . . .	" 25.	August 1.	" 28.	" 14.
Novbr.	1. . . .	Oktr. 2.	" 8.	April 4.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 18.	Marts 2.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 28.	" 12.
—	30. . . .	" 31.	Septbr. 6.	Maj 3.	" 22.
Decbr.	10. . . .	Novbr. 10.	" 16.	" 13.	April 1.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 23.	" 11.
—	25. . . .	" 25.	Oktr. 1.	" 28.	" 16.
—	30. . . .	" 30.	" 7.	Juni 2.	" 21.

Forstjellige Midler mod Sygdomme hos Husdyrene.

1. Afførende Midler.

a. for Heste.

1) Kollitpulver:

Pulv. renjet Aloe	30 Gram
— Ertianrod	30 —
— Glauberfalt	120 —
— Althearod	15 —

sammenblandes med Rugmel til en Pille og indgives paa en Gang.

b. for Kvæg.

2) Pulv. graa Sennep 30 Gram — Glauberfalt 240 —

kan sammenrystes med Vand og indgives med en Flaske eller ud-røres med lidt Mel og indgives som Middel Nr. 1.

c. for Svin.

3) 30 a 90 Gram Glauberfalt.

d. for Hunde.

4) 15 a 30 Gram amerik. Olie.

2. Mod Trommesyge hos Kvæget.

5) 60 Gram kunst Kommen, 25 Gram Salmiakspiritus og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin blandes med Vand i en Flaske og indgives paa en Gang. Skulde Dyret efter en eller flere Timers Forløb vedblive at vise sig oppustet, kan man anvende Afføringsmidlet Nr. 2.

3. Mod Gjennekløb.

a. hos Heste og Kvæg.

6) Lunken Kamelthe, 1 a 2 Flasker fulde ad Gangen.

7) 8 Gram pulveriseret Vitriol (o: svovlsjurt Jærnsforilte) 3 Gange daglig.

b. hos Kalve.

8) 8—15 Gram stødt Kridt i Mælken.

9) $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$ Gram Opium (efter Recept), kan ud-røres med en Eggeblomme og indgives paa en Gang.

4. Urindrivende Midler.

10) Afkog af Peterjille.

11) 15 Gram Kolofonium.

5. Mod Lutterstald.

12) 8 Gram Vitriol 3 Gange daglig og Fjernelsen af alt muggent eller fordærvet Foder (muggen Havre).

6. Mod Hoste og kværlesyge Heste.

13) 8 Gram Salmiak, en Spijestejuld Honning og en Spijestejuld Rugmel røres sammen med lidt Vand og indgives 3 Gange daglig.

7. Kjøsende Pulver mod Feber hos Heste og Hørnkvæg.

14) 8 Gram Salpeter, 60 Gram Glauberfalt blandes med lidt Mel og indgives som Kroppulver. Denne Portion kan indgives 3—4 Gange daglig.

8. Mod Kalvesfeber.

15) $\frac{1}{2}$ Pot varm Olie blandes med lidt stødt Ingefær og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin og indgives paa en Gang. Der sættes lunkne, slimede Klysterer, og Endetarmen udtømmes med Haanden; Roen tilbækkes og Kaffes et godt Leje. Sygdommen er meget farlig.

9. Saar.

16) Rene sjaarne Saar læges hurtigst, naar de straks iys sammen, bades med koldt Vand og lades i Ro. Sterk Blodning stilles bedst med Blaarviller, dnyppede i iskoldt Vand, som trykkes ind mod Saaret og holdes fast, saalænge Blodningen varer.

17) Knujtte Saar. For at Hævelsen ikke skal blive for stærk, bades i Begyndelsen stitigt med koldt Vand. Disse Saar vil buldre og læges

først, naar de ved Bulbningen har rensat sig.

18) Bulbrende Saar læges af sig selv, naar de holdes nogenlunde rene. For at fremstunde Vægningen og holde Fluor borte, kan man pensle dem 2—3 Gange daglig med Aloetinktur, der tilberedes ved at oplosse 15 Gram Aloe i $\frac{1}{2}$ Pargl Brændevin.

10. Mod Hævelser og Støb.

19) Sæbeiritus indgives paa det syge Sted.

20) Bading med et Afkog af Krydderurter.

11. Mod Piphæs, Galle osv. hos Hesten.

21) Spansl Flue Smørelse (Blister).

12. Mod Mulk hos Heste.

22) Det syge Sted udvaskes dagligt aldeles rent med grøn Sæbe og lunkent Vand, hvorefter Stedet indsmøres med Rugmelådejg, hvori er blandet nogle Draaber thf Terpentinolie, naar Mulken er meget haarbnakket.

13. Øjenband for Øjste og Kvæg ved Øjenbetændelse.

23) Evolshyret Zinktilte $\frac{1}{4}$ Gram
Destilleret Vand 60 —
Laudanum 15 —
sammenblandes og dryppes i det syge Øje.

14. Mod Øverbetændelse.

24) Betændelse i Øveret hæves ved: a) at sætte Dyret paa smal Stoft, og b) samtidig vaske enten med humleurt eller med en Vådste, der tilvejsbringes ved at komme 2 Potter kogende Vand paa følgende Urter:

Skaarne Hebernyntblade,
— Kamilleblomster,
— Bolverleyblomster,
60 Gram af hver Slags.

Urterne, der ikke maa afkoges, sies fra, og der vaskes 3 Gange daglig med Vådsten i lunkent Tilstand. Er Betændelsen haarbnakket, bruges Merkurialsalve (men ægte anslattet gennem en Dyrslæge). Denne maa kun paa smøres paa de Steder af Øveret, der ikke vende mod Laarene da Huden dér i saa Fald affolles.

25) Øveret bør udvaskes godt 5 Gange daglig og holdes lindt ved Indguldningen med Fedt eller „Fordelende Salve“.

15. Smørelse mod brændt Skade, sprukne Patter o. dsl.

26) Vinolie og Kalkvand, lige meget af hvert, sammenrystes i en Flaske.

16. Mod Blaamælk hos Kæer.

27) Hvis man tror, det er en enkelt Ko, hvorfra den blaa Mælk kommer, kan man forsøge at modvirke det ved at give den en Spisestefuld Salt og en Haandfuld Bukkeblade paa Foderet Morgen og Aften. Blaa Mælk kan meddele sin Farve til hvid, naar den blandes dermed, og Fejlen maa derfor navnlig modarbejdes ved streng Renlighed med Bøtter og Mælkekar.

17. Mod Efterbyrdens manglende Afgang hos Kvæg.

28) Pulv. Potaske 75 Gram
— Kolojonium 75 —
— Enebær 100 —
— Entianrod 100 —
blandes og indgives 3 Gange daglig, 3 Spisestefulde hver Gang.

29) Pulv. Potaske 100 Gram
— Enebær 200 —
blandes og indgives som Nr. 28.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1901.

Affortæller: S. Hesse. Kv. Svæg Kr. Kram.
De indklamrede Tal angive, hvormange Dage Markedet holdes.

Slesvig.

- Albenaara**, 19 Febr., 5 Martz Kv. S., 24 April Kv., 30 Apr. Kv. S., 16
Juli (3) Kr., 23 Juli, 1, 15 Okt. S. Kv., 24 Okt. (3) Kr., 17 Dec. Kv. S.
Arunum 1 Maj, 2 Okt. Kv. S. Træv.
Augustenborg 13 Maj Kr
Arnae 12 Juni (2) Kr.
Bolderlev, 30 Apr., 5 Okt. Kr. Kv. S.
Bredsted, 20 Febr. (2) Kr., 17, 24 April, 1, 8 Maj Kv. S., 20 Juni (2) Kr.,
16 Sept. Jul. S., 4, 11, 18, 25 Okt., 1, 8, 15, 22, 29 Nov. Kv. S., 5 Dec. (2) Kr.
Broager, 14 Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 6 Nov. (2) Kr. (1) Kv. S.
Bromsle, 31 Maj Kv. S.
Dynneved paa Als, 28 Juni Kv. S.
Egernforde, 18 Febr (3) Kr. (1) Kv. S., 29 April Kv. S., 17 Juni (3) Kr.
(1) Kv. S., 30 Sept. (3) Kr. (1) Kv. S.
Egebæk, 3 Maj, 1 Okt. Kv. S.
Fjorde, 15. April, 13. Septbr. Kr, Kv. S.
Fjenseborg, 4 Febr., 12 Martz Kv. S., 17 Martz (4) Kr., 12 (2), 19, 26 April,
3, 10, 17, 24, 31 Maj. 15 Juli, 11 Sept. Kv. S., 9 Okt. (4) Kr., 22
(2), 31 Okt., 7, 14 Nov. Kv. S.
Frederiksstad, 17 Maj, 23 Juli (2) Kr. (1) Kv. S., 13 Sept. Kr., 2 Okt.
Kr. Kv. S.
Garbing, 7 Febr. (3) Kr., 26 Febr. Kv. S., 20 Juni (3) Kr., 17 Sept.,
15, 22, 29 Okt., 5 Nov. Kv. S.
Graasten, 9 Maj, 3 Okt. Kv. S.
Gram, 8 Maj, 19 Okt. Kv. S. Træv.
Haderslev, 8 Jan., 18, 25 Febr., 4, 11, 18, 25 Martz, 9 April Kv. S., 15
April (3) Kr. (1) S. Kv., 22, 29 April, 6, 12, 20, 28 Maj, 3, 10, 17, 24 Juni
S. Kv., 22 Juli (1 1/2) Kr. Fisk, 23 Sept. (3) Kr. (1) Kv. S., 30 Sept., 7, 14,
21, 28 Okt., 4, 11, 18 Nov. Kv. S.
Hanved, 1 Maj, 1 Okt. Kr. Kv. S.
Hellevad, 27 April, 16 Okt. Kv. S.
Højer, 2 Maj, 17, 24 Okt. Kv. S. Træv.
Husum hver Torsdag fra Udd til St. Hansdag (hvis Festsdag, Onsdag forud)
Kv. S., hver Onsdag fra 26. Juni til Advent Kv. S. Dagen forud Kaar-
marked. 7. Jan. 25 Martz, 3 April Kv. S., 6 Juni (4) Kr. Uld (1) Kv. S.,
24 Juni Kv. S., 26 Sept. (4) Kr.
Jels, 23 April, 22 Okt. Kv. S. Nebst. Træv. Husflidsk.
Kappel 8 Martz Kv. S., 8 Maj (2), 23 Okt. (2) Kr.
Karby (Egernf.), 18 April, 10 Okt. Kv. S.
Kreitum, 30 April, 22 Okt. Kv. S. Landbrugsprodukter.
Kliblev, 9 April, 9 Sept. Kv. S.
Krop, 22 Okt. Kv. S.
Langhorn, 27 April Kr. Kv. S., 18 Aug. (2) Kr., 19 Aug. Kv. S.
Lej, 26 Febr., 5, 12, 19, 26 Martz, 2, 9, 16, 23, 30 April, 7 Maj Kv. S.,
13 Maj (3) Kr. (1) Kv. S., 14, 21, 28 Maj, 4, 11, 18, 25 Juni, 2, 9, 16,
23 Juli, 26 Aug., 9 Sept. Kv. S., 4 Okt. (3) Kr. (1) Kv. S., 7, 14, 22, 28
Okt., 5, 11, 18, 25 Nov., 2, 9, 16, 23 Dec. Kv. S.
Legum (Wester), 3 Maj, 11 Okt. Kv. S.
Leaumkloster 5, 19 Martz Kv. S., 17 April (3) Kr., 18 April, 2 Maj,
15 Juni, 18 Juli Kv. S., 12 Aug. (2) Kr., 13 Aug., 3 Okt. Kv. S.
Luldsborg, 18 Juni (2) Kr. (1) Kv. S., 25 Sept. (2) Kr.
Mieblum, 1 Martz (2) Kv. S.
Mibøl, 28 Jan. (3) Kr. (1) Kv. S., 29 April, 6 Maj, 17 Juni Kv. S., 19
Juni Kr., 21 Okt., 4 Nov. Kv. S.
Nordborg, 1 Febr. Kv. S., 6 Maj (2) Kr., 7 Maj Kv. S., 24 Sept. (2) Kr.,
31 Okt. Kv. S.

Oldensvort, 9 Juli, 13 Aug., 10 Sept. 8 Okt. Kv. ♀.
Nabsted, 12 April, 7 Okt. Kv. ♀.
Nædding, 29 April, 18 Sept. Kv. ♀.
Satrup, 29 April, 16 Sept. Kv. ♀.
Sloblund (Sønderborg Amt), 10 April, 20 Sept. Kv. ♀.
Slobbh (Sønderborg Amt), 24 Sept. Kv. ♀.
Sjærbæk, 24 April, 16 Okt. Kv. ♀. Træ.
Slesbllg. 9 Jan. Kv. ♀., 10 Febr. (10) Kr., 6 Martz, 9, 16, 30 April, 7, 14 Maj Kv. ♀., 1 Sept (8) Kr., 5 Sept. (2), 18, 25 Okt., 1 Nov. Kv. ♀.
Stensbjerg, 6 April, 12 Okt. Kv. ♀.
Svabsted, 18 Sept. Kr. Kv. ♀.
Sønderstapel, 23 April (2), 8 Okt. (2) Kr. Kv. ♀.
Sønderborg, 7, 14 Martz Kv. ♀., 28 Martz Kr. Kv. ♀., 15 Maj Kv. ♀., 17 Juli, 30 Sept. (2) Kr., 19 Okt. Kv. ♀.
Sønderbrarup, 25 April Kv. ♀., 29 Juli (4) Kr. (2) Kv. ♀., 14 Okt. Kv. ♀.
Tingleb, 10 April, 23 Aug. Kv. ♀.
Tofthund, 30 April, 25 Sept. Kv. ♀. Træ. Rebl. Gusslidso.
Tønder, 11 Januar, 22 Februar og hver Fredag fra 1. Martz til 31. Maj med Undtagelse af den sidste Uge og fra 1. Juli til 13. Dec. Kv. ♀., 15 Martz stort Jøsaars Heste- og Kvægmarked og desuden 29. Maj (4) Kr. 11., 2 Aug. Hovedheste- og Kuum., den 6. og 20. Septbr. Hoved-Kvæg- og Hestem., 29. Septbr. (4) Kr. Humle.
Treja, 1 Maj Kv. ♀.
Tønning, 19 Maj (1) Kr., 26 Juni, 3, 10, 17, 24, 31 Juli, 7, 14 Aug. Kv. ♀., 16 Aug. Kr. Kv. ♀., 21, 28 Aug., 4, 11 Sept. Kv. ♀., 12 Sept. Kv. ♀., 18, 25 Sept., 2, 9, 14, 16, 21, 23 Okt. Kv. ♀., 27 Okt. (2) Kr., 28, 30 Okt., 4, 6, 13 Nov. Kv. ♀.
Ulserup, 2 April, 26 Okt. Kv. ♀.
Uhf paa Fær, 2 Maj (4), 18 Okt. (4) Kr. (1) Kv. ♀.

Søsten og Laucenburg.

Altona, 25 Martz (3), 17 Juni (3), 9 Sept. (3), 9 Dec. (18) Kr. Heste Aaret igiennem hver Mandag og Onsdag Kvægmarked.
Barmstedt, 25 Martz, 5 Juni, 15 Aug., 30 Okt. Kr. Kv. ♀.
Bramstedt, 25 April (2) Kr. Kv., 25 Okt. (2) Kr. Kv. ♀.
Elmsdhorn, 28 Febr. Kr. ♀., 10 Juni Kr., 30 Sept. Kr. ♀., 1 Nov. Kr. Kv. ♀.
Glücksstadt, 5 Maj (3), 21 Juli (3), 20 Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 20 April Kv. ♀., 21 Okt. (2) Kr. Kv. ♀.
Helde, 12 Martz (2) Kr. (1) ♀., 24 April, 1 Maj Kv., 10 Juli Kr. ♀., 6 Sept. Kv., 31 Dec. ♀.
Hennstedt, 24 April, 18 Sept., 6 Dec. Kr. Kv. ♀.
Høhentvedstedt, 29 Martz Kr. Kv. ♀., 27 Aug. ♀., 15 Okt. Kr. Kv. ♀.
Horsf. 19 April, 16 Okt. Kr. Kv. ♀.
Ishoe, 7 Martz ♀., 17 Martz (4) Kr., 17 April Kv., 2 Sept. ♀., 7 Sept. Kr., 8 Sept. (4) Kr., 29 Okt. Kv.
Kellinghusen 8 Maj Kr. Kv. ♀., 24 Juni, 1 Aug. ♀., 8 Aug. Kr.
Kiel 6 Jan. (13), 24 Febr. (4) Kr., 27 Febr. ♀., 26 April Kv., 30 Juni (4) Kr., 3 Juli ♀., 18, 25 Juli, 1, 8, 15, 22, 29 Aug., 5, 12, 19, 26 Sept. 3 Okt. Kv., 6 Okt. (4) Kr., 9 Okt. ♀., 10, 17, 24, 31 Okt., 7, 14 Nov. Kv.
Krempe 13 Martz (3), 23 Okt. (3) Kr. Kv. ♀.
Laucenburg 11 April (2), 10 Okt. (2) Kr. Kv. ♀. Den sidste Fredag i hver Maaned Svinemarked.
Lunden 9 April (2) Kr., 9 April Kv. ♀., 4 Okt. (2) Kr., 4 Okt. Kv. ♀.
Lütjenburg 12 Martz Kr. Kv. ♀., 23 April Kv., 22 Juli Kr. ♀., 7 Nov. Kr. Kv.
Marne 29 April (2) Kr. (1) Kv., 1, 8, 15 Maj Kv., 9 Okt. (2) Kr. (1) Kv., 16, 23, 30 Okt., 6, 13 Nov. Kv., 30 Dec. ♀.
Melborsf 18 Martz (2) Kr. (1) ♀., 12, 19, 26 April, 3, 10, 17, 21, 31 Maj Kv., 16 Sept. (2) Kr. (1) ♀., 4, 11, 18, 25 Okt., 1, 8, 15, 22, 29 Nov. Kv.
St. Wlthaelisdonn 7, 14 Maj Kv., 11 Maj Kr. Kv., 15 17, 24 Okt. Kv.
Weslin 9 Jan., 13 Febr., 13 Martz, 10 April Svin, 21 April Kv., 8 Maj, 12 Juni Svin, 19 Juni Kr. Kv., 10 Juli 14 Aug., 11 Sept., 9 Okt. Svin, 23 Okt. Kv., 12 Nov. (3) Kr., 13 Nov. Svin, 11 Dec. Svin.

Neuenbrook, 29 Juli S.
Neumünster, 2 Maj (2) Kr. (1) Kv. S., 21 Aug. (2) Kr. (1) Kv. S., 21 Okt. (2) Kr., (1) S. Stude.
Neustadt, 14 Febr. (2), 3 Juni Kr., 23 Sept Kv. S., 4 Nov. (3) Kr.
Norrfors, 24 April, 13 Nov. Kr. Kv. S.
Oldenburg, 11 Febr. Kr. S. Klosterfr., 24 April Kv., 15 Juli Kr. S., 21. Okt. Kr., 8 Nov. Kv.
Oldesloe, 29 Martz. 21 Juni, 27 Sept. Kr. Kv. S.
Ottensen, 1 Juni, 19 Aug Kr. Kv.
Pinneberg, 26 Martz. 21 Okt Kr.
Pönn, 4 Martz, 10 Juni, 2 Sept. Kr. S., 11 Nov. (2) Kr., 11 Nov. Kv. S.
Preek, 11 Febr. Kr. Kv. S., 18 Martz Kv. S., 21 Maj Kr. Kv. S., 14 Okt. Kv. S.
Rensborg, 10 Jan. S., 3 Martz (5) Kr., 5 Martz, 30 April Kv. S., 23 Juni (6) Kr., 25 Juni Kv. S., 22 Sept. (5) Kr., 21 Sept., 24 Okt. Kv. S.
Segeberg, 31 Jan. S., 6 Maj (2), 25 Aug. (2), 4 Nov. (2) Kr. Kv. S.
Sletersen, 20 April Kr. Kv. S., 14 Juni, 26 Juli Kr., 18 Okt. Kr. Kv.
Wandsbædt, 3, 10, 17, 24, 31 Jan., 7, 14, 21, 28 Febr., 7, 14, 21, 28 Martz, 3, 11 April Kv. S., 15 April Kr. Kv. S., 16, 25 April, 2, 9, 16, 23, 30 Maj Kv. S., 3 Juni Kr. Kv. S., 6, 13, 20, 27 Juni, 4, 11, 18, 25 Juli, 1, 8, 15, 22 Aug. Kv. S., 26 Aug Kr. Kv. S., 29 Aug. 6, 12, 19, 26 Sept., 3, 10 Okt. Kv. S., 14 Okt. Kr. Kv. S., 17, 24, 31 Okt. 7, 14, 21, 28 Nov., 5, 12, 19, 24 Dec. Kv. S.
Wedel, 5 Febr. Kr., 15 April Kr. Kv., 14 Aug. S., 25 Okt. Kr. Stude. Kr.
Wilster, 4 Jan. S., 26 April Kv. S., 30 Juli S., 24 Aug. (8) Kr., 16, 23, 30 Okt. Kv.

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Makrelbøh, 12 April, 4 Okt. S. Kv. og andre Kreat.
Mønæs, 21 Maj, 17 Sept. Kreat., Makrelstaber og hvad Bønden behøver til sin Avlings Drift.
Farum, 9 April, 14 Okt. S. Kv.
Falke, 9 Martz, 26 Okt. Kreat.
Frederiksborg eller Hillerød. Torvedag hver Mandag og Torsdag; første og tredje Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Kreaturer. 5 Martz S., 10 Maj S. Kv., 25 Juni, 2 Nov. Kreat.
Frederiksbund, Torvedag hver Mandag og Torsdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreat. 30 Jan., 27 Febr., 30 Martz S. Kv., 25 April S., 17 Juli 19 Okt., 6 Dec. S. Kv.
Frederiksbærk, 4 Febr., 2 April, 5 Juli, 2 Sept., 3 Dec. S. Kv.
Fuglebjerg, 2 April, 4 Okt. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata og Avlærestaber.
Græsted, 19 April, 10 Okt. S. Kv., Landbrugsøgenstande og Husflidøprod.
Haarlev Jernbanest., 21 Martz, 17 Okt. S. Kreat.
Hadsleb Jernbanest., 28 Martz, 8 Maj, 13 Sept., 4 Nov. Kreat.
Helsingø, 9 Jan., 10 April, 12 Juni, 9 Okt. Kreat. o. Landbrugsøgenstande.
Helsingør, Torvedag hver Onsdag o. Lørdag. 25 Febr., 17 April, 22 Juli, 22 Okt. Kreat.
Hillerød, se Frederiksborg.
Holbæk. Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer (i Tilfælde af Helligdag den næste Tirsdag). 13, 27 Martz, 10 April S. Kv., 17 Juni S. Kv. og Skovbov. 18 Okt. Kv., 26 Nov. Kreat.
Hvals Jernbanest., 6 Martz, 8 Maj, 5 Sept., 15 Nov. Kreat.
Hørsholm, 18 April, 29 Okt. S. Kv., Landbrugs- og Husflidøprodukter.
Jyderup Jernbanest., 1 April, 14 Okt. S. Kv.
Kallundborg, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Nuden Tirsdag i hver Maaned med Kreat., i Martz og Juni særlig Heste. 17 til 19 Juni lld.
Kjøbenhavn, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtelvæg, samt Onsdag og Lørdag med S. Leveto. 16 Martz, 15 Juni, 7 Sept., 2 Nov. S.
Kjøge, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreat. 13, 27 Martz, 10 April S. Kv., 20 Maj S. Kreat. og Lindrod. 30 Juli, 19 Sept., 31 Okt. Kreat.
Korsør, Torvedag hver Mandag og Torsdag. 28 Febr., 11 Juni, 4 Nov. S. Kv.

Mihjølbing, anden Onsdag i hver Maaned med Kreat.; 7 Juni §. 11 Okt. §. Kv.
Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Tredie Onsdag i hver Maaned §. Kv. Kreat.

Præsto, anden Tirsdag i hver Maaned §. Kv. F. Svin.

Ringsbø, Lørdag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Torvedag med levende Kreat. 12, 26 Martz, 9. April, 22 Maj §. Kv.; 25. Juni, 23. Sept. Kreat.; 21 Okt. §. Kv.; 19 Nov. Kv.

Roskilde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Mandag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 1, 15, 29 Martz §. Kv.; 14 Maj Kreat., 24 Juli §. Kv.; 18 Sept., 5 Nov. Kreat.

Ruds-Webbø, 3 April, 3 Okt. Kreat.
Rønne, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Skebø, 8 Martz, 2 Okt. Kreat.

Stjellør, Torvedag hver Fred. 14 Febr., 2, 29 Martz, 13 April §. Kv.; 22 Maj §. Kv. og Landmandens Husflidsprodukter; 24, 25 Juni Kreat.; 21. Sept. §. Kv. Frugt; 25 Okt., 15. Nov., 16. Dec. §. Kv.

Slagelse, første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag, den næstf. Onsdag, Torvedag med lev. Kreat. 14, 28 Martz, 11 April, 7 Maj, 9, 10 Juli, 4 Okt., 8, 9 Nov. §. Kv.

Slangerup, 2 April, 15 Maj, 14. Juni Kreat.; 29. Nov. §. Kv.

Soro, 11 Sept., 9 Okt., 13 Nov., 11 Dec. Torvedag med §. Kv. Kreat.; 14. 28 Martz, 12 April, 17 Maj §. Kv.; 29. Juni Kreat.; 26 Sept. §. Kv.; 6 Nov. Kreat.

Stige, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 18 Martz, 11. 12. Okt. §. Kv.

Storehedbluge, 5. 19 Martz, 2. April §. Kv.; 18 Maj, 15 Okt. §.

Tranebjerg p. Samø, 23 Martz, 3 Okt. Kreat.

Tude, 20 Sept. Gaasemarked

Uggerløse Kro, 30 April, 14 Nov. §. Kv.

Vedø, 27 April, 4 Nov. §. Kv.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned (istf. Langfredag Fred. for. Vededag Fred. efter) §. Kv. Kreat. Ved Markedet i Maj Afsætningsmarked for etaarige, i Sept. Afsoningsmarked for Sol.

Holland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 26 Febr., 12, 26. Martz, og 13 Juni Heste og Kvæg; 30. Okt. Heste.

Nakskov, hver Tirsdag Torvedag med lev. Kreat. 21 Febr., 7, 21 Martz, 1, 22. Okt. samt 5. Nov. Heste, Kvæg, Svin Gjæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer.

Mihjølbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 29. April, 19. Juli, 7. Okt. og 11. Nov. Heste og Kvæg.

Nysted, 28. Martz, 11 April og 20 Sept. Heste og Kvæg; 2. Nov. Heste.

Rødby, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 19. Febr. og 2. April Heste og Kvæg; 1. Juli og 18. Okt. Kreaturer; 13. Nov. Heste og Kvæg.

Selskøbing, Torvedag hver Lørdag. 5 og 19. Martz Heste og Kvæg; 8. Juli og 1. Okt. Kreaturer; 7. Nov. Heste og Kvæg.

Stubbekøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 26. Juni og 29. Okt. Heste og Kvæg.

Fyn, Langeland og Øst.

Ødense Amt.

Marub, 16. Febr. og 27. April Heste og Kvæg; 26. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Nielsen, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 25. Febr., 1 April, 14. Mai 21. Juni og 18. Sept. Heste og Kvæg; 4. Nov. Heste, Kvæg og Faar.

Bogense, Torvedag hver Lørdag, første Lørdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Lørdag, med lev. Kreaturer. 11. Febr. Heste; 7. og 19 Martz samt 7 Maj Heste og Kvæg; 4 Juli Heste, 24. Sept. Heste og Kvæg. 5. Nov. Kvæg og Faar, 17. Dec. Kreaturer.

Glamøbjerg, 16 April S. Kv., 4 Okt. S. Kv. Jaar.
Kappenstrup, 10 Okt. S. Kv. Jaar.
Njertemunde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreat. 1 Martz S., 16 Martz S. Kv., 10 Juni S., 12 Okt. S. Kv. Jaar, 20 Nov. S. Kv.
Middelefart, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, første Tirsdag i hver Maaned med lev. Kreat. 13 Febr., 8 og 28 Martz, 10 April, 9 Juli og 19 Sept. S. Kv., 31 Okt. Kv. Jaar.
Dense, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Sver Mandag Martz med lev. Kreat. (eller, hvis Helligdag den paafølgende Onsdag). 18 Febr. S., 28 Febr., 12 og 26 Martz, 8 Maj og 10 Juli (St. Knud) S. Kv., 2 Okt. og 6 Nov. S. Kv. Jaar. 18 Dec. Kreat.
Stambh, 11 April S. Kv.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 23 Martz S. Kv., 16 Okt. Kv. Jaar.
Egekv., 11 Sept. S. Kv.
Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torvedag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og Aug. med lev. Kreat. 7 Febr. S., 5 og 23 Martz S. Kv., 15 Juni S., 1 Okt. Kv. Jaar, 2 Nov. S. Kv. Jaar.
Hesjølager, 12 April S. Kv., 21 Okt. S. Kv. Jaar.
Martstal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 31 Maj og 27 Sept. Kreat.
Nyborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; forst, tredje og i indtræffende Tilfælde tillige femte Lørdag i hver Maaned fra 1 Okt. til 1 Maj med lev. Kreat. 9 og 22 Martz S. Kv., 3 Juli S., 11 Okt. S. Kv. Jaar, 8 Nov. S. Kv. Jaar.
Ringe, 30 Martz og 1 Juni S. Kv., 7 Nov. Kv. Jaar.
Rudkjøbing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, 29 Martz S. Kv., 14 Juni S., 9 Nov. S. Kv. Jaar.
Svendborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden og fjerde Onsdag i hver Maaned med lev. Kreat. 27 Febr. S., 13 og 27 Martz, 15 Maj og 17 Juli S. Kv., 9 Okt. og 1. Nov. S. Kv. Jaar, 21 Nov. S. Kv.
Grønsjøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 15 Martz og 18 Juli S. Kv., 3 Okt. S. Kv. Jaar.

Jylland.

Sjælland Amt.

Malbæk, 1. Okt. Kreaturer.
Mgersted, 25. Sept. Kvæg og Jaar.
Blokhed, 7. Martz Heste og Kvæg.
Klaenklold, 9. April Kreaturer, 10. Sept. og 6. Nov. Kvæg og Jaar.
Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 17. April Kreaturer, 24. Sept. Kvæg, Jaar og Heste, 23. Okt. Kvæg og Jaar.
Sjælland, 28 Martz Heste og Kvæg, 25. April Kreaturer, 3. og 4. Juni Heste, 3. og 21. Okt. samt 14. Nov. Kvæg og Jaar.
Sjælland, Torvedag hver Lørdag, i Nov. og Dec. tilgæ hver Onsdag, anden Lørdag i Martz, April, Maj og Juni samt hver Lørdag fra Okt. til Jul med lev. Kreaturer. 29. Jan. Heste, 8. og 30. Martz Heste og Kvæg, 1. og 27. Juni Heste, 21. Sept. og 12. Okt. Kvæg og Jaar.
Jetsmark, 26 Sept. R. æg og Jaar.
Væds, 13. April Kreaturer, 7. Sept. Kvæg og Jaar.
Vøtten, 10. April Kreaturer, 4. Okt. Kvæg og Jaar.
Vøttenvej Kro, 19. Sept. Kvæg og Jaar.
Vindal, 29. April Kreaturer, 20. Sept. og 15. Okt. Kvæg og Jaar.
Strøm, 13. Sept. Heste, Kvæg og Jaar.
Sæby, Torvedag hver Lørdag. 2. April Heste og Kvæg, 19. Sept. og 5 Okt. Kv. og Jaar.
Thise, 11. April Kreaturer.
Tversted, 14. Sept. Kvæg og Jaar.

Vester-Brønderød, 14. Jan., 11. Febr., 9. Marts, 15. April, 17. Maj, 10. Juni, 8. Juli og 12. Avg. Kreat., 2 Sept. 5. Kv. Jaar, 11. Okt., 11 Nov. og 9 Decr. Kreat.

Vester-Svendstrup, 29. Marts Kreaturer, 28. Juni Heste.

Vester-Vraa, 1. April og 7. Okt. Kreaturer.

Malborg Amt.

Alahbro, 3 April Kreaturer, 12. Sept. Kvæg, Jaar og Heste.

Malborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med lev. Hornkvæg, Jaar og Svin (naar Helligd., da Sognebogen berefter). 31. Jan. og 12. Marts Heste, 17. Sept. og 16. Okt. Kvæg og Jaar. 11. Dec. Heste og Kvæg.

Mars, 12. Febr. og 10. Apr. Kreaturer, 4. Sept., 30. Sept. og 6. Nov. Kv. og F.

Had Sund, 3. Apr. og 6. Maj Kreaturer, 4. Sept. 5., Kv. og F., 2. Okt. Kv. og F.

Halø, 23. Septbr. Kv. og F.

Hval Sund, 8. Maj Kreaturer, 5. Okt. Kv. og F.

Løgstør, Torvedag hver Lørdag, sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 9. April Kreaturer, 21. Juli, 14. Sept., 11. Okt. og 18. Nov. Kv. og F.

Mibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 4. Marts 5. og Kv., 24. April Kreaturer, 9. Sept. Kv., F. og 5., 1. Okt. og 4. Nov. Kv. og F.

Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 30. Jan. og 11. Marts 5. og Kv., 20. April Kreaturer, 4. og 15. Okt. Kv. og F.

Sjorving, 17. Jan., 14. Febr. og 14. Marts 5. og Kv., 11. April og 9. Maj Kreaturer, 13. Juni og 8. Juli 5. Kv., 18. Sept., 17. Okt., 7. Nov. og 5. Dec. Kv. og F.

Ulstrup (Hornum Station), 16. Jan. Kreaturer, 13. Marts 5. og Kv., 1. Juli Kv. og 5., 16. Sept. og 2. Dec. Kv. og F.

Vester Hadsing, 27. Marts Kreaturer, 11. Sept. Kv. og F.

Thisted Amt.

Bjerget's Kro, 1. April Kreaturer, 25. Sept. Kv., F. og 5.

Ferritsølev, 2. Marts 5. og Kv., 25. Juli Kv. og F., 9. Okt. 5. Kv. og F.

Hurup, 1. Febr. 5. og Kv., 6. Juni 5., 2. Sept. 5., Kv. og F.

Hvidbjerg, 16. April Kreaturer, 30. Sept. Kv. og F.

Koldby, 19. April Kreaturer, 26. Sept. Kv., F. og 5.

Mylkjøbing, Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med lev. Kreaturer. 4. Febr. 5. og Kv., 5. Marts 5., 22. April Kreaturer, 8. Juni 5., 27. Juli og 21. Sept., 5. Kv. og F., 11. Okt. Kv., F. og 5.

Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 2. Febr. og 4. Marts 5., 10. April og 6. Maj Kreaturer, 7. Juni 5. og Uld, 4. Sept. 5., Kv. o. F., 27. Sept. Kv., F. o. 5., 12. Okt. Kv., F. o. Uld (forhen store Onsdag).

Vil Sund, 9. April Kreaturer, 26. Juli Kv. o. F.

Viløst, 29. Juni 5.

Viborg Amt.

Malestrup, 20. Marts 5. o. Kv., 18. April Kreaturer, 12. Sept. Kv., F. o. 5., 20. Nov. Kv. o. F.

And, 30. April Kreaturer, 20. Sept. Kv. o. F.

Bjerringbro, første Lørdag i hver Maaned, (1 April dog Tirsdag den 9. og 1 Juli Mandag den 8.) Marked me. Kreat.

Kjellerup, 3. April, 6. Maj Kreaturer, 25. Sept., 17. Okt. Kv. o. F.

Knudstrup, 27. Juni Kreaturer.

Selve, 17. April Kreaturer, 19. Sept. Kv. o. F.

Stalø, 11. April Kreaturer, 21. Sept. Kv. o. F.

Slibe, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 3. Jan., 5. Febr., 6. Marts 5. o. Kv., 23. April, 9. Maj Kreaturer, 10. Juni 5., 29. og 30. Juli, 7. Sept. 5., Kv. o. F., 30. Sept. Kv., F. o. 5., 14. Nov. Kv. o. F.

Stoholm, 14. Maj Kreaturer, 17. Sept. Kv. o. F.

Alstrup Station, 15. Maj Kreaturer, 17. Sept. Kv. o. F.
Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned (dog ikke Vindeford.) og fra Milfjeldsbad til Jul hver Lørdag med lev. Kreat.
1. Jan. F., 6. Febr. F. o. Kv., 21. Martz, 13. og 27. April og 18. Maj
Kreat., 22. Juni (Snapstingsmark) F. o. Kv., 23., 24. Sept. (Løstemark)
Kv., F. o. F., 19. Okt., 23. Nov. Kv. o. F., 21. Dec. F., Kv.

Hadersø Amt.

Allingeabro, 11. Febr., 29. Martz F. o. Kv., 30. April Kreat., 26. Juli
og 3. Sept. Kv. o. F., 11. Okt. Kv. F. o. F.

Ebeltoft, 5. Febr., 11. Martz, 26. Juni F. o. Kv., 18. Sept. Kv. o. F.

Gjerlev, 29. April Kreat., 4. Okt. Kv. o. F.

Glæsborg, 16. April Kreat., 26. Sept. Kv., F. o. F.

Gretna Torvedag hver Lørdag. 13. Martz, 4. Juli F. o. Kv., 27. Sept.
5. Nov. Kv. o. F.

Havndal, 25. April Kreat., 31. Juli, 27. Sept., 21. Nov. Kv. o. F.

Hobro, Torvedag hver Fredag. 18. Jan. F. o. Kv., 15. Febr. Kreat., 15.
Martz F. o. Kv., 12. April, 10. Maj Kreat., 14. Juni, 4. Juli F. Kv.,
9. Aug. Kv. o. F., 19. 20. Sept. F., Kv. o. F., 18. Okt., 8. Nov. Kv.

o. F., 6. Dec. Kv., F. o. F.

Kollind, 13. Febr. F. o. Kv., 27. Martz, 7. Maj, 20. Juni Kreat., 17.
Juli F., Kv. o. F., 11. Sept. Kreat., 13. Nov. Kv. o. F., 19. Dec. Kreat.

Mariager, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreat.
27. Febr., 9. Juli Kreat., 3. Okt., 6. Nov. Kv. o. F.

Mørke, 10. Maj Kreat., 14. Okt. Kv. o. F.

Nimtofte, 7. Febr. F. o. Kv., 16. Okt. Kv. o. F.

Ny-Bagten, første Onsdag i hver Maaned Kreat. (i Siebet for Grundlovss-
dagen Dagen efter).

Hadersø Torvedag hver Onsd. og Lørd., sidste Dag med Kreat. 7., 8.
Jan., 8., 9., 23. Febr., 2., 16., 23. Martz, F.; 4. Maj Kreat., 17.,
18. Juni Udb. 5. og 6. Juli F., 5. og 6. Sept. F., Kv. o. F., 28. Sept.

Kv., F. o. F., 26. Okt. Kv., F. o. Udb. 9. Novbr. Kv. o. F., 13. Decb.
F. o. Kv.

Ronde, 15. Martz Kreat., 17. Sept., 20. Novbr. Kv. o. F.

Sjelsbo, 1. Martz, 17. April, 14. Maj Kreat., 24. Okt. Kv. o. F.

Thistrup, 12. Martz F. o. Kv., 20. Sept. Kv. o. F.

Thorup Vaskhus, 9. Maj Kreat., 16. Sept. Kv. o. F., 11. Oktb. Kv.
F. o. F.

Trustrup, 8. Maj Kreat., 16. Aug. o. 9. Okt. Kv. o. F.

Marhus Amt.

Marhus, Torved. hver Onsd. og Lørd., den sidste Dag med lev. Kreat. 9.
Jan., 11., 18., 25. Febr., 11., 18., 25. Martz F., 9. April, 6. Maj Kreat.,
8. Juli F. o. Kv., 15. Okt. Kv. o. F., 14. Decb. F. o. Kv.

Brædstrup, 1. Maj Kreat., 27. Juli, 18. Oktb. Kv. o. F.

Hadsten, 22. Martz, 23. Apr. Kreat., 2. Septb., 10. Oktb. Kv. o. F.

Hammel, 31. Jan. F. o. Kv., 24. April, 17. Maj Kreat., 2. Aug., 12.
Oktb., 2. Decbr. Kv. o. F.

Horsens, Torved. hver Lørd., (i Falster dog Onsd.) og hver Lørd., første
og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktb., Nov. og Dec.

Indtil Jul med lev. Kreat. 11. Jan., 13., 20., 27. Febr., 13., 20., 27.
Martz F., 10. og 29. April Kreat., 13., 14. Juni F. o. Kv., 27. Sept
og 23. Oktb. Kv. o. F.

Højer Kro, 20. Martz, 29. April, 23. Septbr. Kreat., 19. Okt. Kv. o. F.

Ny Soelbjerg Kro, 22. April Kreat., 21. Oktb. Kv. o. F.

Norre Suede, 12. April Kreat., 30. Okt. Kv. o. F.

Odder, 21. og 28. Martz F. o. Kv., 25. Apr. Kreat., 1. Aug. Kv. o. Kv.
13. Sept. F., Kv. o. F., 12. Novbr. Kv. o. F.

Rh., 14. Maj Kreat., 16. Oktb. Kv. o. F.

Salten, 9. Juli F. o. Kv.

Silkeborg, Torved. hver Lørd. 16. Febr., 16. Martz F. o. Kv. 10.
Apr., 7. Maj Kreat. 11. Juni, 10. Juli F. Kv., 26. Sept. Kv. F. o. F.

21. Oktb. Kv. o. F. 21. Novbr., 20. Decb. F. o. Kv.

Skanderborg, Torved. hver Tirsd., første Tirsd. i hver Maaned samt

alle Tirsdage i Fasten og fra 1. Novb. til Jul med lev. Kreat. 10. Jan. 12., 19. 26 Febr., 12., 19, 26 Martz $\text{\textcircled{H}}$, 15. Maj Kreat., 12. Juni og 11. Jul $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv. 11. Septb., 22. Okt. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Truust 8. Maj Kreat. 22. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Torring 7. Maj Kreat. 25. Juli, 2. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Wrads 8. Maj Kreat. 18. Septb. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.

Vejle Amt.

Grande, 3. Aug., 21. Sept. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Fredericia, Torved. hver Mand. og Lørd. 11. Jan. $\text{\textcircled{H}}$, 9. og 30. Martz $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 1. Maj Kreat., 12. Juli $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 4. Okt., 15. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Olve, 25. Martz, 26. April Kreat., 10. Juni, 6. Sept. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 21. Okt., 16. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Hornshjld, 27. April Kreat., 25. Sept. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Jellinge, 11. Maj Kreat., 24. Sept. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Kolding, Torved. hver Tirsd. o. Fred. Hver Tirsd. Marked med Kreat. (hvis Hellig. næste Sognebag). 3. Jan., 15., 22 Febr. 1, 15, 22, 29 Martz $\text{\textcircled{H}}$, 13, 26 April, 4., 18. Maj Kreat., 13. Juli $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 14. Sept. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 11. Okt. Kv. $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$, 18. Okt., 1., 8. Nov. Kv. $\text{\textcircled{F}}$.
Kandbol, 25. Apr. Kreat.
Sønder Omme, 21. Apr. Kreat., 21. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ulbum, 23. April Kreat., 26. Sept. Kv., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$.
Vejle, Torved. hver Onsd. og Lørd., hver Onsd. fra 1. Nov. indtil Jul samt anden Onsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 12. Jan., 14, 21, 23 Febr., 14, 21, 23 Martz $\text{\textcircled{H}}$, 11. og 30 April Kreat., 15. Juni $\text{\textcircled{H}}$. Kv. $\text{\textcircled{F}}$, 28. Sept., 25. Okt., Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.

Ringkjøbing Amt.

Bording Station, 28. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Bølgemarkedsbro, 17. April Kreat., 2. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Dalager, 10. April Kreat., 29. Avg. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Haderup, 26. April Kreat., 18. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Herning, 15. Febr., 9. Martz, 9. April, 11. Maj, 28. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 30., 31. August, $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 5. Okt. Kv. $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$, 11. Dec. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Holstebro, Torved. hver Tirsd. o. Lørd. hver anden Tirsd. fra anden Tirsd. efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreat. 2. Jan. $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 11. Febr. $\text{\textcircled{H}}$, 7. Martz $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 20. April, 4. Maj Kreat., 12. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$, 31. Juli Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 9., 10. Sept. samt 3., 4. Okt. Kv. $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$, 16. Nov. Kv. $\text{\textcircled{F}}$.
Ribæk Station, 5. Maj Kreat., 5. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Rembig, Torved. hver Lørd. 9. Febr. $\text{\textcircled{H}}$, 16. April Kreat., 11. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$. 26. Aug. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 1. Okt. Kv., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$. 15. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Rømme, 27. Avg. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ringkjøbing, Torved. fra Baaste til Milsted. Lørd., ellers Onsd. 12 Febr. $\text{\textcircled{H}}$, 25. Apr. Kreat., 13. Juni $\text{\textcircled{H}}$ o. $\text{\textcircled{F}}$, 1. Avg. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 7. Okt. Kv., $\text{\textcircled{F}}$ o. $\text{\textcircled{H}}$.
Sjfern, 15. Martz, 2. Avg. $\text{\textcircled{H}}$.
Struer, 1. Maj Kreat., 2. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Tarm, 29. April Kreat., 11. Sept. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 8. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Tchim, 11. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ulfhøer, 24. April Kreat., 28. Avg. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 17. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Viðebæk, 29. Juni Kreat., 19. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Winderup, 30. April Kreat. 2. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.

Ribe Amt.

Nalbak Mølle, 15. April Kreat., 7. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Undager, 5. Maj Kreat. 19. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Vælle, 13. Sept. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Østbjerg, Torved. hver Lørdag. Hver Onsdag fra Nyaar til første Onsd. i Juli og fra sidste Onsd. i Okt. til Nyaar (hvis Helligdag eller Grundlovds. den foregaaende Sognebag) Marked med Kreat.
Foldingbro, 27. April og 15. Maj Kreat., 17. Okt. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Grindsted, 18. Juni Kreat., 7. Sept. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Holsted, 15. Jan. $\text{\textcircled{H}}$ o. Kv., 9. April Kreat., 14. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.
Ribe, Torved. hver Lørd. 11. Febr., 9. Martz $\text{\textcircled{H}}$ Kv., 16., 23., 30 April, 7., 14. Maj Kreat., 15. Juni, 6. Avg. $\text{\textcircled{H}}$, Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$, 31. Avg. Kv. o. $\text{\textcircled{H}}$, 1. Okt. Kv. $\text{\textcircled{F}}$ Jul, 8., 15., 22., 29. Okt. og 5. Nov. Kv. o. $\text{\textcircled{F}}$.

Vamdrup. 6. Maj S. o. Rv., 19. Sept. Rv., J. o. S.
Varde. Torved. hver Torsh. 13. Febr., 8. Martz, S. o. Rv., 26. Martz,
 22. April, 6. Maj Kreat., 14. Juni, 5. Avgust, 12., 13. Sept. samt 9. og
 10. Okt. S., Rv. o. J., 20. Nov. Rv. o. J.
Vejen. 24. April Kreat., 20. Juni S. o. Rv., 11. Sept. S., Rv. o. J.
Vardehøje 12. April Kreat., 7. Aug. Rv. o. J.
Olгод. 20. April Kreat., 23. Okt. Rv. o. J.

Torbedage. Mandag: Hæderlev, Lønning, Fredericia. Tirsdag: Naberaa, Gulum, Kolbing, Esbjerg. Onsdag: Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg. Torshdag: Gulum, Fredericia, Varde. Fredag: Hensborg, Frederikshab, Lønder, Bredsted, Kolbing. Lørdag: Naberaa, Egernsjøde, Hensborg, Esbjerg, Gulum, Vejle, Aarhus, Randers, Viborg, Aalborg, Esbjerg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indt. 20 Gr. 10 P., til Danmark 15 Gr. 20 P.
 — ufrankeret Brev 20 P., — — 40 P.
 — dobbelt Brev fra 20—250 Gr.: frank. 20 P., ufrank. 30 P.
 — frankeret Brev indenfor selve Postdistriktet 5 P.
 Korrespondancekort indenfor selve Postdistriktet 2 P., indenfor 5 P. til Danmark 10 P.

Tryksager indtil 50 Gr.: 3 P., fra 50—100 Gr.: 5 P., fra 100—250 Gr.: 10 P., 250—500 Gr.: 20 P., 500—1000 Gr.: 30 P.
 Tryksager til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P. for hver 50 Gr. Kan forsendes indtil 2 Kilogr.

Vareprøver indtil 250 Gr.: 10 P.

Reklommanderede Breve eksklusive Porto 20 P.

Postanvisninger indtil 5 M.: 10 P., til 100 M.: 20 P., over 100—200 M.: 30 P., 200—400 M.: 40 P., 400—600 M.: 50 P., 600—800 M.: 60 P.; til Danmark indtil 355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det mindste 20 P.

Postmandater indtil 600 M.: 30 P.

Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom. (10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P.

Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P., over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.

Forsikringsgebyr for hver 300 M. eller en Del af 300 M.: 5 P., i det mindste 10 P.

Breve indenfor Verdens-Postforeningen: frankerede Breve 20 P. for hver 15 Gr., ufrank. 40 P. for hver 15 Gr.; Korrespondancekort 10 P.; Tryksager, Vareprøver 5 P. for hver 50 Gr.

Telegrammer for hele det tyske Rige:

For hvert Ord 5 P., dog mindst 50 P. Til Danmark 10 P. for hvert Ord. Udbetalinger per Telegram indtil 400 Mk. den sædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Portotakst for Danmark.

Breve i selve Danmark indtil 50 Kvint 8 Ore, indenbys 4 Ore. Breve til Tyskland og andre Lande indenfor Verdenspostforeningen 20 Ore for hver 3 Kvint (15 Gram).

Tryksager til Tyskland 5 Ore for hver 10 Kvint.

Vejrspaadomme for 1901

(Efter den elleveaarige Periode).

Januar. Det var let Frost i de første Dage i Maanedens, ret varmt i Midten, noget koligere i Slutningen. Det var temmelig blæsende, ofte Regn og Taage. Maanedens Regnmængde udgjorde 7 Ctm.

Februar. De første Dage af Maanedens var temmelig varme, senere stadig Frostevejr. Der var Maanedens igennem megen Taage, og i Slutningen faldt der lidt Sne, ellers overvejende tørt Vejr. Maanedens Nedbør var $1\frac{1}{2}$ Ctm.

Marts. I den første Uge af Maanedens var det Frostevejr, senere var Temperaturen over Nul, og det var ret mildt. I den første Halvdel af Maanedens noget blæsende, i den sidste overfløet og Regnvejr. Maanedens Regnmængde udgjorde $4\frac{1}{2}$ Ctm.

April. Maanedens var ret varm uden Frostnætter. I Begyndelsen meget tørt Vejr, i Midten af Maanedens enkelte stærke Regnskyl. Gennemgaaende roligt Vejr. Regnmængden udgjorde $7\frac{1}{2}$ Ctm.

Maj. Maanedens havde gennemgaaende meget varmt Vejr, i Midten meget sommerligt. Enkelte stærke Regnskyl i Begyndelsen og Slutningen af Maanedens, lidt Torden og nogen Storm. Maanedens Nedbør var $3\frac{1}{2}$ Ctm.

Juni. Maanedens Dage var omtrent lige varme, næsten daglig Regn, og meget skyet Vejr; enkelte Dage Tordenvejr. Meget lidt Blæst. Maanedens Regnmængde udgjorde $8\frac{1}{2}$ Ctm.

Juli. Temperaturen steg lidt i Løbet af Maanedens Regnvejret fortsattes indtil et Par Dage for Maanedens Slutning, ingen skyfri Dag lidt Tordenvejr. Det var noget mere blæsende. Maanedens Regnmængde udgjorde 9 Ctm.

August. I Begyndelsen af Maanedens var der nogle varme Dage og tørt Vejr, i den sidste Halvdel noget koligere, skyet og Regnvejr, hyppig Torden. Maanedens Nedbør udgjorde $11\frac{1}{2}$ Ctm.

September. Det var meget tørt Vejr i mere end den første Halvdel af Maanedens, i Midten nogle meget smukke Dage, i Slutningen nogen Regn. Det var ofte Taage og undertiden Storm. Maanedens Regnmængde udgjorde 2 Ctm.

Oktober. Maanedens Temperatur aftog mod Slutningen, stadig skyet Vejr, ofte Regn, Hagel og Taage. Hyppig Storm, enkelte Gange Tordenvejr. Maanedens Nedbør 10 Ctm.

November. Indtil Slutningen af Maanedens var det ganske mildt, i den sidste Uge var det stærk Frost med Sne. Maanedens Nedslag beløb sig til 6 Ctm.

December. Hele Maanedens var det Frostevejr, stærkest i Midten og Slutningen, stille Vejr og skyet Himmel. Der faldt lidt Sne i Midten af Maanedens. Nedbør kun $\frac{1}{2}$ Ctm.

Landstormen ved Brøns.

Historisk Fremstilling
efter Deltageres og Tjenvidners Beretninger.

Fortalt af Ujfer.

Lidt nord for Krostalden i Brøns staar en mægtig Sten,
paa hvis Forside læses:

Den 22. Januar 1849.

For Troskab mod Konge og Fæderneland.

Ej Minde om en Glimredag,
Kun om et trofast Hjærteslag.

Stenen er fort herhen fra Røddinggaards Mark og oprejst til Minde om Landstormen ved Brøns. Dagen var ingen „Glimredag“; men den vidnede om et trofast „Hjærteslag“. Derfor kan Historien om Dagen fortælles atter og atter for Gamle som for Unge uden at ældes. Det er den korte, nøgne Historie, jeg vil fremstille, dog haaber jeg at kunne fremdrage enkelte Træk, der ikke tidligere er fortalte eller i hvert Fald kun lidet kendte.

Da Krigen var udbrudt i Maret 1848, skete der en almindelig Folkerejsning i Nordfjeldsbyg. Bønderne samlede sig sognevis for at indøve sig i Vaabenbrug. Enhver vaabenfør Mand, saavel Husbond som Tjenestekarl, gav Møde; Døvelserne lededes af ældre, udjente Soldater. Vaabnene var primitive; foruden alle de Skydere, som kunde skræbes sammen, bestode de af Hoforkte, Hofroge eller en Art Spyd, der gik under Navnet Pigger. Landsbyhymede havde i denne Tid fuldt op at bestille med at lave Vaaben, navnlig Pigger. En saadan bestod af et omtrent 3 Alen langt Trækraft, paa hvis ydre Ende en Jernkniv var fastgjort, Kniven,

der var indtil $1\frac{1}{2}$ Alen lang og $1\frac{1}{2}$ Tomme bred forneden, endte i en Spids. Mange af disse Spyd var lavede af gamle Græsleer. De gamle, menige Soldater havde paataget sig et Arbejde, som de ikke magtede, de formaade ikke at bibringe uøvede Folk Vaabenfærdighed, ikke at skabe Disciplin endog i jmaa Delinger og endnu mindre at føre store Hobe. Alligevel drevs Øvelserne med Liv og Lyst, især af de Unge. At de kunde udrette noget med deres Vaaben, derom nærede de ingen Tvivl. Kun enkelte ældre Mænd var lidt betænkelige ved den hele Sag og holdt sig helst tilbage fra Øvelserne, hvad der dog ikke altid lod sig gøre. Der var stor Begejstring oppe, det taaltes ikke, at nogen svigtede af Tvivl eller Modløshed. Ved Øvelserne mødte Mandskabet med Dannebrogsslag og med Kofarde i Hatten. Selv Skoledrenge pyntede sig til den Tid med Kofarde og skaffede sig Vaaben, Flintbuer og Sabler af Træ; deres Leg var Krig, intet andet. Hvad der laa til Grund for den hele Folkerejsning, var den nordislesvigiske Bondes danske Sindelag; han var dansk og vilde være dansk. Med væbnet Haand vilde han møde de ventede Friskaremand, hvoriblandt der efter Rytteret skulde være en Del løsladte Tugthusefanger. Flere Gange var der Rytter ude, at Hobe af vilde Krigere var indtrufne til Bestoft, Rodding eller andre Steder. Men naar de udsendte Stafetter, der skulde forhøre sig om Sagen, vendte tilbage, kunde de altid melde, at det hele var blind Alarm. Hvad Bønderne fremdeles mente at kunne gøre, var at støtte den danske Øvrighed, hvor den foresandtes, fortrænge den tyske, samt forhindre Udskrivninger fra den provisoriske Regering. Da Krigen kom, var Nordislesvig rede til en Rejsning, kun Mænd krævedes til at jætte sig i Spidsen for Befolkningen. De var overalt let fundne. For de nordligste Sogne paa Vestkanten var Gaardmand Anders Thomsen Stavener — almindelig kaldet Anders Thamsen — i Haved, Rejsby Sogn, den egentlige Leder. Han var en alvorlig, dyb religiøs Natur, dertil gennemtrængt af en glødende Kærlighed til sit gamle Fædreland; han frygtede Gud, ærede Kongen. Han skolede paa sin Sags Retfærdighed. Som Bøndehovding var han sig sit Ansvar bevidst forud for hvert Foretagende styrkede han sig ved Bøn og Salmesang. Bønderne fulgte ham med Tillid.

Efter de første Kampe i Maret 1848: den 9. April ved Bov, den 23. April ved Slesvig, den 28. Maj ved Dnybbøl og den 5. Juni ved Nybøl kom det til lange Underhandlinger først

i London, derefter i Malmo. I London arbejdede man for en Fredslutning; men da en saadan ikke kunde opnaas, lagde man Hovedvægten paa en længere Tids Vaabenhvile og under jønsk Mægling lykkedes det i Malmo den 26. August at faa oprettet en Vaabensstilstand for 7 Maaneder. Der blev udnævnt en Fællesregering for Hertugdømmerne, bestaaende af 5 Medlemmer, af hvilke Kongen af Danmark valgte to og Kongen af Preussen to, medens det femte Medlem, der skulde have Sæde som Formand, valgtes af begge i Forening. Da der viste sig Uoverensstemmelse mellem Medlemmerne indbyrdes, blev der den 22. Oktober udnævnt en ny Fællesregering. Til denne overdroges det i Folge Malmo Overenskomsten midlertidig paa en loyal og upartist Maade at styre hele Slesvig i den danske Konges Navn med Undtagelse af Als og Vro, der ikke udleveredes; Als holdtes bejat af danske Tropper, men Fællesregeringen gik fuldstændig i den provisoriske Regerings Spor, i det den stadfæstede alle dens Love, deriblandt ogsaa en fælles, fri Forfatning for Hertugdømmerne med Slesvigs Tilfnyttning til Tyskland for Øje. Fra dansk Side nedlagdes Indsigelse herimod, og Kongen af Danmark erklærede Fællesregeringen for oprørsk men uden at det frugtede. Da Fællesregeringen begyndte at indkræve en Krigsskat i det gamle danske Hertugdømme, nægtede mange i Nord-Slesvig at betale, især paa Vestkanten; de vilde ikke ved deres Penge yde den jaakaldte Fællesregering nogen Støtte i dens Bestræbelser, der kun gik ud paa en Fortjættelse af Kampen imod Danmark. Hele Hertugdømmet holdtes bejat med Tropper af den slesvig-holsteniske Armé. Fra denne udsendtes Eksekutionstropper til de Gaarde og Byer, som nægtede at betale.

Til Forballum i Mjolden Sogn kom jaaledes 17 Mand Fægere, der fordeltes paa de 4 Gaarde i Byen. Høst Bønderne krævede de frit Ophold og Underhold, indtil Krigsskatten betaltes. De tre af Bønderne bojede sig efter nogle Dages Forløb og betalte Skatten, men den fjerde, Gaardmand Niels Andersen Hanjen holdt sig stiv. Foruden sin egen Indkvartering fik han nu ogsaa de andres; det kunde han ikke holde ud ret længe. Derfor sagde han til Soldaterne, at herefter fik de ingen Mad, med mindre de vilde ove Selvtægt. Det vidste de dog ikke, om de turde, og forespurgte sig derfor hos deres Foresatte i Logumkloster. Da de havde faaet den Besked tilbage, at de maatte tage jelsv, gjorde de det, og jaaledes gik nogle Dage, indtil N. A. Hanjen en Aften

sagde til dem, at næste Morgen skulde de rejse, hvis de da ikke vilde fordrives af Landstormen. Soldaterne lo og mente, det havde ingen Fare; men den næste Dag, opad Formiddagen, Fredagen den 19. Januar, indfandt virkelig Landstormen sig, 300 Mand stærk. — Lærer Ley fra Forballum havde været hos Gaardmændene N. Th. Stavener i Haved, Dt Fisser i Birkelev, vel ogjaa hos andre af de mere fremragende Mænd i de nordlige Sogne, og begæret Hjælp mod den tvungne Indkvartering, og den Beslutning var straks tagen, at Landstormen skulde samles. Fra de nordlige Sogne, W. Vedsted, Hvidding, Rejsby, Raaager og Vodder Sogne, samledes Bønderne i Rejsby. Derfra tog de Vejen efter Forballum, undervejs strømmede flere og flere til fra de Sogne, de kom igjennem, Brøns, Stærbæk og Mjolden, saa at de tilsidst udgjorde vel henved 300 Mand. N. Th. Stavener var den egentlige Fører; af andre mere fremragende Mænd kan nævnes: Dt Fisser, Kromand Thahsen Jensen fra W. Vedsted, Gaardmand Kristen Andersen Bejer fra Brøns o. s. v.

I Stærbæk laa 10 eller 12 Fægere indkvarterede hos et Par vistnok draugvillige Bønder; de fordreves efter Gasse under Hujen og Piben. Ved Mjolden Færgehuse gik Bønderne paa Bramme i to Hold over Aaen og stod nu ved Forballum. Enkelte Hobe forblev dog i Færgehuset og naaede ikke over Aaen. I de sidste Dage havde N. N. Hansens Gaard været overladt til Indkvarteringen. Gaardens Folk var flyttede om til Knud Knudsens. Karlene og Pigerne kom kun i Gaarden for at røgte og malke. Soldaterne havde alligevel ikke været saa trygge ved den Bested, N. N. Hansen sidst havde givet dem. Om Morgenen var de tidlig paa Benene, patronillerede rundt om Gaarden og holdt skarpt Udkig. Da de saa Landstormen, laasjede og stængede de alle Døre, kun Døren til Stalden lod de staa aaben, derinde havde de søgt Tilflugt, og en Udvej har de sagtens villet have. N. Th. Stavener, N. N. Hansen, Dt Fisser og R. Knudsen gik nu ind til dem; de tilbød dem Fred, hvis de straks vilde rømme Gaarden, ellers vilde de ikke indestaa for noget. Soldaterne var villige, de vilde straks drage bort men bad om Beskyttelse. Denne Samtale, der kun var kort varede alligevel enkelte af Bønderne for længe. „Træk dem herud, de Sataner, lad dem faa et Strald!“ raabte en af dem, Hans Jessen Eriksen, en Broder til Dt Fisser, og affyrede sit Gevær i Lufsten. Da Soldaterne traadte ud af Stalden,

for at stille sig i Række til Asmarche, ja de bleguæbbede ud, de vidste jo ikke, hvad Bonderne i deres Ophidselse kunde gjøre. Men der var ingen Fare. De fire Mænd havde lovet dem Fred, naar de godvillig vilde rejse, det var nok til at berolige Mængden. Under deres Sedjagelse tilligemed en Snes Mænd af Bonderne gik Soldaterne til Kanderup. Derfra vendte Bonderne tilbage, medens Soldaterne rejste videre efter Logumkloster. Fra Forballum gik Bonderne tilbage over Skærbæk, hvortil der just var indtruffen en Afdeling Dragoner under Ritmester N. (Rumohr). I det hele var der vel 100 til 200 Mænd. Samtidig var Brons bleven belagt med en Indkvartering af henved 50 Mænd Dragoner. I Hjemsted havde Bonderne allerede modt Dragoner med deres Indkvarteringsjædler. Ritmesteren laa i Kvarter hos Gæstgiver Timmermann. Derhen begav Bonderne sig. Da Ritmesteren fik Dje paa Bonderne, lod han blæse til Samling. Tilføds ilede Soldaterne til fra deres Kvarterer og stillede sig op i tvende Geledder paa Sydsiden af Gaden med Front imod Nord. Paa den anden Side af Gaden havde N. Th. Stavener allerede ordnet sine Bonder med Front imod Syd; bag Ryggen havde de Timmermanns Gaard. Paa Sydsiden af Gaden laa der den Gang ingen Huse. Gaden var aaben, kun skilt fra en Bytoft ved en smal Groft. Front imod Front stod Bonderne overfor ovede Soldater. Hovdingerne for Bondehæren befandt sig imidlertid inde hos Ritmesteren. De forlangte, han skulde trække Indkvarteringen jaavel i Brons som Skærbæk bort, hvad han ogsaa gik ind paa. Militæret skulde være ude af Bjerne næste Morgen Klokken 7, hvorfor han gav dem et skriftligt Tilsagn. Det var pinligt for Ritmesteren at boje sig for Bonderne tilmed at binde sig ved et skriftligt Lofte. Om Bonderne nu afsvang ham Loftet, i det de truede ham paa Livet, hvad de siden paastod, eller om Ritmesteren ikke har haft Lov til at handle, vides ikke. Medens denne Forhandling stod paa, kunde den mindste Foranledning have ført til et Sammenstød i Gaden mellem Bonderne og Soldaterne. En sikker Skytte iblandt Bonderne Johan Fæger vilde gjerne have brændt løs, og flere stod med hævede Geværer og Spyd. Ritmesteren holdt Ord. Næste Morgen ved den fastsatte Tid droge Dragonerne fra Brons til Skærbæk, hvor den under Ritmesteren indlagte store Deling luttede sig til. Dragonerne tog Vejen efter Urrild. Om Tredagen, den 19.

Januar, vor det gaaet Bønderne efter Duffe, ikke lidet sejerstolte vendte de tilbage til Hjemmet. Det skulde snart komme anderledes.

Samme Aften var en af Pigerne hos Gaardmand Hans Mikael Stak i Brøns kommen aandeløs styrkende ind i Stuen og havde fortalt, hun havde set Gaarden (Gaardspladsen) og Loftet uden for fuld af Folk, hun vidste ikke, hvad det alt var. „S kan stole paa, Folkens“. udbrod hun, „hvad der er sket i Dag, vil ikke gaa lydlost hen.“ Hvad Pigen havde set eller ikke set: et Par Dage efter blev der Mylder i Gaarden og om Gaarden. Nogle Aftener for Landstormen ved Brøns traadte Hans Mikael ind i Stuen til sin Nabo Kristen Underjen. De talte en Stund jammen om Udskrivningen af Krigsstatte, om Eksekution o. s. v. Det var det, al Samtale drejede sig om paa den Tid. „Hvordan har du det,“ spurgte Hans Mikael. „Hellere lade sig slaa ihjel end betale“, svarede Kristen Underjen. „Det er ogsaa min Snak“, sagde Hans Mikael. Efter Landstormen maatte de tvende Naboer forlade Hjemmet og opholde sig i det Fremmede, jaalønge der endnu laa Tyfere i Brøns. Paa samme Maade maatte Et Fjæter en lang Tid opholde sig i Ribe, hvorhen det var lykkedes ham at undfly fra Landstormen paa sin rappe Hest. Der har alle Tider været lave Sjæle, der forraader Ven som Fjende; Tyfterne vidste det helt vel, hvem der havde været Forer for Bønderne.

Som tænkelig var, vilde Tyfterne tage Hævnen for den Tort, de havde lidt. Allerede om Søndagen, den 21. Januar, sendtes der til Forballum 50 Dragoner, medens et Kompagni Jægere indlagdes i Randerup. I Forballum kom N. A. Hansen særlig til at føle Trykket af Jydvarteringen. Strafs da Dragonerne kom til hans Gaard, dreve de Kreaturerne ud af Stalden for at staffe Plads til deres Heste. I Huset holdt de sig lystige, bad ikke om Mad og Drikke men tog selv. Hver Krog i Huset gennemstøvede de for at finde det bedste. Tilfjids hentedes de Stinkerne ned fra Loftet, spiste Flæsk og drak sodt Varmøl dertil. Saaledes levede de højt, indtil de ved Afreisen medtog 3 af Gaardens bedste Heste. De skulde være Vederlag for Skatten, og de 3 Heste maatte N. A. Hansen senere indløse med Penge.

Samme Dag, som Dragonerne kom til Forballum eller maasse endnu Dagen før, kom 200 Jægere til Skarbæk, saa man heller ikke her nød lang Glæde af Freden. Læser Ley maatte da atter gaa Bud til N. Th. Stavener og bede ham om at rejse

Landstormen for at fordrive Tyskerne. Røgtet om; at de paa ny var komne til Skærbæk, spredtes som et Lyn. Der gik Bud til Ribe, hvorfra et Borgerkorps havde lovet at gøre fælles Sag med Bønderne, til Thajsen Jensen i V. Vedsted, kort sagt til alle Forerne omkring i de enkelte Sogne. I Rejsby samlede Landstormen fra de 3 nordligste Sogne, V. Vedsted, Hvidding og Rejsby. Forgæves havde man ventet paa Tilslutning af et Korps fra Ribe; da dette udeblev, var Fremrykningen efter Skærbæk, hvorefter man først agtede sig, bleven forsinket. Fuden Bønderne forlod Rejsby, lod N. Th. Stavener dem opstille foran Hans Jessen Bejers Gaard. Her traadte han frem for dem, og idet han opreb Klæderne indtil sit nogne Bryst, raabte han: „Jeg vil være Ederes Forer, følger mig, ingen svigte nu vor fælles Sag, lader os forjvare bort Hjem og vor Arve, selv skal jeg være den første, der ofrer Liv og Blod, og nu fremad i Herrens Navn!“

Efter Aftale skulde Bønderne fra Brøns, Raaager og Vodder Sogne støde til Bønderne fra de 3 Nordfogne ved Brøns By. Dertil strømmede ogsaa efterhaanden en hel Del Bønder, dels fra selve Sognet og dels udfra; men de fleste var først undervejs, da Kampen ved Brøns begyndte. Nogle af Østbønderne naaede til Normsted eller Brøns Mølle, og da de herfra kunde se Kampens Udfald, skyndte de sig tilbage. Lidt over Middag begyndte alle 3 Klokker i den store Landsbykirke at gaa. Hvem der havde sat Folk til at ringe, vides ikke, nogle have gjættet paa Kristen Andersen, andre paa Lærer Sørensen i Havervad. Da kom pludselig en Afdeling Dragoner under Ritmester N., den samme, der havde ligget i Skærbæk. Afdelingen talte maaske henved 100 Mand. Dragonerne var gaaede over Brøns Mølle, og kom østen til Byen hvorfra de var udsendte, fra Arrild eller et andet Sted, skal være usagt. En Tid blev Dragonerne holdende paa Vejen, der øst fra fører ind i Byen, men derpaa gik en Del vistnok den større nord om Byen og tog Opstilling paa begge Sider af Landevejen efter Rejsby. Saaledes var Vejene spærrede mod Øst og Nord. Klokkeringningen gjorde Dragonerne aarvaagne. Under Opstillingen havde de holdt sig i Afstand fra Husene; som det syntes, undgik de enhver Berøring med Byen. De kunde formode, at der ogsaa i Byen laa væbuede Bønder, saa det var tænkeligt, der kunde falde Skud ud fra Husene. Mindst frygtede de vel den østlige Del af Byen, hvor Husene var smaa. Tyskerne var komne Landstormen i Forkjøbet; ikke i Skærbæk men i Brøns

fulde Slaget staa. Landstormen var ikke fuldtallig, Borgerne fra Ribe, som den havde opholdt sig efter, var ikke komne; deres Udeblivelse var Skyld i, at den for sent naaede frem til Brøns, hvorfra den nu heller ingen Forstærkninger kunde faa, eftersom Byen var affpærret. I Dag svigtede Lykken, godt var det maaske. Fra Bøndernes Side viste sig for liden Omfagt og for megen Sorgløshed. Ingen havde tænkt paa at afdaste Broerne ved Brøns By og Mølle, hvorved Udgangen til Byen idet mindste for en Tid havde været hindret. Fra Kirken, Kirkegaarden og Husene i Byen kunde Bønderne have gjort Tyskerne Overgangen over Aaen stridig nok. Som det nu var, havde Tyskerne Fordelen paa deres Side. Kampen maatte udfægtes paa den høje, slette Mark nord for Byen, hvor Dragonerne med største Lethed kunde splitte Bøndehoben. Dragonerne ventede kun paa Bønderne, som de vidste kom nord fra, og paa Jægerne, som efter Aftale skulde komme fra Skærbæk og nu til en Begyndelse kunde afføge Byen. Uden Tvivl var Tyskerne godt underrettede, endog om Tiden, naar Landstormen kunde ventes; lidt før rykkede Jægerne i et Antal af 200 Mand ind fra over Broen ind i Byen. Et Øjeblik gjorde de Holdt ved Kroen, ind for den nuværende, jnude lidt om i Husene, standjede Klokkeringningen og lukkede Ringerne inde i Skolen; men derefter tog de Opstilling i den nordlige Udkant af Byen paa begge Sider af Landevejen, der fører mod Nord, bag Havediger og Volde og langs en hul Vej, der gaar efter Haverbad, overalt med god Dækning imod nord. Medens alle Dragoner endnu holdt øst for Byen, sad Sognefoged Povl Schmidt fra Haverbadgaard sammen med nogle Bønder i Brøns og overvejede, om det ikke var bedst at tilbyde dem at komme ind i Byen. Imodetommenhed kunde ikke ske, hvem kunde vide, om de ellers ikke kunde stifte Byen i Brand. Tilbudet blev gjort; men Dragonerne blev, hvor de var. Da Kristen Andersen lidt efter fik at vide, hvad Sognefogden og de andre Bønder havde aftalt, blev han meget vred; straks lod han Karlen lægge Sadel paa den lille „Brunne“ og hurtigt red han norden ud af Byen. Han naaede Bønderne, der kom nord fra, fortalte dem, at der holdt et Hundrede Dragoner øst for Brøns, at Sognefogden havde tilbudt dem at komme ind i Byen, men det maatte ikke ske, de skulde nu bare skynde sig at komme, Dragonerne lod sig nok stramme anden Gang. Hermed var Landstormen altsaa underrettet om, at der var kommen Dragoner

til Brønz. Derpaa red Kristen Andersen tilbage; men nord for Byen, hvor i Mellemtiden en Afdeling Dragoner havde opstillet sig, blev han stoppet. De havde fra Østbyen af jet ham ride nord paa og gjættet, at han havde bragt Landstormen, der allerede nu kunde jee, Efterretninger. En Mand greb hans Hests Tøjle og forte ham fangen ned i Byen, hvortil nu ogsaa Jægerne var komne. Da man ud fra Vinduerne i Brønz By saa dem komme med Bejen fra Skærbæk, vidste man endnu ikke, om det var Jægere, det kunde ogsaa være Landstormen jyd fra, der ilede til Hjælp. Jægerne havde foreløbig gjort Holdt ved Kroen. Deres Komme havde forjaget Dragonernes Frygt for Byen. Inden Kristen Andersen fortes til Byen som Fange, var han udsat for en raa Behandling. En Dragon var reden hen paa Siden af ham og havde udrafft Haanden, som vilde han byde ham „Goddag“; i stedet for krummede han Fingrene og strabede ham med alle Neglene ned af Kinden. I Byen red Dragonerne med Fangen frem og tilbage i Gaden holdende hans Hest ved Tøjlen. Som de bedst rider, griber Vinden bag fra fat i Dragonens Rappeslag; det slaar ham over Hjelmeu og hindrer ham for et Øjeblik i at give Agt paa Fangen. Denne benytter sig af Lejligheden, vjeblikkelig lader han sig glide ned af Hesten til fejl Side og er forjvunden, inden Dragonen mærker hans Flugt. Det var lige for Jordemoderens Lejlighed; foran hendes Dør stod en Del Bønder, nogle væbnede med Kniver, andre med Plejlsflagvold; desuden stod der en Del Dreng. Kristen Andersen løb ind i Hoben, bød Folkene staa hen for Døren i Vesterenden af Huset, hvor der boede en anden Familie, og smuttede selv ind ad Døren i Jordemoderens Lejlighed.

Jægerne havde imidlertid fra Kroen lagt Mærke til hans Flugt; de gjorde ved Tegns Dragonen klog paa, hvad Vej han var loben, og nogle ilede hen til Huset for at hjælpe ved Efterjøgningen. Som forudsat begyndte de først at søge i Lejligheden, hvor Hoben stod udenfor; Jægerne stak med Bajonetterne i Sengehalmen, søgte højt og lavt, baade inde og ude, væltede endog Vikuberne i Haven, indtil de endelig stod i Jordemoderens Stue, hvor Kristen Andersen laa skjult i Sengehalmen. Det var en Alkoveseng med Forhæng. Allerede nærmede de sig Sengen, da blæstes til Angreb paa Bønderne, og de skyndte sig ud af Stuen. Kristen Andersen kom nu frem af sit Skjul, og da

Rampen nord for Byen havde begyndt, dristede han sig til at gaa hjem til sin Gaard. Dog her kunde han ikke opholde sig længe, snart vilde der atter blive gjort Jagt efter ham; han gik derfor over Broen og syd ud af Byen. En Tid opholdt han sig i Ottersbol, derefter i N.-Farup, først sent om Foraaret vovede han sig hjem til Brons. Efter Kampen vidste Tysserne godt at finde hans Gaard; de gav hans Hest fri Tøjle, den gik hjem og stillede sig foran Stalddøren. Hesten tog Tysserne med til Haderslev, hvor den jolgtes ved Auktion til Gaardmand Martin Kallejen i Rastrup, men af hvem Kristen Andersen igjen kjøbte den. K. A. Bejer var efter den Vinter ikke mere ved Helbred; ved den megen Omflakten paadrog han sig en Forkjølelse, der snart endte hans Liv. Hans Nabo, Hans Mikael blev ogjaa efterstræbt af Tysserne, i Hast maatte han ud af sin Gaard, vade gjennem Aaen og flygte til Søndernæs.

Da Wonderne nord fra nærmede sig, sluttede den Deling Dragoner, der holdt ost for Byen, sig til den større Deling nord for Byen. Dragonerne holdt altsaa paa begge Sider af Landevejen, og lige bag ved dem laa Jægerne, om hvis Komme Wonderne intet vidste. Wonderne stod i en uordnet Hov og mest paa Landevejen. Da red Dragonerne i Skridtgang frem imod dem, indtil de var dem ganske nær; paa engang lod Kommando-ordet: „Halt“. I en Halvkreds havde de omringet Wonderne. Kun i et Antal af i det højeste 200 Mand, vilde Wonderne undgaa Kamp, de haabede, at Ritmesteren lod sig jtrække eller i hvert Fald lod sig overtale til atter at trække Militæret bort. Skulde dette glippe,jaa vilde de kunne vende hjem i Fred, noget Angreb fra tyss Side formodede de ikke. A. Th. Stavener fulgt af en Snekker fra Rejsby, Peder Muusmand, traadte altsaa frem for at tale med Ritmesteren, vaabenløs, med Hatten i den ene Haand og et hvidt Klæde i den anden. Overfor Ritmesteren vilde Stavener atter bestride Regjeringens Ret til at indkræbe Krigsskatter. Fra Dragonernes Side gaves der ham ved Haandbevægelser til Kjende, at han skulde standse, men han gik fremad. Da blæstes til Angreb, og Rampen begyndte.

Straks huggede flere Dragoner løs paa Stavener, endog efter at han haardt saaret laa paa Jorden. Fra Byen var man Vidne til Overfaldet. Kvinderne græd og jamrede: „Vare han vilde ligge rolig;“ men hver Gang han kom lidt til Bevisthed,

vilde han rejse sig, og paany raantes han af Dragonernes vægtige Slag. Falt modtog han 17 Hug. Fra Dragonerne lod tilhidsft Raabet: „Er ist straks dodt, er ist straks dodt!“ Det fejlede blot, han rejste sig igjen, men først efter lang Sygdom. Samtidig blev Muusmand angreben, han værgede sig med sit Gevær mod Dragoneren og holdt ham en lille Tid fra Livet; men da en Dragon til vendte sig imod ham, kunde han ikke bjerge sig. Han havde ikke faact Tid til at flyde, og haardt jaaret fastede han paa deres Tilraab tilhidsft Geværet fra sig. Den ene Dragon havde hugget ham med den skarpe, den anden med den flakke (slade) Klinge. Selvfølgelig faldt han jaaveljom Stavener i Fangenskab. Efter N. Th. Staveners egen Fortælling er han, efter at Dragonerne havde forladt ham, kommen til sig selv igjen, har rejst sig, grebet et hentastet Gevær og dermed ved et Skud nedlagt en Dragon, som paany vilde angribe ham. Fortællingen kan man dog næppe skjænte Tiltro, da han under sin lange Sygdom var fra Samlingen og næppe nok siden formaæde at tænke klart. Begivenheden er sikkert kun et Føstet af Feberhyster og Feberdrømme under hans Sygdom. Med Doversaldet paa Stavener og Muusmand var Kampen i fuld Gang. Dragonerne angreb fra alle Sider, og Wonderne flygtede. Mange Dragoner var berusede, de skaæde ingen; men enkelte raabte: „Laust, Laust!“ Forsøge Wonderne skulde de, men vilde ikke gjærne gjøre dem Skade. Medens Muusmand under Kampen laa overladt til sig selv, horte han, at det gif Knald i Knald fra Jægerne. Han havde Kræfter til at fly, men da han indfaa, at et Forsøg paa Flugt vilde mislykkes, holdt han det for raadeligst at blive liggende; sine Patroner nedgrov han i Sandet. Som forhen er fortalt, laa Jægerne i Skjul i den nordlige Udkant af Byen, i Gulveje eller bag Hævediger; de kunde ikke ses af Wonderne, der kom nord fra. Uden at ane deres Nærværelse flygtede derfor mange af dem efter Byen, men blev her pludselig og uventet angrebne.

Da Kampen begyndte, søgte mange af de Wonder, der opholdt sig i Byen, at slippe bort. Deres Waaben, Pigge eller Knipler, lode de tilbage i Husene; Beboerne turde ikke beholde dem; lod det sig gøre, skjulte de dem. Saaledes nedlagdes og skjultes en Mængde Pigge syd for Byen i en Enggroft nær Laen, hvor de blev liggende til langt ud paa Foraaret. Men for mange af Wonderne kneb det at komme bort. Efter at Wonderne nord

for Byen vare adspredte, drog Dragonerne ind i Byen og spærrede Gaderne, saa ingen kunde komme derfra. Der var ikke saa, som i længere Tid holdt sig skjulte i Hujene. Nogle fik en Arbejderdragt paa og gik med Spade eller Skovl ud i Marken; var de komne derud, lod de Arbejdsstøjet staa og lob deres Vej. Andre fik en Røgterdragt paa og opholdt sig i Stalden, indtil der blev Lejlighed til at komme bort. Saaledes Johan Jæger, der havde skjult sig i Hans Mikael Stafs Gaard. Om ham mente man, dog vist med Urette, at han havde stude en Jæger ud gennem et Vindue i Laden. Tyskerne søgte efter ham, gjenemstak Palm og Hv med deres Bajonetter for at finde ham men uden Held. En Karl paa Gaarden, gamle Gfild fik dog Held til at bringe ham lidt Mad, og næste Dag over Middag fik han ham iført en Røgterdragt og lukket ind i Stalden. Derfra slap han ud af Gaarden og ud af Byen. Oppe paa Høloftet i et lille Hus nordvest for S. M. Stafs Gaard havde flere af Bønderne fundet et Skjul. En efter en listede de sig bort; man en tunghør Karl fra B. Vedsted havde ikke mærket det og kom først ud efter 2 Dages Forløb.

Ligesom mange af Dragonerne vare ogsaa mange af Jægerne berusede for Kampen, og bag efter drak de alle, vare ustyrlige og vilde. I Kampen faldt 3 Bønder, og mange jaaredes; paa tyst Side faldt en Dragon og en Jæger. Iblandt de faldne Bønder var en Gaardmand fra Øster Nabolling, Soren Andersen. Han havde tjent ved Hestgarden, var en høj, kraftig Stikkelse, og en Mand i sin bedste Alder. Kun modstræbende gik han med til Landstormen; thi som gammel Soldat indsaa han det haabløje i en Kamp mod regulære Tropper. Men som gammel Soldat, mente de andre, burde han netop gaa med: „Naar Du ikke gaar med, hvem skalde da gaa med!“

Da han ikke kunde faa Ro, jablede han en Hest og forlod Hjemmet. Det var lidt før Middag, han medtog kun sin Stok; thi at kæmpe var endnu ikke hans Agt. I Friselt paanødede man ham en Rytterpistol, den hængte han ved Sadeln. Nogle Drengene, der kom fra Præsten, fulgte med ham til Birkelev; af Pistolen skønnede de nok, hvor han vilde hen. Derfor sagde han til dem, om de ikke ogsaa vilde med. Det vidste de ikke; men efter at de i Hjemmet havde spist deres Middagsmad, syntes de, det kunde ikke være saa galt, og de begave sig paa Vejen. Fra

Brons Wulle fulgtes de med Dragonerne til Brons By. Soren Anderjen var reden lige til Vester Nabølling. Derpaa drog han sammen med sin Svoger, Hans Jensen Stabener, efter Brons. Begge vare til Fods, ingen af dem havde vel i Sinde at kæmpe; men de havde heller ingen No til at blive i Hjemmet. Hvad Vej de er gaade, vides ikke. Da de nærmede sig Brons, var sandhynlig Dragonernes vilde Jagt efter Bønderne begyndt; thi undervejs mødte de allerede 2 af Dragonerne, der vilde drive dem tilbage. Den ene af dem trak Klingen og raabte til Soren Anderjen: „Kendst Du das?“ Men da Anderjen drog sin Pistol frem af Lommen og pegede efter ham, idet han jagde: „Kender Du den,“ vendte de begge om. Mogle har ment, at dette Møde fandt Sted lidt nord for Byen, vest for Landevejen. Dette kunde tyde paa, at de havde naaet Tilslutning til Landstormen, hvilket vistnok ikke er rimeligt, saameget mere som de da vist ikke var slupne saa let fra Dragonerne.

Efter dette Møde vendte Hans Jensen tilbage; men Soren Anderjen gik videre efter Brons By. Om han nu var kommen i Dophidjelse eller han har ment, at han gik sin lovlige Gang, skal man lade være usagt. Imidlertid blev han angreben af 2 Jægere iyd for Haverbad Vejen paa en Trekant nord for S. M. Staks Gaard. Han havde kun sin Stok at værges sig med, tappert holdt han dem begge fra Livet i log endog den ene Jæger Gevær med Bajonet ud af Haanden. I dette Øjeblik forglemmer den anden Jæger sig selv, saa at han i Hidsigthed skyder S. Anderjen en Kugle gennem Armen lige over Haanleddet. Kuglen berørte Pulsaaeren, S. Anderjen faldt, men rejste sig igjen paa sine Knæ og foldede sine Hænder; sikkert tænkte han i dette Øjeblik paa Hjemmet og — Døden. Da ramtes han af den anden Kugle i venstre Bryst. Skuddet kom fra den første Jæger, der paa ny havde grebet sit Gevær. Saaledes lyder en Fortælling. - Eller om der under Kampen tilbødes ham Pardon, naar han udeleverede sin Pistol, men sendtes ham en Kugle i Steden, da han havde skilt sig ved den, som det almindelig fortælles efter Landstormen, kan ikke siges, muligt kan han ogsaa have haft Pistolen hos sig, da han faldt. Det kunde tænkes, at Angrebet er kommet saa pludselig og ubentet, at han ikke har faaet Tid til at drage Pistolen frem, saameget er sikkert, han har kæmpet til det sidste og djærvt værget sit Liv. I medens sad hans Hustru hjemme i D. Nabølling

med tungt Sind, mørke Auelser drog gjennem hendes Sjæl. Natten over stod hun og saa ud af Vinduet, om hendes Mand ikke snart skulde komme. Hun var hojfrugtjommelig men blev ikke forloft, da hun 6 Uger efter skulde føde. Sorgen og Fortvivlelsen over hendes Mand's voldsomme og bratte Død gav nu Auledning til hendes Død. Siden kom de to Fægere til at ligge i Koarter i Tønder og i det Hus, hvor en Søster til den Faldne just tjente. Hun blev Vidne til deres Samtale om Landstormen, horte dem fortælle om deres Kamp med den store Wonde: „Det var en Satan“, sagde de. Den Gang vidste Pigen endnu ikke, at den faldne var hendes Broder. Soren Andersen ligger begravet paa Raaager Kirkegaard. En Sten pryder hans Grav; paa denne staar følgende Indskrift: „Falden i Landstormen ved Brons den 22. Januar 1849“, nedeunder: „Han var sit Fædreland tro indtil sin Død.“

En anden af de faldne hed Kristian Engelstoft. Han var fra Rejsby og tjente hos Gaardmand Anders Jørgensen i Haved. Hans gamle Moder havde fraraadet ham at gaa med, men han var ung og vilde selv; han gik hjemmefra saa glad, som skulde han til Bryllup. Han faldt ligeledes for en Kugle. Skudt paa Bladjen blev fremdeles en ung Karl fra S. Farup, Didrik Jørgensen. Som Søn af en Arbejdsmand tjente han hos en af Worderne i Byen Kristian Bæk. Karlen mindes endnu fra den Tid som en sikker Skytte. Skont han vel havde opnaaet den værnepligtige Alder, var han endnu ikke udskreven som Soldat; thi Krigen havde standjet Afholdelsen af Sessjoner. Han forfulgtes af en Dragon efter Byen. Nord for K. A. Bejers Gaard ved Vejen efter Havervad, hvor han troede sig uden Fare, vendte han sig halvt om, afgav sit Skud og ramte Dragonen. Denne styrtede af Hesten og blev hængende i Stigbojlen. Kuglen havde truffet jaa sikkert, at Hjærnen flød ham ud af Hovedet. I samme Øjeblik, som Jørgensen ispringer over et Dige, styrter han, ramt i Brystet af en Kugle fra en af Fægerne, der her laa skjulte. Endnu en gang hævede han sig paa sine Arme, da ilede flere Fægere til og nedsløg ham med Geværkolberne. Om Aftenen, da han ikke kom hjem til S. Farup med de andre, gif hans Fader efter Brons for at søge om ham. Undervejs mødte han Folk, som havde været med i Kampen; men de kunde ingen Oplysninger give ham om Sonnen: „Gaa bare hjem igjen,“ sagde de, „han er vist tagen

til Fange." Dermed slog Faderen sig nogentunde foreløbig til No. Et Djenvidne til denne Kamp, en ung Karl, der den Gang tjente hos Kristen Underjen, lever endnu; bagefter var han endog med til at opjamle flere af de Døde. Stavener laa i en Algerren i en Pol Blod; lidt derfra ogsaa i Nenen var atter en Blodpol; der maa han være falden, og derfra maa han have arbejdet sig hen til det Sted, hvor han laa. Nordvest for H. M. Skatz Gaard laa den Gang et lille Hus. Her kæmpede Jens Brorjen, Gaardmand Mads Gaardners Søn fra Hvidding med en Jæger. Denne havde Bajonet paa sit Gevær; men Jens kunde bjerge sig med sin Skyder. Da han fik Tid til at faa Hænen optrukken, stod han Jægeren. Fra Vinduet i det lille Hus var en ung Karl, som de kaldte Soren Bastian — Tilnavnet havde han efter en Gaardmand i Normsted, hvor han havde tjent — Vidne til denne Nærkamp. Da Bastian saa, at Jens trak Hænen op, lod han sig glide hen bag Pilleen mellem Vinduerne. Ruglen gik, som Bastian havde ventet, ganske rigtig gennem Vinduet og trillede hen mod Rakkelovnen. Saavidt var alt gaaget godt, kun slap Jens ikke fri for Fangenskab.

De Saarede blev foreløbig forbundne i Skolen. En af de Haardtjaarede var Gaardmand Adjer Hansen Sondergaard fra Rejsby. Under Forfølgelsen fik han tre Fingre afhuggede, i det han med Armen vilde afbøde Sabelhuggene. Saa mange Sabelhug havde han faaet over Hovedet, at han saa Dage efter døde af sine Saar. I Kroen, hvor man havde indlagt ham, blev han Matten efter Landstormen tilset af Doktor Njar (den gamle) i Ribe, som man havde faaet Lov at hente. En anden Haardtjaaret var Andreas Gram fra Havervad. Han var kommen med fra Endrup, hvor han tjente. Han døde i en Suedkers Hus ved Siden af Skolen ligeledes et Par Dage efter Kampen.

Gaardmand Anders Vodder fra Naahede faldt haardt saaret i Fangenskab. Han blev sammen med Stavener foreløbig indlagt i Højrup, Stavener (maaſte ogsaa Vodder) hos Lorenz Rostgaard; paa Grund af deres farlige Saar kunde de ikke føres videre. Efter en længere Tids Forlob fortes de til Haderslev, hvorhen de andre Fanger var sendte straks efter Kampen. Anders Mikkelsen Dstergaard fra Vodder, der tjente hos Gaardmand Hejde i Haved, haardt jaaret af flere Sabelhug i Hovedet, undgik Fangenskab. Til Landstormen havde Hejde medgivet ham sit Sagt-

gevær. En Bonde fra W. Vedsted Sogn havde faaet et Sabelhug over Baghovedet, Blodet lob ham ned over Skuldrene; men give sig fangen vilde han ikke. Da han lob efter Byen, kom han midt for 2 Gaarde, den gamle Thingskrivergaard og Gaarden often for. Fra den ene Gaard til den anden gik et Sjælehegn i Linie med Broen af Taget; det sprang han over, kom ud paa Gaden og ind i et Hus, hvor han blev forbunden. Konen, der hjalp ham til Rette, bandt ham tilsidst en rød Klud om Hovedet, hvad hun bag efter fortrod, da den røde Farve stak for meget i Djnene. Dog lykkes det den Saarede at komme often ud af Byen og undsly. — Paa tyff Side gaves der vel ogjaa enkelte Saar og Strammer; en Hest fik et jlemt Saar i Bringen af et Pigstik.

Mange af Bonderne bleve ikraft forfulgte, men undgik Fangenskab. En Gaardmand fra Rejsby, Hans Jesen Bejer, forfulgtes længe af to Dragoner. Da han naaede en Groft lob han langs denne, sprang snart til den ene og snart til den anden Side, Huggene asparerede han med Stokken. Tilsidst tilbød de ham Pardon, naar han vilde kaste Stokken. Det gjorde han, men vilde alligevel ikke give sig tilfange, hvorfor de bleve ved at hugge efter ham; han afbodede Huggene med Armen for at stærme Hovedet, og modtog derved et farligt Saar i Armen, saa den forblev ufør, saalænge han levede. Enkelte af Bonderne vare til Hest. Til den Tid vare Hestene mere vante til Ridebrug, og Bonderne mere ovede i Ridning. Thaysen Jensen fra W. Vedsted, der var en af Hovdingerne, havde forjnyet en Del af Bonderne med skarpe Patroner. Han forfulgtes ligeledes af tvende Dragoner; de naaede engang at komme saa nær, at de huggede hans Hest over Rumpen og ham selv over Skuldre og Ryg; men siden blev Afstanden mellem ham og de tvende Forfolgere bestandig større; da drillede han dem ved haanlige Tilraab. De fik hverken Hest eller Karl. Under det vilde Ridt havde han tydelig hørt deres vilde Raab: „Hätten wir das Pferd gehabt, den Kerl hol der Teufel.“ Da han naaede hjem, hang Hestens Hale fuld af storkniet Blod, og Wattet hang i Lafer ud gennem Rifterne i hans Overstakke. En anden Bonde, Kristen Larsen, fra Raaager kunde Dragonerne lige saa lidt indhente; snart sagtede han Farten, snart lod han Hesten strække ud; var de ham nærmest, rejste han sig i Stigbojlen og klappede i Wagen, men halede derpaa bestandig fra dem. Til sidst red han en Vej, hvor de ikke kunde

følge ham og med Molboerne nær var gaaet ned en om og hjem. Peder Nøgaard fra Raahede var til Fods; en Dragon forfulgte ham ind over Marken. Men i Nærheden var et Vand; det blev Bondens Frelse. Han løb ud i Vandet, pjaskede med Arme og Ben; det gjorde Hesten skj, og hans Forfølger maatte vende om. Dragonerne søgte ijer at faa fat i de Bønder, der var til Hest eller kun var mødte med en Stok i Haanden; de antog, at de maatte være Forere. Militæret blev forelobig liggende i Brons. Den første Nat laa alene 40 Dragoner indkvarterede i Brons Mølle. Folkene der skulde have pebet efter dem, da de red forbi om Middagen; derfor skulde de nu have deres Part af dem. Paa Gaardene i Byen havde de indtil 6 Mand foruden et større Antal Fægere. Den første Indkvarteringsdag den 22. Januar krævedes foruden Ophold og Underhold en Udbetaling til hver menig Fæger af 8 Stilling Kourant, den anden Dag 1 Mk., den tredje Dag 2 Mk. Dragoner, vel da navnlig Officerer, fik uden Tvivl mere. Dette skulde være en Straf for Skattenøgtelsen. For at faa Ende paa dette Tryk enedes Beboerne om at betale Skatten. En Mand sendtes til Amtshuset i Haderslev med Pengene, og allerede Natten mellem den 23. og 24. Januar var Budet tilbage med Skattekvitteringerne; men Tyfterne indkrævede den 24. Januar straks om Morgenens deres Dagpenge, 2 Mark pr. Mand, inden Beboerne fik Kvitteringerne i Hænde, og hvad der er i Udsmund, faar man ikke lettelig tilbage. De 2 Mark blev ikke tilbagebetalt. Efter Landstormen blev Bjerne i Dnieggen belagt med Indkvartering. Soldaterne vare fordringsfulde, søgte alle Vegne efter Bøsser og Spyd. Alle Vaaben var skjulte, men en Del blev funden; af Spyd blev der kørt bort i læsvis. Værdifager, Penge og Soltøj, Sengeklæder o. s. v. gjemtes for Militæret; i en Hedehøj havde Beboerne i Normsted nedgravet Kister med Værdifager.

Allerede om Aftenen efter Landstormen vilde man have afsendt Fangerne, 24 i Tallet, til Haderslev. En Karl fra Byen blev sendt til Normsted med Ordre til Bønderne der om straks at møde med Vogne, andre Vogne skulde afsted fra Byen. Vognene fra Normsted mødte men sendtes tilbage; nu skulde de først stille næste Dags Morgen. Man var vel bleven betænkelig ved at afsende Transporten om Natten. I det Hele solte Tyfterne sig ikke saa trygge i Brons i de første Dage. Næste Morgen altfaa

afgik 12 Vogne fra Brøns med alle Fangerne tillige med Eftorte, 2 Fægere paa hver Vogn; Stabener og Vodder indlagdes, som forhen omtalt, i Højrup. Fangerne fordeltes paa Vognene, sammenbundne to og to. Særlig sikrede man sig Jens Brørsen fra Hvidding, man bandt ham Hænderne sammen paa Ryggen og surrede dem fast til Agestolen; det maatte være den Mand, der havde skudt Fægeren. K. A. Bejers lille „Brune“, kun to Aar gammel, havde Tyfterne sat sammen med en anden foran en af Vognene, de paastyrkede Korselen med Fangerne, og da Bejen var lang, blev den træt. Rustran brugte vel Pistolen, men det forflog ikke. Da bleve Fægerne brede, og nu gik det ud over Rustran. Han fik saa djærve Slag over Rygstykkerne af den enes Sabel, at den tilsidst sprang midt over. Iblandt Fangerne var foruden de allerede nævnte: Lærer Knudsen fra Rejsby og Broderen Anders Larsen fra W. Vedsted; den første havde faaet en Kugle gennem Armen, den anden havde faaet en Haand klovret ved et Sabelhug. I Fangenskab faldt end videre Sorgen Strædder fra Rejsby, en Arbejdsmand Jens Peder fra Rejsby, Hans Stomager fra Hvidding, en Skorstensfejler fra Brøns, en Stenhugger Jens Friis fra Raaager o. s. v. De tre Ringere holdtes kun i jangen i Skolen, indtil Kampen var endt, da lod man dem gaa.

I Haderslev vare Fangerne i Forhør, deres Waaben lagdes frem, og enhver skulde opgae sit. Muusmand fandt da ogsaa sit Gevær, det var uladt, altsaa maatte han have skudt; men han svarede bestemt „Nej“.

I Haderslev kom Stabener og Vodder sammen med de andre Fanger. Efter en 9—10 Ugers Varetægt løslødes 12 af Fangerne; de andre fortes til Rensborg men forblev der kun 10 Dage. Om Ulykken den 5. April i Egernforde Fjord, hvor Linieskibet „Kristian den Ottende“ sprang i Luften og Fregatten „Gefion“ blev tagen, horte Fangerne fortælle den samme Dag. Under Tidender glemte Tyfterne aldrig at fortælle dem. Samme Dag fortes de til Slesvig, hvor de bleve 9 Uger. Fra Slesvig kom de atter til Haderslev, hvorfra de endelig løslødes imod Kaution. For hver af Fangerne maatte en Bonde fra Hjemstedet gaa i Kaution, kun maatte Stabener for sin Person stille en Sikkerhed paa 1000 Mark. En Smedkedreng fra Hogsbro havde dog ingen Kautionist kunnet opdrive men kom alligevel paa fri Fod. De kom hjem saa Dage efter Fredericia-Slaget.

Stavener og Muusmand havde ligget længst paa Vasarettet, indtil de flyttedes til Rensborg. Muusmand var i Stand, dog Stavener langt fra. Endnu i Slesvig optoges løse Splinter af hans Hoved. Af Muusmands Hoved optoges 7 løse Ben, af Staveners over 20. De tvende hjalp hinanden, Muusmand optog Splinterne af Staveners og denne atter Splinterne af Muusmands Hoved. Naar de begyndte at stikke, kunde de optages. Stavener var hele Tiden fra Forstanden; først Zuleaften klaredes hans Tanker. Under hele Fangenskabets havde han slyst med Landstormen og skrevet paa sit Forfar, hvormed han dog aldrig blev færdig, idet man ligesaa frit fratog ham det fuldt skrevne Papir. Hele Tiden havde han holdt Muusmand for sin Søn. Efterat Fangerne vare samlede efter Landstormen, forhaanedes de af Dragonerne, enkelte af de Saarede sparkedes. Fortes de under Fangenskabets fra et Sted til et andet, vare de Genstand for Bøbelens Haan. Paa Vejen til Rensborg satte Bøbelen i Slesvig N. Th. Stavener oven paa en Snærpethje, som han bar for at beskytte sit Hoved, og som han nu helt havde sammenjnoreet for ikke at se dens Forhaanelser, en dansk Kofarde saa stor som et Blodhjul. I Rensborg havde Fangerne det bedst, de fik danske Boger at læse, fik en god Underholdning og nød en venlig Behandling.

Det er en Selsfølge, at Dphidsfelsen iblandt Befolkningen efter Landstormen snarere var taget til end af; heller ikke havde Nederlaget gjort den mør, der vistest ingen Velvilje mod den tykke Indkvartering, og i Kejsby blev der, det var nok i December Maaned, skudt efter Tyfterne. Dog vides ikke noget derom.

Strøtanke.

Den frieste Mand er ikke den, som har de største Ord om Friheden i sin Mund, men den, som har den største sædelige Kraft, som i en lille eller stor Gerning tjener mest opofrende, ærlig og oprigtig i Lydighed under Sandhed og Retfærdighed og ledet af Kærlighed, ikke alene til sine nærmeste og sine Standsfæller, men til det hele Fædreland. Erfaringen vil ogsaa vise, at en jaadan Mand har den største Myndighed, Indslydelse; han har erhvervet den gennem sin Tjenergerning. Ret til at have Indslydelse erhverves gennem det: at tjene.

Mathis Tarrehalm.

Efterladt Fortælling af U. D. Jørgensen,
med Tegning af Alf. Larsen.

Der e' vist eno manner i Byndtovt Herred, de' kan hows' Mathis Tarrehalm, ham, de' gif med Pos' o' Kjøp emeld e Gaa'er o' baj om Brod o' Vost. Han haj et Tarrehalmsstraaj i e Hat, o' dæ'rette koldt' di ham. Men hans Kjøp var en Karrestof med Mærke fo' hve' Syndda i e Mar, o' fo' di sto'e helle Ti'e va de' sto'e Snit; men jet Snit gif helt om e Stof, o' de va Kliple Mærkend.

U' hæ kun se ham jen Gang, de var i 48 i e Tyfsetid. De var i Housnap aa en koen Sommedaw; æ va kun en lild Krabaet', de' far ebag aa et Las, som holdt urrenfo' jen a e Byndegaa'e. De va Bæ Fyn fra Fiabækflov, de' va Kofte; vi far o' slæjt Solskin, law den Gammel var ind' i e Gaae. Med jet saa hø'e vi e Huend gjaff', som om de' va jen, de' stak en Rnyw i en, o' i de saem' komme der en Kael lø'fend uer egommel e Vej'gaf med e Huend ebag ette sæ. De va Mathis Tarrehalm med en Korre aa e Arm o' e Kjøp i e Hænd o' en hj Hat aa e Høej med e go Tarrehalm i. Saa sæje Bæ Fyn:

„Hvad skæ do, Mathis, æ tykkes, do hæ da saet fejt Sog aa dæ e Daw?“

„De er ingen Bunde,“ swa'e han o' soej, „den Dowlens Huend kan itt' la mæ gaa i Frej, den tror, æ er en Tyffe“.

„Ja“, hvar e' de for en Rnywl, do hæ saat aa?“ sæje Bæ Fyn, „den klæj'e dæ itt' rigte.“

„Ja“, sæje Mathis, „de e' jo jen a di profissforist Militæroffe fra Rendsborre, do vée nok.“

„De tykkes æ itt', de kan væ'e,“ soej den an, „di va jo blaa, o' den jæ e' jo brun.“

„De skal æ sej dæ, hvoudt de henge sammel, min Broe“, meend' Mathis. „De va jo di gammel rod' Rnywl', som di torv

i Rendsborre, larv di blow men'jborn, o' jom di sin farre blaa
lijom e Dysteres Toj; men no sfin e Verlehe egommel, o' saa'e
den blown brun."

U hæ tit tændt: mondt de itt' skuld gaa manne Sjemm'-
tystere, jom de gif Mathis Tarrehalms Rjyrol, te Vind o' Væer
o' Ræn o' Solstin ettehaend tæje den tyft Kolør a dem o' lar e
Verlehe sfin egommel.

Kong Magnus den Godes Sejr over Venderne.

Fortælling af N. H. Callejen, Børstov.

Med Tegninger af Poul Steffensen.

„Breden Lyfter fra Arildstid
I Sønden var Danmarks Plage,
„Under Jylland end er standende Strid.“ —
Saa melber os Fædreens Sage.

Fra Arilds Tid vore Fædre stred
Paa Grænsen af Danmarks Rige,
Fra Arilds Tid vore Mødre led
Under Indfald og blodige Krige.

Fra Arilds Tid maatte Slægt efter Slægt
Staa Vagt med Sværdet ved Lænden,
Fra Arilds Tid blev ej Saarene lægt
Fra Kampen mod Thyen og Venden.

Om sliq en Kamp fortælle jeg vil,
Om en Sejr i de henrundne Dage;
Thi slutter Jer sammen og lytter til
Kong Magnus den Godes Sage.

Saaledes er fortalt fra gamle Dage, at da Kong Knud den Store havde erobret England, hvorhen mange Hovdinge og Stridsmænd havde fulgt ham, da var Landet mellem Ejder og Stagerat tildels affolket og havde mistet sine bedste Krigere, saa Venderne, der altid laa paa Lur efter Bytte, lettelig kunde fristes til at gjøre Indfald i Landet.

Kong Knud havde jendt sin Son Haardeknud til Danmark for der at blive opdraget hos Knuds Svoger Ulf Sprakelæg, der var gift med Knuds Søster Estrid. Denne Ulf Jarl lod uden Knuds Vidende Haardeknud hylde jom Danmarks Konge.

Olaf den Digre, en norsk Kongesøn, havde gjort sig til

Konge i Norge, hvilket Land ogsaa var Knud den Store underlagt, og af disse tvende Aarsager maatte han hjem, for at bringe Orden i Tingene. Han lagde ind i Limfjorden, hvor Fynderne tog venligt imod ham, og gik derfra til Sjælland, som han gjenbandt uden Sværds slag, og derfra gik han til Norge, hvor han 1027 i et stort Slag ved Helgeaa besejrede Olaf den Digre samt den jenske Konge, der var kommen Olaf til Hjælp, og maatte saa Olaf med hele sit Hus gaa til Garderige. Herfra vendte han igjen Aar 1030 tilbage med en lille Hær men faldt mod sine egne Bønder ved Stiklestad. — Senere blev imidlertid Olaf den Digre, der havde udbredt Kristendommen i Norge, anset for at være en Helgen, hans Son Magnus blev hentet hjem og hyllet som Norges Storkonge. — Kong Knud den Store døde i England Aar 1035, og Haardeknud blev Konge efter ham, og nu vilde Haardeknud og Magnus Olafs son prøve Kræfter og mødtes med deres Flaade ved Gotaelven. Inden de stodte sammen, blev imidlertid Hovdingerne paa begge Sider enige om at lade de to Konger komme sammen til fredelig Underhandling. Dette skete, og sluttede de da Fred med hinanden paa det Vilkaar, at den af dem, der levede længst, skulde arve den andens Land. Haardeknud døde først, og derved blev Magnus, med Tilnavn den Gode, Danmarks Konge. —

Som før fortalt, sølte Bønderne sig paa den Tid friste de til at gjøre Indfald i Danmarks Rige, og de mange Stridigheder, der havde fundet Sted mellem Kongerne, var for dem end ydermere en Grund til netop nu at vooe Forjøget. Saa skete det, at ikke alene Bønderne, som boede i det østlige Hølstien, men store Horder fra jelse Vendland strømmede over Ejderten og videre over Virket ved Slien, der var noget forfaldent og vistnok kun svagt bevogtet. Overalt, hvor de foer frem, betegnede de deres Vej ved Mord, Brand og Volds handlinger, og Landets Indvaanere flygtede rædselsslagne imod Nord. Landet var oplydt af Flygtninge i jær langs Udelvejen, der den Gang endnu blev kaldt „Folkens Vej“, og Kong Magnus fik ved dem god Underretning om de mægtede Bønderhære, som han var kaldet til at møde. Alligevel rykkede han med sin Hær, bestaaende af Nordmænd og Danske, trostigt hvidpaa.

Paa den Tid var Landskabet vest for Gjernerbugt hovedsagelig et Vildnis, hvor tætte Stove afvekslede med Moradser og

stillestaaende Wandflader. Ja Skovene var saa tætte, at endnu længe efter den Tid maatte Folk ud at hugge Grenene af Træerne, naar en Brud skulde fra Gjenner til D. Lygum Kirke, da ellers let hendes Brudekrone blev hængende i Grenene. Egnen var derfor heller ikke videre tæt bebygget, og de forhaandenværende Landsbyer var kun smaa. Sydøst for D. Lygum laa dog en lille By, bestaaende af 3 Gaarde, skjult i Skoven, hvis Beboere, ved Siden af at de drev noget Landbrug, hovedsagelig ernærede sig ved de fra gammel Tid tilvante Beskæftigelser, Jagt og Fiskeri. En i tidligere Tider ryddet Plet i Skoven var optaget til Agerdyrking, en Plet, der var bleven ryddet, da engang en Hær havde lejret sig i Skoven, af hvilken Begivenhed Skoven og senere Byen fik Navnet Lejrestov. Sagnet fortæller, at en Hær, der var trængt frem sydfra og havde opfattet en Vold, havde forjaget den nordfra kommende Modstander, der vilde erobre Volden og var trængt ned i Voldgraven, ved at kaste Vistader ned paa ham, saa han maatte fortrække. Volden ses i ethvert Fald endnu, og da den dækker et lille snævert Pas imellem 2 store Mojer, der med de tilstødende Enge vistnok den Gang har været Moradser og Wandflader, har den afgivet en Stilling velegnet til Forsvar. Landet syd for Volden helt ned mod Jarlderup var beboet med Lyng, og mod Nord for den var der i et Par Pilestuds Afstand ligeledes Hede, saa ingen Fjende ujet kunde nærme sig Volden.

Det var en Aften i September Maaned 1043, at en Trælkvinde og en liden Dreng gjennede Køerne hjem fra Skoven, hvor de havde græsset om Dagen. Da der var fuldt op af Rødder baade Bjørne og især Ulve, bovede man endnu ikke dengang at lade Køet gaa ude om Natten. Røkløkkerne klang lydt i den stille Aften men overdøvedes pludselig af klappende Hovslag, da en Rytterste, der kom ud af Skoven vestfra, naaede frem til Hjorden. Det viste sig at være en ung Kvinde i en temmelig fin men nu forrebet og tilsmudset Dragt, hendes Hovedbug var borte, og en Krands af aftenfarvet Haar hang uordentlig om hendes Skuldre. Hun henvendte sig til Trælkvinden med Spørgsmaal om, hvor hun befandt sig, og red derpaa forbi Køerne og ind paa den nærmeste Gaardsplads. Bonden, hvis Navn var Tiberik, kom ud, da han hørte Hovslagene, og betragtede forundret den fremmede Kvinde, men da han idetjammere blev vaer, at hun var dobbelt og isærd med at daane, ilede han til og hjalp hende ned af Hesten,

bar hende derpaa ind i Huset og overlod hende til sin Hustru Signe og sin Datter Else. Disse to hjalp hende af med den tilsmudjede Dragt, tvættede hende og bragte hende til Leje, idet Signe jagde: „Hvil Jer kun nu og bemoj Eder ikke med at fortælle os, hvem I er, for I har tilstrækkeligt udhvilt“ Dernæst forlod hun hende for at faa tillavet et Maaltid og en styrkende Drik, som hun skulde nyde, saasnart hun vaagne sig igjen. — Vanden Tiderik ejede den ene af de tre Lejrskov Gaarde, der var lutter Træbygninger og laa saa tæt sammen, at de syntes kun at være et eneste Gaardkompleks, hvilket var hensigtsmæssigt i de Tider, for at Beboerne kunde være sammen og i Fællesskab forsvare deres Ejendom mod Fribyttene og Ugjerningsmænd, af hvilke der fandtes

fuldt op i disse Tider. Tiderik havde foruden Datteren Else 3 Sønner, af hvilke de to Ubbe og Bue var gaaede til Bretland, medens den tredje Terkild tumlede sig paa Havet om Sommeren, men som nu, da det led mod Vinteren, ventedes hjem. Tiderik selv var, skjønt temmelig tilaars, endnu en kraftig Gubbe, der med sine Kvinder og nogle Trælle til Hjælp sad i gode Omstændigheder. — Rygtet om Vendernes Tog mod Nord var ved Flygtninge sydfra ogsaa for nogle Dage siden naaet til Beboerne i Leirskov, hvorfor de stadigt havde Vagtposter udstillede. At den nys ankomne fremmede Ungmø ogsaa var en saadan Flygtning, det var noget Tiderik straks gjættede paa, og da hun efter en styrkende Søvn ud paa Nftenen kom op for at nyde noget og siden fortalte sin Historie, fik han fuld Betræstelse paa sin Formodning. Hun fortalte da, at hun havde hjemme i en By, der ligesom denne her laa i en Skov just ikke saa langt borte nemlig Handeden og havde Navn efter denne Skov. Hendes Fader lod til at være en betydelig Mand, efter som han ikke havde mindre end en Tølv Huskarle. Han havde da ogsaa sat sig i Spidsen for disse og Byens øvrige Ungersvende og forjaget flere vendiske Sværme, men nu sidste Nat, da de igjen var dragne ud, var det gaaet uheldigt. I den tidlige Morgenstund var en af Huskarlene kommen med det Rædselsbudskab til hende, at alt var tabt, en mægtig Venderhær var kommen over dem, hendes Fader var falden, og nu maatte hun i en Fart gjøre sig rede til Flugt, han skulde imidlertid juble hendes Rideog. „Skjønt næsten ude af mig selv,“ fortalte hun, „folte jeg, at her var ingen Tid at spille, og ledjaget af den tro Vagn ilte jeg afsted mod Nord. Dog Venderne maa have mærket vor Flugt, vi blev forfulgte af en hel Trop, og Vagns Hest, der alt var endel udaset fra hans natlige Ridt, kunde ikke følge. Jeg vilde bie ham, men han raabte: For Guds Skyld Jomfru Torve, rid hvad I kan, ellers er I fortabt! Da fusede en Pil og faldt noget bag mig, mens en anden Pil fældte den tro Vagn. Nu satte jeg afsted i det vildeste Lob, mens jeg halvdød af Skræk hang paa Hestens Ryg. Jeg kom imidlertid ud paa Folkenes Vej og efter en Stunds Forløb lod det til, at Venderne opgav Forsølgelsen. Jeg sagtnede da Farten, for at Døget igjen kunde komme under Mand, og da jeg omsider blev mere tryk, forlod jeg Wejen og red mod Øst ind i Skoven, at det kunde hvile og græsse lidt. Da, o Rædsel! hørte jeg igjen de vilde

Bender, og jeg var ikke længe om at komme bort. Ud paa Vejen turde jeg ikke ride, hvorfor jeg red oft paa gjennem Stoven, hvis Grene rev i mine Klæder og smækkede mig i Nasjnet; da øjnedes jeg endelig den aabne Plet i Stoven og Ederes Hus, og Gud lønne Eder Fader Tiderik for al Ederes Venlighed imod mig arme Ungmo." Medens endnu Signe og Else bevidnede hende deres Medfølelse, lod der Hovslag i Gaarden, og greben af Frygt for, at det igjen var Benderne, jevnede Tørve ned af Sædet, hun sad paa, medens Tiderik greb sin Stridsøkse og ilte ud i Gaarden; men snart opklaredes hans Ansigt, idet han i den ene af de to Nyttere gientjendte sin Søn Torkild, der rask sprang af Hesten med de Ord: „God Aften! Faer Tiderik, hvorledes staar det til herhjemme, og hvorledes lider Moer Signe og liden Else?" Tiderik omfavnede sin Søn, idet han besvarede hans Spørgsmaal, og rakte dernæst Haanden til den anden af de Ankomne, hvilken Torkild forestillede som sin Fælle, Toger Nordmand. De var sendte ud af Kong Magnus for at udspejde, hvorvidt Benderne var komne, og han havde da med det samme villet aflægge et Besøg i Hjemmet. „Ja, nu er jeg Kong Magnus's Mand," fortalte han, „jeg og Toger erfarede, at Kongen samlede en Hær for at gaa imod Benderne, og vi meldte os til Tjeneste, der straks blev modtaget, iær da han horte, jeg var fra denne Egn og mente, jeg kunde blive ham nyttig som stedkjendt Mand." De kom nu ind i Huset og blev modtagne af Signe og Else, som igjen havde bragt Tørve til Leje, da hun folte sig jng efter den udfandne Skræk. De hjalp nu de to Ungerjvende af med deres Harnister, og alt imens fortalte disse om Kong Magnus, om hvilken mægtig Hær han havde samlet samt om, hvor tapper den unge Konge var, naar jaadant var nødvendigt, skjønt han ellers var saa fredhæl og saa from. Medens derpaa noget este: de to Ungerjvende sad ved Sulefadet, hvor Mor Signe ikke sparede paa sin bedste Mjød, drejede Samtalen sig om de forestaaende Begivenheder, da jo, efter hvad Tørve havde fortalt, Benderne ikke kunde være langt borte. Da Maaltidet var endt, søgte ja alle deres Leje, haabende at de endnu i denne Nat kunde sove i Ro. Dette blev da ogsaa nogenlunde Tilfældet; men tidlig om Morgenen blev de dog igjen purrede ud, idet nogle Ungerjvende fra Byen, der havde været paa Nattevagt, kom og fortalte, at nu havde Benderne besat Bolden. Torkild og Toger maatte derfor aarle afsted igjen for at melde Kong Magnus dette. Der

blev nu holdt flittig Udfig, om Venderne vilde bove sig videre, hvilket dog ikke lod til. De havde vel ogsaa erfaret, at de snart vilde møde Modstand, og foretrak derfor at blive i denne jordelagtige Stilling, der var forholdsviis let at forsvare. Torkild og Toger søgte først vestpaa ud til Folkenez Vej for at se, hvorvidt Venderne paa den Kant var komne, og de fandt da, at ogsaa vest for det store Morads var der optastet en Vold, der fandtes besat med Fjender. De red saa nordpaa ad Vejen og

modte snart Kong Magnus med sin Hær, og da Kongen hørte, hvorledes Sagerne stod, besluttede han sig til at dele sin Styrke, lade en Del af den blive staaende foran Fjenden paa Adelvejen og saa med en anden og større Del at gaa til Lejrstov for med denne som venstre Floj at foretage et Flankeangreb. Samme Dag ved Middagstid holder saa Kong Magnus sit Indtog i Lejrstov. Beboerne der tog imod ham paa Tiderik's Gaardsplads og betragtede undrende den unge Konge paa sin prægtige Stridsvingst; hans hele Holdning er kongelig og tyder paa Kraft og Bestemthed, hans Dine udtrykker jaamtidigt Kjæthed og Mildhed, og skjont bolger de guldbrunne Lokker ham om Hærderne. Let svinger han sig af Hesten og henvender sig først til Tiderik med de Ord: „Vel mødt Vonde! Eder's Son har fortalt mig om Eder, ja jeg ved, I betragter os som Venner, det vi ogsaa skal vijs os at være!“ Hovjef bøjer Tiderik sig for Kongen, og denne hilser nu venligt paa de øvrige Forsamlede og henvender nogle Ord til Signe, der dernæst fører ham ind i Huset, hvis Indretning synes at høre ham, iær den store Dagligstue, ikke ulig en Sal, hvor Sidebænkene var dækkede med Bjorne- og Ulveskind, medens Tiderik's Vaaben hang som Vægprydelse paa de i Væggen fastgjorte Hjortetaffer og Wildspinstænder. Medens nu Kongen en kort Tid lader Hvilen falde paa sig, er hans Folk i Færd med at bygge Telte, andre laver Mad, og inden Aften er Lejren færdig. Flere Hovdinge har imidlertid udsponeret Fjenden, og ved at se den stærke Stilling, han indtager, og den Mængde Krigere, han raader over, er de blevne modløse, og i et Krigsraad, som Kongen med Aften sammenkaldte, fraraader de meget bestemt at angribe Fjenden paa dette Punkt. Kong Magnus, der aldrig er vejet for en Fjende, agter heller ikke at gjøre det dennesinde, men han er ilde stemt over Hovdingernes Modstand. Da traadte Jar Tiderik, som ogsaa overværede Mødet, frem, sigende: „Hvis det maas tillades mig, min Konge, at sige min Mening, da tror jeg, at Angrebet vel kan voves. Vi ved jo alle, at skjont Venden søger sin Lige i Trækthed, ja er han dog ogsaa af en ilter Natur, og Hidsigheden løber let af med ham. Jeg tænker nu, at hvis I, Herre Konge, jender en stærk Trop Bueskytter og Stjoldbærere imod Volden, som holder Stand en god Stund og derpaa atter vender sig, da vil Hidsigheden løbe af med ham, han vil ile ud over Voldgravene og forfølge vore Folk. Maar saa en vis Del af

Venderne er paa denne Side Volden, da maa Ederes Hær bryde paa, og da vil Volden være ligejaa meget til Hinder for de tilbagegaaende Vender som for os." „I Sandhed! Tiberik, Ederes Raad jynes godt at følge," udbrod Kongen, „men nu vil vi sove paa det først og saa bede Hærskarernes Herre staa os bi!" Mødet blev hævet, og mismodig jogte Kong Magnus sit Leje ilde berørt af Hovdingernes Betænkkeligheder. Der laa han saa og bad til Vorherre om Sejr over de hedenske Vender, og først hen i Morgenstunden faldt han i Blund. Da horte han i Drømme sin Fader Hellig Olafs Røst, der lod til ham: Frygt kun ikke for Fjendernes store Mængde, thi jeg skal være med dig i Slaget, og naar Du horer min Lur gjalde, da gaa kun trøstig paa! I Daguingen hørte alle Folk det ringe i Luften, ret som det var Kong Olafs Kirkeklokke „Glød" i Midaros, og da ordnede Magnus Hæren til Slag. Følgende Tiberiks Raad lod han Bueskytter og Skjoldbærere gaa frem mod Volden førte af Terkild og Toger, og snart var Bueskytterne paa begge Sider i fuld Virksomhed. Men som Striden var haardest, gav de to Førere Ordre til Flugt, og Venderne, som ikke anede, at det var Flugt paa Strømt, fulgte efter i store Starer. Da lod Magnus stode i Krigslurerne, hans Hær brod frem af Skoven. Selv havde han kastet sit Harnisk og og gik frem i sin røde Silkefjortel knugende sin Faders Stridsokse „Hel" i Haanden. Som en Ravin styrte de Krigerne sig over Venderne, der blev trængte tilbage over Volden, fulgte af de sejrende Danste. Boldgraven blev fyldt med døde og jaarede Fjender, saa den var let at komme over, og snart saa det ilde ud for Venderne. Den Del af Venderhæren, der stod ved Folkenes Vej, ilede nu til for at gribe ind i Kampen, men de blev efterfulgt af den Uddeling af Kong Magnus's Hær, som der var bleven staaende, og nu var Venderne bragt i en slem Klemme. Kong Magnus med sin Stridsokse slog ned for Fode, og hans Mænd vilde ikke staa tilbage for ham i Tapperhed. Inden Middag var Venderhæren slaaet paa Flugt efter det blodigste Slag, som havde fundet Sted i Norden siden Kristendommens Indførelse; 15,000 døde Kropper dækkede Valpladsen. Da kastede Kong Magnus Stridsoksen og faldt paa Knæ, takkende Gud lydt for Sejren, og hele Hæren knælede med ham. Siden lod han en mindre Del af Hæren forfølge de flygtende, medens han med den større Del gjorde sig rede til næste Dag at gaa til Sjælland for at møde Svend Estridsen,

der var paa Vej med at tilrive sig Kongemagten. Kong Magnus den Gode var den Gang kun 20 Aar gammel.

Efter Slaget gik Tiderik ud paa Valpladsen for at se, om muligvis nogen af hans Bekendte skulde være faldne. Der mødte han Toger Nordmand, der kom bærende paa hans Son Terkild,

som var saaret med et Sphdstik i Knæet. Han havde mistet meget Blod og hang som død over Togers Hærde. Gamle Tiderik hjalp dem hjem og overlod den saarede Son til Kvindernes Omjorg. Det viste sig nu, at Torve ikke var ukyndig i Saarlægekunsten; hun efterjaa det syge Knæ og forbandt det. Kongen, der havde vundet stor Godhed for Familien, baade for Tideriks gode Raads

og Terkilds Tapperheds Skyld, viste dem megen Deltagelse. Han anmodede Tøger om at blive hos sin Ven, indtil han var helbredet, en Anmodning Tøger gjernc efterkom, og da han næste Dag rejste, gav han baade Tiderik og Signe rige Gaver.

Tøger blev altsaa i Lejrstov, og han, Else og Torve skiftedes til at være om den Syge. Men Helbredelsen gik meget langsomt for sig, Vinteren kom og gik tilende, uden man kunde sige, om der var Bedring eller ej. Torve havde ledsaget af Tøger været i sin Hjemstavn for at forviise sig, om hendes Fader var levende eller død, og da det sidste viste sig at være Tilfældet, valgte hun at tage tilbage igjen. Hendes Sorg var efterhaanden vegen, og Om sorgen for Terkild havde indtaget dens Plads. Der var heller ingen, Terkild hellere vilde have om sig end netop hende; thi en stille Kjærlighed til den skønne Ungmø havde vundet Indpas i hans Hjerte, saa at han ikke onskede sig noget bedre end at faa hende til Hustru, men han taug, da han ikke vilde binde hende til sig, hvis han ikke vandt sin Førlighed tilbage. Saaledes stod Sagerne, da han endelig ud paa Forjommeren kunde begynde at gaa ud ved Hjælp af en Stok og støttet til Torve eller en af de andre. Saa træffer vi ham en Aften ved Solnedgangstid siddende paa en Græsbænk i den nære Stov. Torve ligger paa Græsset ved hans Side, og den milde Aftenluft har sat dem begge i en blodgjort Stemning. De har begge tiet i nogen Tid, medens Terkild med et kærligt Blik har set ned paa den dejlige Mø. Men da kan han ikke holde sig længere. „Torve!“ siger han, „nu tror jeg endelig, at jeg bliver rask igjen, og derfor kan jeg især takke Eder, ikke alene ved det, at I har plejet mig saa godt, men Eders Skønhed og den Lykke, jeg har følt ved at være i Eders Nærhed, har mægtigt bidraget til at gøre mig rask; vil I nu sætte Kronen paa Bærket ved at blive min Hustru?“ Torve rejste sig op med et lykkeligt Smil, og i det hun slog Armene om hans Hals, hvistede hun bly: „Terkild! Tak ska! Du have for det Ord, hvis Du vidste, hvor jeg har længtes derefter.“

Noget senere ser vi dem træde ind i Forældrenes Hus, hvor alle de andre er tilstede. Terkild forer da Torve hen til Forældrene, idet han siger: „Fæder og Møder! Torve har lovet at blive min Hustru, vil I have os?“ Da slaar Signe Armene om Torve og kysser hende, medens Tiderik udbryder: „Gud velsigne dig vor kære Datter!“ Tøger og Else har under denne Scene

vekslet forstaaende Blik og træde derpaa frem med hinanden ved Haanden, mens Tøger tager til Orde: „Og saa vi to er forlængst enige, og har kun ventet paa, at Tertild og Tørve kom til fuld Forstaaelse, forinden jeg af Eder Far Tiderik og Eder Mor Signe begjærede Elses Haand.“ — „Saa Mor!“ udbryder Tiderik, „nu er da alt, som det skal være, og om Gud vil, saa bygger vi ad Aare nok en Gaard til Tøger der er Plads til den, og Træ har vi nok af i Stoven.“ Og saa skete det. Men mangen Aften, naar Familierne efter endt Dagværk sad sammen i Stumringen, blev der talt

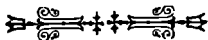
om den gode Kong Magnus, hvis Færd blev fulgt med levende Interesse, og da 4 Aar efter den Tidende spurgtes, at han havde mistet Livet ved en ulykkelig Hændelse, kun 24 Aar gammel, da var Sorgen næppe nogensteds i Landet større end i Tertilds og Tøgers Gaarde.

Salvniende Sejel i Tidernes Strøm
Er rundne siden de Dage.
Kong Magnus den Gode, han havde sin Drøm
Og gjennede Benden tilbage.

Dg Lidenne randt med Sorg og med Fryd,
Men Winderne blev ej glemte,
Igjennem dem hørte vi Bilenes Lyd
Dg Kloffen i Nidaros klemte.

Dg om man forsøger at flette dem ud,
De store Winder vi eje,
De flettes dog ikke ved Herrebud
Men gaa deres rolige Beje.

Vi binde dem fast til vore Hjem,
De kommende Slægter til Gode,
At a. drig en Fiende, om nok saa frem,
Bort Folkeliv mægter at ode.

Nøverne

i

Norre Hjarup Skov.

Fortælling fra gamle Dage af H. C. C.
Med Tegninger af Poul Steffensen.

En Fjerdingvej omtrent fra Summerbad til Vester, naar man følger Vaen, kommer man igjennem et Engdrag og Mojer, som i fordums Tider var bebojede med store Skove. Og paa den Tid, da vor Fortælling begynder, kjendtes der paa den Egn Skove, som strakte sig fra Hovslund flere Mil imod Vest, hvoraf man jævnlig i vore Dage ved Gravning støder paa Levninger i Mojer og Rær. Sagnet fortæller endnu, at naar der skulde et Brudepar fra Norre Hjarup til Øster Logum Kirke, maatte der gaa et Par Mænd i Forvejen for at hugge de største Grene bort. Af de fremdragne Levninger kan man se, at Skoven for største Dele har bestaaet af Eg.

Naar man i vor Tid kjører med Toget imellem Over Fersdal og Hovslund, saa ser man i Øst større Mosedrag, der hist og her er bebojede med Vidie og Egepuhl. Tæt ved Naen, som løber forbi Abkjær, og som paa en Strækning danner Skjellet imellem Haderslev og Mabenraa Amt, er der et af Egepuhl og Tjørn bestaaende lille Krat, som for 50 Aar siden var betydelig større, og som vistnok er en sidste Levning af de gamle Skove.

Omkring Aaret 1340, da vor Fortælling tager sin Begyndelse, stod der ved Nørre Hjarup paa en Mark, som nu kaldes Kolding, en af Træ opført Taarnbygning. Fra dette Taarn holdt Beboerne, der var Røvere, Udkig med de Væjsfærende, ligesom de iagttog de danske Troppers Bevægelse for at bringe Melding derom til den hollandske Grev Gert, der netop den Tid var paa Vejen gjennem Landet til Nørre Jylland.

En Dag midt i Marts Maaned ankom Greven med sin Skare til Taarnet og begjærede at faa Hovedsmanden, hvis Navn var Hochmann, i Tale. Han indledes straks med 20 af sine Mænd og fik anvist Hæderspladsen ved Hochmanns Side. Der sad nu Tykkerne en Stund og lagde Raad op imod Danmark. Grevens Kapellan, en stærklemmet Kriger, hvis Ydre ikke mindede meget om fredelig Sjøsel, førte netop Ordet paa sin Herres Vegne:

„Som jeg siger! Vi forlanger, at I, Hochmann, med alle Eders Mænd maa følge med os, vi har Brug for Jer alle, og til Gjengjæld lover vi, at naar det gaar, som vi sikkert ventter, at vor høje Herre, Greven, bliver Konge i Danmark, da skal og I, Hochmann, med alle Eders Folk blive kongelig belønnede.“ Efter disse Ord saa Kapellanen sig rundt i Kredsen og sendte sin Herre et listigt Smil. Det lod imidlertid til, at Hochmann til Trods for disse glimrende Udgifter alligevel ikke var saa glad ved at efterkomme Grev Gerts Opfordring. En Sky lagde sig over hans Ansigte, og han nodede med Svaret; thi Sagen var nemlig den, at han mente at kunne gjøre endnu bedre Forretninger, naar han blev med sine Folk herhjemme. For saa Dage siden havde han nemlig med sin Trup øvet Overfald paa Vejen imellem Haderslev og Mabenraa paa nogle danske Flygtninge og derved gjort et Bytte paa omtrent 5000 Mark Solv, og nu i Gaar havde et Bud bragt ham den Meddelelse, at der var et Selskab undervejs nordpaa, som medførte store Summer i Guld og Solv. Her var der et nyt og nemt Bytte at gjøre. Grevens Opfordring

Kunde derfor ikke være kommen til en mere ubelejlig Tid, og Hochmann var i en slem Snibe; thi han turde heller ikke støde Greven for Hovedet. Han befalede nu en af sine Svende at sætte det bedste Ol frem for at vinde lidt Tid til at overveje og betænke sig. Solokrusene blev fyldte og tømte adskillige Gange, og de stærke Varer begyndte at gjøre deres Virkning. „Min naadigste Herre,“ udbrød da Hovedsmanden. „J vil dog ikke forlange, at jeg skal opgive min gode Stilling her for at følge med Eder paa et saa voveligt og usikkert Foretagende! og desuden,“ svajede han til, „mener jeg, at jeg kan gavne Eder fuldt saa meget ved at forblive her og holde Eder Vejen aaben, hvis J skulde have Uheld og blive tvunget til at trække Eder tilbage.“

„Hvad vover Du at byde mig!“ brusede nu Greven op, „hvem har Du i det hele at takke for, at Du er her og har det saa godt, hvem anden end mig, der har anvist Dig denne Plads og har lukket et Dje i for Dine Kæbertog? Og har Du ikke forpligtet Dig til, hvilket er nedskrevet paa Pergament og opbevares i mit Skrin i Segeberg, at dersom jeg trængte til en Haandskræfning, da skulde Du med Dine Mænd til enhver Tid staa mig bi og efterkomme enhver af mine Befalinger, det være, hvad det vilde.“ Og med disse Ord hug Greven sit Olkruz i Bordet, saa Resten af Indholdet sprøjtede op i Hovedet paa den forbløffede Hovedsmand. I det samme lud der to haarde Slag paa Doren, der aabnede sig for en Skikkelse, som bar en tilluftet Hjelms paa Hovedet. Skikkelsen traadte hen foran Grev Gert og holdt en Pergamentrulle frem imod ham, idet den udbrød med hul Gravrøst: „Tæl Knapperne i Din Kappe, Grev Gert! Saa mange Dage og ikke flere har Du endnu tilbage at leve i. Det staar skrevet i denne!“

Med disse Ord kastede den formummede Skikkelse Pergamentrullen paa Jorden og fo'r ud af Doren. Greven blegnede men fattede sig straks og befalede Kapellanen at tage Pergamentrullen op, som han derpaa stak ind under sin Kappe.

Han sagde derpaa i en mere rolig Tone til Hochmann: „Jeg mærker, at Du kun ugjærne følger med mig, jeg vil derfor heller ikke tvinge Dig, lad derfor Sværdet afgjøre imellem os, hvem der skal have sin Willie.“

Og jaaledes blev det.

Endnu den samme Aften kom Tvekampen i Stand. Aftalen var, at den, der først blev saaret, havde tabt. Greven var den

mest øvede, men Hochmann havde den Fordel paa sin Side, at han var mere rolig. Han opnaaede kort efter at bibringe Greven et mindre Saar i Armen og var dermed erklæret for Sejrherre. Sagnet paapeger endnu det Sted, hvor denne Tvekamp foregik. Det var nogle Hundrede Alen fra Taarnet i Nærheden af et Par Smaahøje, som i daglig Tale kaldes Stidsøholm men som i en gammel Fordebog benævnes Stridsøholm. Hochmann var nu løst fra sin Forpligtelse og kunde i Overensstemmelse med sit eget Ønske blive, hvor han var, og fortsætte sin Haandtering som hidtil.

Den følgende Dag tog Greven ajsjted med sit Følge. De drog ad Oxsevejen over Jummervad og Haderølev og naaede om Aftenen til Rolding. Derefter fortsattes Turen videre nordpaa,

indtil de efter flere Dages anstrængend Marché naaede til Mauders, hvor de sluttede sig til den øvrige Del af Grevens Tropper. Ikke mange Dage efter gik det i Opjydelse, hvad den formummede Skikkelse havde spaaet Greven i Taarnet i Norre Hjarup. Den modige Fædrelandsven Niels Ebbesen af Norre Nis fældede ham midt paa hans Sejrsbane, og den kullede Greve faldt med mange af sine Mænd for de Danstes Sværd. Det skete i Natten til den 1. April 1340.

En Dag sidst i April samme Aar var det usædvanligt varmt. Roverhovedsmanden Hochmann stod med et Par af sine Mænd paa en Slags Udbygning oppe i sit Taarn og skuede ud over Egnen mod Nord efter Abtjær og Zimmervad.

„Det er vist alligevel sandt, hvad Rygtet har foraltt,“ udbrod Hochmann, „at Greven er bleven slagen af de Danste, og at hans Hær er paa Tilbagetog. Det er sikkert nok af Fortropperne, som man ser komme derude.“ Som de endnu stod der, kom der en Rytter jprengende i fuld Galop hen til Taarnet. Hochmann gjenkjendte straks den Kommende og raabte ned til ham: „God Dag! Ridder Hartvig! Mig synes I kommer med jaa stort Hæstværk og alene, hvor er Eders Herre, Greven, og hvorledes lider han?“

„Jesus Maria!“ svarede den Tiltalte, „det er kun bedrovelige Tidender, jeg har at bringe. Min Herre Greve er bleven ihjelslagen, og vor Hær er paa Flugt syd paa, jeg kommer som en af de første.“

„Guds Moder! hvad siger I!“ udbrod Hochmann, som havde Møje med at undertrykke sin største Glæde derved. „Hvorledes er dog dette gaaet til? Grevens stolte Hær paa over 4000 Mand er bleven slaaet af en Haandfuld Danste. Stig af ædle Ridder og hvil Eder en Stund her hos mig, mens I fortæller mig noget mere om denne Ulykke!“

Skjont Ridder Hartvig havde Hæstværk, efterkom han dog Opfordringen og gik med Hochmann ind i Lonkaammeret.

Et Par Timer efter stod Hochmann igjen oppe paa Urtanen af sit Taarn og vinkede med Hatten et Farvel til den bortilende Ridder. Endnu samme Aften samlede Hochmann sine Mænd og meddelte dem, at Greven var død. Han lagde nu over for dem ikke længere Skjul paa sin Tilfredshed med denne Vending; idet han udtalte: „Nu er vi vor egen Herre og staar ikke længere i

nogen anden Mands Tjeneste. Nu behøver I blot at adlyde mine Befalinger, og jeg lover Eder, at jeg skal blive Eder en naadig Herre!" Svendene besvarede denne Tale med en bifaldende Mumlen og stormede under høje Glædesraab ud af Rummet.

Krigen imellem Nesterne af Grev Gerts Hær og de Danske vedblev endnu i nogen Tid at rase i Norrejylland. Mange Folt flygtede ud af Landet og bleve saa overfaldne og udplyndrede af Hochmann og hans Røverbande, som fortsatte med deres Ubæsen i Haderslev og Aabenraa Amt. Fra deres faste Bolig i Taarnet i Norrehjarup foretog de Strejftog helt ind til Ribe og op til Rolding, thi nu havde de jo frie Hænder og mindre end for nogen at frygte for. En Aftenstund i Juni Maaned i Aaret 1341 havde Hochmann igjen jamllet sine Mænd i Taarnet til en Raadslagning, der lod til at være af større Vigtighed. Hochmann førte Ordet og endte med at sige: „Jeg stoler nu fuldt ud paa Eder, og hvis dette vort Foretagende lykkes, da skulle I alle blive rigeligen belønnede.“ Med mine egne Øren hørte jeg, hvorledes en Ridder fra Gram Slot, som ikke kendte mig, fortalte, at hans Frue, som er Gifte, skulde i Flensborg have en Arv, der var kommen fra England, og som bestod af en hel Tonde Guld foruden en Del Guld- og Solbfager. I Morges er Fruen kjørt i sin Karm fra Flensborg, og hun maa kunne naa hertil hen paa Natten. Og derfor straks til Værket og sørger for, at I fanger denne Guldfugl.“

Høje Raab og Glædesudbrud fra den vilde Skare hørtes efter denne Tale, og saa Minutter efter saas bevæbnede Mænd begive sig bort fra Taarnet i forskjellige Retninger.

Den følgende Morgen ganske tidligt lod der to stærke Slag paa Døren ind til Hochmann's Sovestue, og en Mand rev Døren op og styrtede ind. „I den hellige Jomfrus Navn!“ begyndte han at fortælle uden først at overbevise sig om, hvorvidt hans Herre var til Stede. Hochmann, der troede at det var en Stimand, som vilde overfalde ham, sprang ud af Sengen med et Brøl, men da han saa, hvem han havde foran sig, vendte Skækken sig til Brede: „Hvorledes, vover Du at betræde dette Rum!“ torduede han den indtrædende Svend i Møde.

Denne veg et Øjeblik tilbage, men fattede sig og jagde: „Herre! hvor først det Budskab, som jeg har at bringe, og I vil tilgive mig min Dristighed!“

„Saa fortæl da, men skynd Dig!“ brummede Hochmann.
„Naadige Herre!“ tog nu Svenden igjen Ordet „Da vi
i Gaar Aftes forlod Taarnet for at efterkomme Eders Befaling,
belte vi os i tvende Gold, hvoraf det, som jeg tilhorte, holdt Vagt
inde ved Faarhus. Vor udsendte Forpost kom hen paa Ratten

med det Budskab, at der var en Rejsekarm forspændt med fire Heste
undervejs. I Bognen sad der en Fru med hendes Terne og en
gammel Tjener, og der fulgte desuden fire bevæbnede Svende med
Bognen som Vedækning. Hele Rejsefjeldet, fortalte han videre,
var taget ind i Rødekro og kunde ventes at være her om en lille

Time. Da vor Anfører havde hørt dette, befalede han os at lægge os rolig ned i Grøften ved Vejen og vente der, indtil Karmen var lige i Nærheden. Saa skulde vi springe op og overmande de medfølgende Svende, det øvrige vilde saa komme af sig selv. Og Herre! Vor Plan lykkedes efter Ønske. Inden en Time var gaaet, var det hele besørget, og Hestene, Karmen og alle de Kostbarheder, som den indeholdt, vare i vore Hænder. Inden ret længe vil Folkene være her med det rige Bytte. Jeg ilede fornød, Herre, for at være den første, der bragte Eder det glædelige Budskab."

Hochmanns Ansigt lyste af Glæde.

"I ere mine brave Svende allefammen!" udraabte han, "og jeg skal heller ikke glemme, hvad jeg har lovet, at dele de rige Statte med Eder!"

Mens de endnu talte, hørtes der Støj nede ved Taarnets Fod, og straks derpaa lod der slæbende Trin op ad Trappen.

Hochmann gik hen og aabnede Døren men veg derpaa nogle Skridt tilbage ind i Stuen. Det var Synet af det store Guldstrin, som 8 af hans stærkeste Mænd havde Moje med at slæbe op ad Trappen, der overraskede ham. Hochmann lod dem foreløbig sætte Skrinet ind under hans Seng, hvorefter han lod ringe med den store Klokke overst i Taarnet, hvilket var Signalet til, at alle hans Folk skulde komme sammen. Kort efter sad hele Skaren rundt om Bordet inde i Madstuen. De store Økrus af Sølv jattes frem og fyldtes, og Hochmann holdt da en lille Tale til sine Mænd, hvori han takkede dem for den raske Dåd, de havde udført, og efter Talen gav han enhver sin Del af det røvede Bytte. Økrusene tomtes og fyldtes paany, og et vildt Drikkelag begyndte, som varede det meste af Dagen, og indtil den ene efter den anden faldt døddrukken under Bordet.

Da de havde Rusen udføvet, gav Røverne sig til at udslette Sporene af deres sidste natlige Overfald, ja godt dette lod sig gjøre. De myrdede Personer blev begravede. Fruen, hvis Navn var Dorte Dall, og hendes Terne skulle være blevne begravede i en Forte imellem Nørre Hjarup og Øksevejen, hvilken endnu den Dag i Dag bærer Navnet Dorte Dalls Forte.

Ni Aar frem i Tiden aflægger vi igjen et Besøg i Taarnet i Nørre Hjarup. Det huser nu kun en eneste Mand, som er bleven tilbage af Hochmanns Røverbande. Han ser gammel og

svag ud og sidder stille hen og grubler. Maaſte han angrer de mange onde Bedrifter, ſom han i tidligere Tid har taget Del i her paa dette Sted.

Det er netop den ſamme Svend, ſom hin aarle Morgenſtund for ni Aar ſiden overbragte Hochmann det Budſkab, at Dverfalddet paa Fruen fra Gram var lykkedes og Gulbſkrinet taget i Bytte. I nogle Aar har den ſorte Død hærget hele Landet, og Hochmann ſelv er falden ſom et Dffer for den.

Valdemar med Tilmavnet Utterdag var bleven Konge i Danmark og virkede for at ſamle Land og Rige ligeſom ogſaa for at ſtaffe ordnede Tilſtande inden for Rigets Grænſer.

Gjentagne Gange blev der forebragt ham Klager over Røverbanden i Norre Hjarup. Sidſte Gang lød Klagen paa, at Røverne var trængte ind i en Gaard i Hjarup, hvor de havde myrdet Manden, Konen og deres to Born, ſom havde luftet ſig inde af Frygt for Beſten.

Kong Valdemar besluttede derfor, at dette Ubæjen skulde have en Ende. Han affendte nogle Hellebarder til Haderslev. En tidlig Morgenstund omringede de Røverne, som var ude paa et Strejftog, og fangede dem i et Dalstrøg imellem Immervad og Wartenberg. Stimændene blev bagbundne og førte til Haderslev, hvor de alle maatte bøde med Livet. Denne Dal, hvor Røverne blev fangede, hedder endnu Fredshule; thi nu var der mere Ud-sigt til, at der igjen kunde blive Fred paa Egnen.

Guldstrinet, som endnu fandtes i Taarnet i Nørre Hjarup, blev af nogle Bønder fra Nørre Hjarup bragt til Kongen, som brugte Skatten til at indløse af de pantfattede Landsdele for. Taarnet blev af Kong Valdemars Mænd jævnet med Jorden.

Ved Aaret 1780 fandtes der Menneskeben i Jorden paa det Sted, hvor Taarnet har staaet, og desuden fandtes tvende store Guldmønter, som viste Aarstallet 1326. Ligeledes fandtes i Aaret 1851 en stor Sølvmønt i Aaen neden for Stedet, hvilken var Aarstallet 1316, og som af den daværende Postmester i Nakensaa blev indsendt til Musæet i Kjøbenhavn.

Under Valdemar Atterdag og hans Efterfølgere oprandt der igjen bedre Tider for Danmark. Gud er en Herre, som hjælper det Folk, der vil hjælpe sig selv.

Saadan har det altid været og saadan vil det ogsaa blive indtil Dagens Ende.

Strøtanke.

Det, som et Menneske — om han end efter andres Filosofi at dømme er nok saa ufilosofisk — erkender at være af væsentlig Vigtighed for det Djemed, for hvis Skyld han synes, det er herligt at leve, det maa han overføre i Gerning, eller i det mindste forsøge derpaa; hindrer man ham heri, saa standser man selve hans Tilværelses Urbærk, i det man da knækker dens Hovedsøjeder. . . . Han vil da søge Udspredelse med noget andet og blive et slet Menneske.

Erfaringen har vist atter og atter, at naar Mennesket slipper Frelseren, saa forvandles den levende Gud til en blind Stæbne, og Mennesket synker ned til kun at blive det mest fuldkomne Dyr.

Spøgeri o' Spark.

Af Nikolaj Andersen.

Med Tegninger af Alf. E. Larsen.

Om Kjærgaa o' Nat o' om Gjengangeri
i Fuld'maan' o' Knokkelbens-Glori,
om Hvislend o' Hvinend o' andt Spøgeri
vil æ no fo'tæl' en Histori;
men fost vil æ bæj' je o' jæg je som saa:
te los' en ved Maan'stin o' Midnat, de maa
sawt Folk kuns, de' rigter e' Mor i.

Pæ Markusjens Mettaa, en fuld'vovsen Tos
aa atten, maaſte en Sues Nae,
med Rindben, de' viſt', te huu itt' git o' froz,
med krollere mørkeblondt Haae,
hun haej' no saa frit o' jaa frejde et Bliit
o' dæ'ved jaa venle, te orndle de git
jeu rigte te Hjaet, hvæn en jaa e.

Hind Mund va jaa ſkjælmſt o' hin Pand va jaa glat,
o' alde huu git o' va jue,
o' hvæn hun et Arbe ſæt for o' tow ſat,
de ſlaſte, ſom om de va ſmue;
o' heller itt' hntle undje'le hun va,
men altid et paſjend o' anſtænde Eva
haj Mettaa tereð', blow hun ſpue.

Ja, Folk di fortoeld', te hun ijel ved e Nat
va temle fo'vovn o' driſte,
o' alde' hun trojt ſæ ved, trygt aa tæg ſat
aa Smaating ſom Malder o' Miſte:
hun taatt' ſom di ſæje, te de var en Skam
aa frygt fo' jaa lidt o' gaa urren om Gram,
fo' Dbbekjær Hund', de' va biſte.

En Syndda — de var i e Etteraarstid —
taat Mettaa, hun helle maat prov'e
engang na fom over aa je te dem i
e Kirk'by te veste derow'e:
a Gringe haj hun jet, to helle tre
ved Farrer o' Synpig, o' saa vild hun je,
hvondt Old'emo haej e o' low'e.

D' da no e Kirk'sti, som Mettaa vild gaa,
va jmartere, fedter o' kle'je,
jaa tow hun sin Træst', de va hh'hover, aa,
de jpa'er aa e Skomage-Spece;
o' langš sin o' over e Kjærgaa hun git,

fo' de va de kortest o' old' Folkes' Stit,
o' hvofo' skuld hun sin jiene'e jæ?

Da endle hun ind te sin Oldemo kom —
vel hen imod Dvten de lakke —
da sad ved e Bord i de hngle lild Rom
to Mind fra e By der o' jnakke :
de var et Pa gammel, di sad der o' jnog,
latv Mettaa hun hjelst, o' i Kvalm o' i Rog
et venle Gojartven de bakke.

Di sad saa gemytte o' jæk dem en Sot,
saa just itt saa helt di va nar're.
Dæ Navn? Ja, æ tænke, vi kolde dem blot
Kas Bumpmager o' Mikkel Sbar're.
Saaendt' kan vi vel gjæen' lad de Regle væ doft,
da nøj' di kun vistnok dæ Navn' vil ha roft,
o' heller itt' gjæen' æ vil slar're.

Vo Kas' va saa rund, om e Mund va han glat,
vo Mikkel va maver o' flegge' ;
men jnak' kund di begge, o' hvæn di tow fat,
saa gif de som Kjæpp' i e Jegge'.
Den jeun' var en Garthw a gammelbas Snit,
den an var en Skjelm, de, gv fort om te hvidt,
o' Tre'ringe de va di begge.

D'som di nu sad der o' suakke omkring,
eno ette Mettaa va kommen,
fo'toeld' de hind da om saa manne Slavz Ting
o' spuer, om hun itt' haj fo'nommen
te henn'aa e Kjærgaa saa græs'le de spogt',
o' gif hun den Vej, haj hun Groend te aa frygt'
o' fol jæ beklemt o' beklommen.

„Ja, ja“, joj vo Mikkel o' le' saa fo'dægt,
„de ve'r æ a ein Undesjogels',
de er a e Maan'skins o' Knokkelmands Slægt,
saa hvidt o' saa vundle et Spogels,

de ligger og kryffer saa lojler aftej,
o' itt' to do tro, de vil dig' a e Vej
fo' Korstejn o' kirkele Rogels!"

Men Mettaa bløw firrend saa roler o' trygt,
o' smild' e lidt jmaat, larv hun sva'e:
„Do tænke maaske, te mit Hjaet' de e' sygt
o, holde mæ dist for en Ha'e;
men de vil æ sæj' dæ, saa læng' som æ hæ
min hylhorve Træst', o' Bohæ' han e' med,
da frygter æ itt' for e Fa'e.“

Men Rasmus' o' Mikkel bløw ved, o' di jød
o' snakke om Spøgelse vi'e;
di vidst' no saa møjl a de Kraem, o' de ga
di fra dem, saa godt di kund gi'e.
Men Mettaa vild alde' ver om Spøgeri,
o' eudle, e Klokk' va vel hen emod ti,
saa gif di to gammel omsie.

Da Mettaa bløw firren end ette dem,
soj Oldemo: „Do, vil do low'e,
do itt' vil gaa øver e Kjærgaa o' hjem?
U' thkses da itt', do stuld vor'e.“
Men hvondt hun o' tryggelt hind, Mettaa va sej:
„Hvoso' da væ bang'?" o' saa gif hun sin Vej,
e Klokk' va vel ellaa saanow'e.

Hun kom te e Kjærgaa, lot op og gif ind,
o' tow sæ e roler o' siind'e.
Men henn' i e Sorrepil hvizjelt e Wind:
om Gravaandes Hvistend de minde.
D' opp' aa e Klokkhus e Væ'etok streg;
elaw jar e Fuldmaan' o' ipejlt' jæ saa bleg
hif henn' i e Kirkhælvingsviind'e.

Do' Mettaa gif role, men lijom hun gif,
saa kom der et Hvineud saa ræzle,
o' larv mor e Raen'hus hun ret'te sit Blif,

faa faa hun et Spogels faa hæsele :
faa hvidt i sin Ble, i sit Gravtammerbof,
o' lig hen te Mettaa de krøvelt o' krof
o' støend' da faa grufuldt og græsele.

Men Mettaa hun sparker, o' de gav et Slaw,
de' baade soj Smæk o' sat Smarre,
o' ind fra e Ble kom faa yulle et „Ab!“
de' kund gaa te Ven o' te Marre.
De va no, taat Mettaa, et minnestle Eva ;
føst lytt' hun e lidt, o' faa le' hun : „Haha,
no faa, de e' dø, Mikkell Svare!“

Gamle Morbroder Laust.

Et Levnedslob, fortalt af J. N. G. Sprumsager.

Han var født i Begyndelsen af Nørhundredet i Hemmet i Vestjylland, med Ringkjøbing Fjord til Sognefjeld mod Vest, saa nær ved Vesterhavet, at man baade i Storm og Stille kan høre Vester-Vovov kaste sine rullende Bølger mod Klittens flade Strand. Natur og Følelse hænger forunderligt sammen hele Jorden over, saa at Naturen, der omgiver os, har sin Indflydelse paa Mennesket ikke blot i dets rent ydre Fremtræden, men spiller ogsaa med ind i Dannelsen af et Folks Sind og Tanke og er ikke uden Indflydelse paa det Temperament, der træder mere eller mindre frem i den enkeltes Karakter. Vesterhavets tungsindige rullende Lyd kaster stadig de alvorfulde dybe Toner ind over Land og kalder navnlig, især i stormfulde mørke Efteraarstider, Tanken hen til de mange, som færdes derude paa det oprørte Hav. Denne Alvorstale træder anderledes nær ind paa de Mennesker, der bor i disse Egne, end Tilfældet er mange andre Steder, hvor denne tungsindige Melodi ikke stadig gennem Dret bringer Forstaaelsens Alvor frem om, hvad der gaar for sig derude.

Gamle Laust havde i det meste af tre Menneskealderer lyttet til Vesterhavets alvorfulde Tale, og dette har vistnok haft sin Del i, at hans glade muntre Sind ogsaa havde sin dybe Grund.

Er det en dyb alvorfuld Tale, der lyder ude fra det mægtige Hav, enten det ja er i Storm eller Stille, der kan være i Stand til at stemme Sindet til indadvendt Betragtning, saa er den Perlekrans, som de rullende Bølger har været med til at flætte og sat som en Bræmme langs med Kysten, i Stand til at tale et helt andet Sprog! Her passer det gamle danske Ord: Alvor og Gammen kan godt sammen!

I de lange lune varme Sommerdage farer „Løkkemanden“ Klitterne langs og byder som den galanteste Balkavaler med Smil,

Nit og Bux enhver Klitte op til Dans. Loffemanden er en friggjort, jævn folkelig Mand, der ikke særlig gjør Kur til de Rige, Fine og Skønne, nej han tager dem alle, baade Store og Smaa lige venlig ved Haanden, jaa det bliver en stor og lang Række, der hopper og danser med Liv og Lyft og kun tager sig et lille Pust i det Øjeblik, en Sky glider Solen forbi. I denne Dans maa de alle med, selv den mindste Fugl, ingen faar Lov til at sidde med misundelige Blikke og varme Bønke.

Det er et vidunderligt Natursænen, der her finder Sted: jeg har ikke set noget lignende andre Steder her til Lands, og det havde gamle Laust heller ikke. Her voksede han op under disse Omgivelser i et meget tarveligt Hjem med en stor Sostendeflot. Da han var syv Aar, kom han ud at tjene om Sommeren, hvorimod han var hjemme om Vinteren og gik stadig i Skole. Paa den Vis gik Tiden, til han blev konfirmeret. Men da han var færdig med Præsten, maatte han have Bylten under Armen og Sonder paa, hvor der kunde tjenes mere end i den den Gang mere fattige Hjemegn. I de Aar, der nu laa mellem Konfirmationen, og til han skulde være Soldat, tjente han i Njolden, Ballum, Bylderup og Bursk. Det var i Frederik den Sjettes Dage. Tjenestetiden var lang og Lønningen lille. Det gjaldt om at have en god Madpose med hjemme fra til at støtte sig til, mens Rekruttkolen blev gennemgaaet. Hjemmet var ikke i Stand til at yde ham nogen Hjælp i den Henseende. Hans Fader var død, og hans Moder sad Enke ved en lille mager Gaard og en Del Gjæld. Nu havde Lykken imidlertid sojet sig godt for en af hans Søstre Abelone, der var bleven gift med Ejereren af en af de gamle Hovedgaarde. Herfra blev han provianteret med tre Faarelaar, to Øste og et Lispund Smør i en dertil lavet Egetræskasse. En Tværjæk blev hyet, og med den paa Ryggen gik Rejsen til Kjøbenhavn.

Skolen blev godt overstaet, om end den var stram, og nu var Udsigten til at tjene noget uden for Tjenesten for en slikt Soldat en Mulighed, som ogsaa blev naaet af gamle Laust.

Først blev han Tjener hos en Officer, en Greve, men det var en løjerlig Fyr. Naar han fik Penge enten som Lønning eller hjemme fra, hældte han dem ud i et Hjørne inde i Sovekammeret. Det syntes Laust var en underlig Maade at omgaaes med Penge. Skulde han i Byen for at købe et eller andet til

Greben, blev han vist ind i Sovestuen for der at hente Penge til at betale med; og det hændte saa imellem, at der ingen var. Naar det indtraf, var Greben gal og stældte ud over, at det ogsaa var alt for dyrt at leve her i Kjøbenhavn; det var anderledes billigt ude paa Landet, thi hjemme hos hans Fader gif Pengene aldrig op. Greben var ellers, fraset hans Apartethed, ikke den Mand, der krævede større Oppasning, end Laust let kunde overkomme. Pudsning af Klæder, Vaaben og Fodtojs var han i det Væsentlige færdig med til Middag, og saa maatte han godt have Eftermiddagen til anden Gjerning, hvorved han kunde tjene en Stilling. Der var en stor Grosferer, der stadig havde Brug for ham, især naar der var Selskab, og det gif navnlig om Vinteren ret ofte paa. Nu traf det sig, at der netop en Søndag skulde være et større Selskab, og Laust skulde møde ved Middagstid for at hjælpe til med at ordne forskjelligt, førend Gæsterne kom. Paa Grund af hans Tjenerstilling ved den grevelige Officer var han fri for de almindelige Bagter; men han skulde ligegodt møde til Appel. Nu traf det sig lige netop den Lørdag, som der Dagen efter skulde være det store Selskab hos Grosfereren, at Parolen blev given, at hele Kompagniet efter at have stillet til Pudsparade skulde stille alle Mand for at marchere til Alters Kl. 12. Det var en gruelig Streg i Laustes Regning; thi Grosferersken havde netop jærlig betydet ham, at han netop denne Dag maatte være præcis Kl. 12, da der var adskilligt, som han skulde udføre, førend han som Tjener skulde stille sig i Forstuen for at tage imod Overtøjet og gaa Gæsterne til Haande. Han havde nok lært hos Valde, at ingen kan tjene to Herrer „Gud og Wammon“; men her fik han først at forstaa, hvad det vilde sige, hvor vanskeligt det vilde være at gøre Forjøg paa at komme forbi de to Bud, der lod til ham paa en Gang: Parolens Altergang og Friens Tjeneste. Laust var en from, barnlig, troende Mand, der aldrig vilde været i Wilderede over for de to Bud, der her lod til ham, hvis det havde været en indre Stemme, der havde kaldt ham til Nadverbordet; men i sin Enfoldighed tog han Parolaltergangen som en hvilken som helst anden Tjeneste, der kaldt for i Garnisonslivet. Der kunde lejes en Kammerat til Baggtjeneste, ja det maatte vel ogsaa kunne lade sig gøre her i dette Tilfælde. Han var imidlertid ikke vis paa, at det saadan uden videre lod sig udføre, da han skulde have en Kammerat fra et andet Kom-

pagni. Det var derfor bedst at spørge for hos Greven, og som tænkt, saa gjort. Han stillede sig frem for Greven med militær Honor. „Er Greve! jeg vilde tillade mig at spørge, om det kan tillades mig, at jeg ved Kompagniets Altergang i Dag Kl. 12 stiller en Mand af tredje Kompagni (han hørte selv til andet) i mit Sted?“ Greven farer op som en Raket og stiller sig lige for ham med et Bros: „Er Du gal! Er Du en Tyrk! Er Du en Hedning! Er Du en Barbar? Nej, Du har nok strejft om med Natmænd og Taterunger i Stedet for at lære din Kristendom! Er Du konfirmeret? Kan Du de ti Bud?“ Laust tier under hele dette Optrin. „Kan Du, spørger jeg, de ti Bud?“ „Ja.“ „Begynd!“ „Du skal ikke have andre Guder for mig!“ „Hvilket Bud er dette?“ „Det første.“ „Videre!“ „Du skal ikke tage Herrens din Guds Navn forfængelig.“ „Videre!“ „Kom Hviledagen i Hu, at du holder den hellig.“ „Holdt! Jeg skal lære dig at holde Hviledagen hellig!“ Denne Udtalelse havde en Ledjagelse, der ikke blot drev Ordet ind i Ørerne, men efterlod en Varme-omkring dem, der berovede ham hele hans militære Holdning. „Kl. 12 stiller Du med Kompagniet til Altergang, saa faar Du lært at holde Hviledagen hellig! Træd af!“

Laust maatte mere end skynde sig hen til Grosjererfruen for at gjøre Undskyldning, at han først kunde møde efter Altergangen. Da hun fik Sammenhængen at vide, blev det ham tilgivet. Fruen havde nok fortalt det til Gjæsterne, for ingenfinde fik Laust saa mange Drikkepenge jom netop denne Aften.

Det var jo i gamle Kong Frederik den Sjettes Dage. Soldatertjenesten var lang, men fik ligegodt en Ende. Laust maatte imidlertid ogsaa efter den Tid flere Gange ind til Mønstring. Saa vor det efter den sidste Mønstring; han var færdig til Hjemfarten; men det havde været en ret streng Mønstring. Den ene Stovle havde taget Huden af paa den ene Fod, saa han neppe kunde gaa. Her var gode Raad dyre, for det var en lang Vej at tage til Fods fra Kjøbenhavn til Vesterhavet. Han kjøbte sig saa et Par Træsko for om muligt bedre at kunne gaa i dem; men de fire Stilling Ighst var daarlig givet ud, for til at gaa i var de ikke meget bedre end Støvlerne.

Saa trastede han ned til Havnen for at se, om der mulig skulde være en Skipper, han kunde jeyle med enten til Rolding eller Fredericia, men nej, der var kun en, der dog vilde til Ar-

hus; han vilde have en Rigsdaler for at tage ham med, og en til, hvis det skulde tage mere Tid end tre Dage; men ja skulde han ogsaa faa samme Forplejning som Folkene om Bord. Det blev ja Aftalen, at Skibet skulde lette Anker Dagen efter. Der kom flere Soldater med fra det nordlige Jylland, og de gik Dagen efter om Bord for at sejle Sundet ud. Det var om Forniddagen, der blev kastet los fra Toldboden, og de gled for en sagte Brije Sundet op; men hen ved Middag blev det helt stille. Sejlene hang slappe, og de kom ikke ud af Stedet. Paa den Vis holdt det dem i Sundet i hele 8 Dage; endelig blæste det op, men nu fik de Modvind. De krydiede og krydiede sig endelig Sundet ud; men enten var det Modvind eller ogsaa helt stille. Det begyndte at tage paa Provianten, ja de mest maatte holde sig til Fijst og Kartofler. Det gjaldt jo om at faa Tiden til at gaa. Der maatte jo hittes paa mangt og meget, thi først efter tre Ugers Sejlads lykkedes det, i hvor utroligt det end lyder, at faa norrejytsk Fjord under Fødderne.

Nu gik der femten Aar for ham som Avlskarl hos hans Svoger og Søster, hvor han tjente til Takke, og hvor hans Trofasthed, Flid og Paalidelighed baade blev paaskjønnet og jolt som et uerstatteligt Tab, da han forlod dem, efter at han havde tjent sig en lille Kapital sammen til at kjøbe Ejendom for og sætte Fod under eget Bord. Han kjøbte sig nu et lille Sted til to, tre Aker og anlagde i Fællesskab med sin Hustrus Broder et Stampeværk, som de drev i Fællesskab i omtrent tredive Aar.

De femten Aar var gaaede deres jævne Gang, uden at der var indtraadt Begivenheder, der havde grebet forstyrrende ind i de jævne dagligdags Forhold. Det var først i det mærkværdige Aar 1848, at der indtraf Begivenheder, der ligesom spaaede om en ny Tid: Kristian den 8. var død, Oprøret brudt ud, og "Slaverne" drog i Folkets Fantasi skjændende og brændende Halvoen op og truede Vestjylland med Mord og Brand, saa nu gjaldt det om at værges Hjem og Arve. Der udgik Opfordring fra Amtmanden i Ringkjøbing, at alt vaabenført Mandskab omkring i Sognene skulde indøves i Vaabenbrug af de dertil sig egnende Personligheder. De til Skolerne anstaffede Trægeværer blev nu brugt til Indøvelse af Mandskabet paa de forskjellige provisoriske Eksercerpladser. Laust blev udnævnt til at lede Øvelserne og til Kommandør for den Hær af Stridsmænd, som Sander Bork vilde

være i Stand til at møde Fjenden med. Øvelserne gik deres Gang, Bønnen var rejst med sin stadige Nattevagt, Spydstagerne var skafede med udstrakte gamle Leer, Rugler støbtes overalt, og der forhandlede, om man skulde angribe Kirkens Blytag, naar Blyet gik op Hæren var mobil; der udsendtes natlig Patrouille til Sognets yderste Grænse, og naar Bønnen tændtes, vilde Vagten ved Kirketaarnet sende Klokkens vækkende Malmtoner ud over Byen og nærmeste Omegn og kalde op til Kamp. Alt var saaledes vel forberedt, et fattedes kun: Slaverne.

Da nu baade Slavetrigen og den rigtige Krig var endt, holdt Laust Bryllup. Om Vinteren var hans Gjerning i Stampemøllen, der gik uafslædig baade Nat og Dag, og Gjerningen var delt mellem ham og Svogeren saaledes, at Dagsgjerningen skiftedes efter Klokkeslæt; men Nattevagten havde Laust altid til Kl. 2. Om Sommeren var han Tækkemand, og denne Haandtering fortjatte han med, til han var nær ved at naa de 9 Gange 10.

Det var ingen Stormand, hvis Levetid her er tegnet i al sin Færdighed og som fik sin Afslutning mellem Vinter og Vaar 1899), men en Personlighed, der udgjaldte sin Plads saa skjønt, at man sjælden ser noget lignende. Han var en saa sand, ydmyg, og tilførelig Personlighed, at naar det kan tillades at bruge Udtrykket om skrøbelige Mennesker „en Israelit uden Svig“, saa kan det anvendes her. Han havde Djet og Dret opladt for det højeste oven til, som er i Stand til at bære frem over Død og Grav. Han havde aaben Sands for alt godt, der hører Folk og Fædreland til. Det maa regnes det Folkefjamsund til Lykke og Held, der under de bedste Forhold maatte tælle mange iblandt sig som gamle Morbroder Laust.

Strøtanke.

• Disse Talenter, hvis Liv besmittes af Laster, er netop de allerfarligste Fjender af Friheden.

— Saaledes er den menneskelige Natur, at skal der mod Verdens Glæder siges noget, som kan gøre Indtryk, saa maa det siges af en, som kan nyde dem.

— Glæden gribes maa, imens den flygter.

Nogle Minder fra 48.

Fortalt af F. C. Hansen, Vøjtersoft.

blandt den nulevende Befolkning bliver Antallet af dem, der endnu mindes Begivenhederne fra 1848, stadig mindre. Da det i flere Retninger maa anses som ønskeligt, om der fra den Tid endnu kunde fremdrages lokale Begivenheder af almen Interesse, saa vil jeg fortælle lidt fra Norre-Ås, hvorledes det stod til her i Foraaret 1848. Det var her som de fleste andre St. der i Slesvig, at Embedsstanden den Gang for en stor Del var thjffindet.

Dette var ikke efter Befolkningens Hoved. Efter at Hertugen af Avgustenburg hovedkulds var rejst syd paa, mødte Bonderne fra Sonderherred en Dag paa Avgustenburg og gjorde Fordring paa at faa det danske Flag hejst paa Slottet som Tegn paa, at Ås hørte under Danmark. Hertugens Hofchef gjorde Udflugter og troede at kunne slippe derfra ved at hejse en rød og hvid Fane, men Bonderne forlangte Dannebrog hejst. Da dette imidlertid ikke var at finde paa Slottet, saa maatte en ridende Stafet til Præsten i Ulkehol jor at laane et Flag og under stor Jubel gik saa Dannebrog til Vejr paa Slottet.

Bonderne her i Norre Herred var imidlertid ogsaa lysbangne. Herredsfogden paa Nordborg, Dr. Steffens, var en fuldblods Lyster, Hertugens højre Haand, dette var almindeligt bekendt.

En Formiddag i Begyndelsen af Marts kommer saa en Flot Bønder fra Melz, omtrent en Snes Stykker til Nordborg og begjærer at faa Herredsfogden i Tale. Denne har nok ikke syntes godt om den store Mængde Folk; han aflaaefede Døren og lod melde, at han ej var at see i Tale. Den Gang boede Amtmand Johansen paa Drulund tæt uden for Nordborg. Bonderne drog da ud til Amtmanden, og her opnaaede de da ogsaa at faa Foretræde og at faa det Spørgsmaal bragt frem,

om Amtmanden var beredt til at give dem sit Ord paa, at han uder alle Omstændigheder vilde være tro mod Danmark og den danske Ronge.

Nu skulde det da synes, som om dette simple Spørgsmaal maatte være meget let at besvare for en dansk Embedsmand. Smidlertid har Amtmandens Svar dog ikke været fuldkommen tydeligt for Bønderne; thi paa Hjemvejen, da de kom igjennem Mølsgaard, stod sammes Ejer paa Trappen, og spurgte dem om, hvordan deres Mission var lobet af. „Ja, Herredsfogden fik vi ikke i Tale, han krob i Skjul for os, men nu kommer vi fra Amtmanden, dog lader det til, at han endnu er tvivl-raadig med sig selv, hvordan han skal forholde sig.“ Da Hr. Mølsen derpaa svarer, at det nu er urolige Tider, og det maaske kan være vanskeligt nok for Embedsmændene at træffe det rette, da svarer Henrik Eriksten straks: „Ja, dette er kun dum Snak, Embedsmændene maa da vide, at de er ansatte af den danske Regering og skal være denne lydige, men vi skulle nok faa dem i Tale en anden Gang!“

Naar Embedsmændene vare af den Formening, at de kunde slippe derfra med Udflugter, saa havde de gjort fejl Regning.

I Møls blev det nu travle Tider. Kvinderne blev satte i Arbejde med at sy danske Flag; dette var nu nemt nok, thi her var mange Hænder, og Lysten var der ogsaa. Værre var det for Smeden, Claus Grøn, thi han var alene om sit Arbejde. Han maatte smede Baaben fra Gry til Kvæld, og medens Gnisterne fløj omkring under Hammerens Slag, sang han: „Man stille vil nu Bror fra Bror, nej for vi kæmpe vil og do!“

Da Bøndernes Tog til Nordborg den første Gang ikke havde tilfredsstillet dem, saa vilde de ikke gjentage Forsøget, men de var efterhaanden blevene mere frejdige i Hu og forandrede deres Taktik.

Det var en Formiddag, just som vi Drengene kom fra Skole, at vi paa Gaden i Nordborg mødte de Mølsinger Bønder til Hest, alle med danske Flag.

Foran de andre red den Dag Førgen Rasmussen, en gammel Kavallerist, med dragen Sabel. I det han svingede med Sabeln, bød han os et tordnende Holdt. „Er I tyske eller danske, Drengene?“ Enstemmigt lod Svaret: „Vi er danske!“ „Ja, jaa er det godt, jaa kunne I frit passere, hvis I havde været tyske,

faa havde jeg hugget Hovedet af Eder Allesammen!" Det var den Dag, at Bønderne stævnedes Embedsmændene i Nordborg til at give Røde næste Dag paa Melsgaard.

Det er nu rimeligt nok, at Embedsmændene ikke med nogen særlig Lyst har syntes om den forandrede Rolle, at Bønderne nu traadte frem som de Befalende, men de mærkede nok, at det nu var Alvor, og efter Tilføjelse modte de næste Dag paa Melsgaard.

Her stod faa, da Embedsmændene modte, en opbragt bevæbnet Folkestare, jaavel fra Mels som fra Omegnen. Mange af de Melsinger havde faaet de nye Spyd fra Claus Smed sat paa Stage, andre modte med Forker, særlig bemærkedes Bolsmænd Christen Smidt fra Dalsbøl, der modte med en overdreven lang Joldfork. Paa Embedsmændenes Spørgsmaal, hvad alt dette skulde betyde, svarede Skipper Hansen fra Nordborg: „Jo, vi vide nok, at det er fuldt her med Dglereeder, men i Dag skal Røden tages ud og dens hele Yngel skal ødelægges.“ Embedsmændene viste sig den Gang meget medgjorlige, Hovmodet var borte; der forlangtes kun af dem, at de skulde forpligte sig til og love Trostaa mod Danmark og den danske Konge, og efter at Embedsmændene var gaaede ind paa de stillede Betingelser, fik de Lov til at rejse hjem i Fred.

Det var i disse Tider ogsaa, at det traf sig en Dag, at Henrik Erikson paa Gaden i Mels træffer sin Fætter Erik fra Lunden til Hest. Henrik griber Hesten ved Tøjlen og spørger: „Hvor skal Du hen i Dag Erik?“ Denne svarer: „Jeg skal kun hen paa Melsgaard med Hoppen!“ „Sag mig, er Du dansk, eller tysk, Erik?“ Ja, han var da dansk. „Ja, jaa er det godt, men jeg vil sige Dig en Ting Erik, at hvis jeg blot har Mistanke til Dig, at Du var tysk, jaa har jeg Lov til at hugge Dig ned straks!“ Siden den Dag red Erik forresten ikke tiere igjennem Mels By; han syntes ikke rigtig om sin lange Fætter Henrik.

Smidlertid forandrede Forholdene her paa Als sig snart. En Del af de mest tyske Embedsmænd rejste syd paa, og den befattedes af danske Tropper. Alle vaabenføre Mænd kaldtes under Vaaben, og en Landbevæbning oprettedes. Det var just intet Elite-Korps, og Vaabnene vare noget forstjellige. Som Forholdene laa, kom det da ej heller til at spille nogen Rolle, Armeen var fuldkommen istand til at forsvare Den, men Lyst og Villie til at hjælpe med var til Stede overalt. Ligeledes meldte sig en Del

unge Søfolk som Frivillige om Bord paa Flaaden. Frederik Rasmussen, der var frivillig med i 1848, melder sig igjen paa Søsejtionen i 1849, men blev afvist med den Bæfjed: „Du er for lille!“ Dertil svarer Drengen: „Kommandøren maa undskyld, jeg var med i Fjor, saa maa jeg ogsaa kunne komme med i Aar!“ „Ja, det er noget andet, saadanne Folk kunne vi nok bruge!“ Under Krigen 1864 var samme Styrmand paa Rina-Kysten, hvor Steen Bille den Gang ogsaa var. Bille træffer ham der og inviterer ham til Middag. Bille siger saa til ham: „Det er Skade, at vi To ikke er hjemme nu, men maaske at Du ikke var saa ivrig nu efte: at komme i Tjeneste som i 1848“, hvortil Rasmussen bemærker: „Jo, det er min største Sorg, at jeg denne Gang ikke kan saa Lejlighed til at tjene mit Fædreland!“

En anden Dreng, der gik frivillig med i 1848 og 1849, var en Søn af den fornævnte Smed i Mels. Senere kom han i Langfart og var i mange Aar forbunden fra min Synskreds. Saa for en Del Aar siden paa Kirkegaarden i Dalsbøl læser jeg en engelsk Gravskrift over gamle Claus Smed, der fortæller, at Mindestenen er rejst af hans taknemmelige Søn og Bornebørn i Australien. For et Par Aar siden var samme Søn, den Frivillige fra 1848 her hjemme i Besøg. Paa mit Spørgsmaal om, hvorfor Gravskriften var affattet paa Engelsk, svarer han, at han i Australien i de engelske Blade ofte havde læst om, hvorledes Prosserne paa alle Maader søgte at fortrænge det danske Sprog. Han vidste saa ikke, om det var tilladt at have Gravskriften paa Dansk, og en tyktifulde hans Fader ikke have. Uagtet over 40 Aars Fraværelse fra Hjemmet var han endnu stadig lige varmtfølende for den danske Sag. En Dag, kort før han atter rejste tilbage til Australien, kom jeg til at fortælle ham, at alle de gamle Veteraner fra Treaarskrigen havde faaet en Krigsmedaille som Erindringstegn. Han ønskede da ogsaa meget at kunne saa en saadan. Stjont Anmeldelsesfristen forlængit var udløben, saa lykkes det dog senere at saa ham en saadan, som jeg tilstillede ham. I det derpaa følgende Svar ytrer han, at for ham er denne Medaille en hellig Relikvie, og den skal gjemmes som saadan i Familien, saalænge der i Australien findes Noget af den Grøn'ske Slægt. Efter almindelig Beregning vil den holde længe ud, thi han har derude 12 voksne Børn, som alle er i en god Levebej.

Et Kæsestykke.

Fortælling af P. Skovroy.

Med Tegninger af Alf. Larsen.

En Søndag Morgen ved Midjommers Tide stod Købmand Harald Rasmussen i sin Gadedør og misjede mod Solen med de smaa livlige Øjne, da der pludselig lød en Røst over til ham fra et Vindue i Apotheket lige over for:

„Naa, Harald, hvad staar den paa i Dag?“ Det var Provisor Smith, som stod i det aabne Vindue med en Krukke i den ene Haand og en Støveklud i den anden. „Har Du sat Krogen for Vaskifene?“

„Hold Kæft! Provisor Jeg støtter ikke om dine Stikpiller!“ vridjede Harald Rasmussen.

Provisorens for Uindviiede temmelig mørke Ord tog Sigte paa en Begivenhed, som var hændt for en Maanedes Tid siden. Købmand Harald Rasmussen var en Mand i Fyrrerne, vel gift og vel faren, med en stor Butik og en lille Mave, der hver for sig vidnede om hans solide Velstand og legemlige Velvære. Han var saa bevægelig som en Væsel, en fortrinlig Selvfabmand, udstyret med et ungdommeligt godt Humør og bestandig parat til Løjer og Langkaal. Han kunde hitle paa de mest pudfuge Ting. Saa var det, at han en Dag for 4 Uger siden, da han sad en Søndag Eftermiddag paa sin Trappe og ledede sig, ved en tilfældig Ransagelse af sin ene Bestelomme fandt en forulykker Ur-fjeder. Hvad gør saa Hr. Rasmussen, Kræmmer og velagtet Borger i Byen, Medlem af Bankens Bestyrelse, Formand for Sejlsklubben, Kæserer for „Selstabelig Forening“, første Tenor i Sangforeningen p. p. —? Han gaar ned ad sin Trappe og stikker Ur-fjederen ned i Revnen mellem to Lovbestene paa Fortovet og jatte sig atter op paa Trappen med en Uline saa uskyldig som et nyfødt Barn.

Det varede ikke længe, for en Dame kom trippende hen ad Fortovet med sin fineste Søndagsstads paa. Da hun kom lige ud for Rasmussens Butik, gav hun et lille forstrækket Hvin fra sig. Hendes Kjole var bleven hængende i et eller andet. Men Rasmussen sprang raft ned og befriede Damen. Hun rødmede, hilste og sagde saa mange Tak for Ulejligheden. Rasmussen, den Himmelhund, slog Hatten i Gaden, knækkede over paa to Steder, smistede med Øjnene og smilte med Læberne:

„Jungen Harjag, Froken — det er mig en stor Fornøjelse.“
Og denne Fornøjelse blev ham til Del i rigelig Grad i Løbet af denne Søndag Eftermiddag; thi dette Døtrin gentog sig mangfoldige Gange. Snart var det en lille ærbar Ungdom, som gik paa Krogen, snart en ærværdig Matrone, og Rasmussen sankede i Lade af straalende Smil fra skønne Læber og værdige Taksigelser fra ældre Damer med samme Nidkærlighed og gjorde

Gengæld med dybe Bux og forbindtlige Smil. Han vilde for alle Tider have grundfæstet sit Ry og sat sig fast i Kvindeverdens Gunst, dersom han havde holdt op, mens Legen var god. Men den menneftelige Forfængelighed, som i højere Grad end Gerrighed er en Rod til alt Ondt her i Verden, forledte ham til at fortsætte Sporten saa længe, at den blev opdaget af Naboer og Genboer, hvis Bisald han ikke kunde by sig for at nyde. Og hver Gang han hjalp en Dame af Krogen og havde modtaget hendes Takfigelser, indkasserede han med fynlig Tilfredshed den Latter og Tnisen, som bag efter lod fra Genboernes aabne Gadedøre og Vinduer.

Følgen blev, at Harald Rasmussen blev meldt til Politiet af en ildefindet Person og blev idomt en Bøde for „grov Uorden“. Harald Rasmussen betalte Bøden, og dermed var den Pot ude.

Men det var den ikke.

Harald Rasmussen fik nemlig senere at vide, hvem der havde gjort Anmeldelsen til Politiet. Det var en Fotograf Schmalz, en rigtig Berliner, som var flyttet til Bhen for et Aars Tid siden, og som endnu ikke havde hørt stort andet end sin egen Stemme i al den Tid, han havde været her. Han var en af den Slags Tyskere, som, naar de komme her op til Nordflæsvig, gøre Raal paa alting og alle i en Haandevending, veed alting bedre, kan alting bedre, forstaar alting bedre end andre. Vige som Slangen, inden den sluger Raninen, indgnider den med sit Spyt for at den lettere skal glide gennem Svælget, saaledes javler den Slags Tyskere hele Nordflæsvig ind med deres Mundsvæjr og sluger det hele i en Mundfuld. Og det lykkes virkelig stundom disse Stridere at dupere den indfødte Befolkning, saa Hjemmetyskerne betro dem Tillidsposter, som de ingen Udførelse have til, fordi de mangler de allernødvendigste Forudfætninger, nemlig Kendskabet til Land og Folk og alle de lønlige Forhold, som ingen Fremmed kan kende paa Forhaand og heller næppe nogen Sinde bliver fortrolig med.

Skønt Harald Rasmussen var det godmodigste Mennefte af Verden, lurede der alligevel i en Fold af hans Hjærte en Uttraa efter at hæbne sig paa Berlinereren for det Puds, han havde spillet ham.

At han i Lobet af Dagen skulde faa endnu stelligere Marsag

til Gengældelse, havde han endnu ingen Anelse om, da han svarede Provvisoren over Gaden:

„For Resten staar den paa Skovfest i Dag i Østerstoven. Giver Du Fortæring, saa giver jeg Vogn?“

„Top, det er hørt,“ svarede Smith.

Om Eftermiddagen førte saa Købmand Harald Rasmussen med Kone og dennes Kusine, Laura Jensen, en jomul ung Gaardmandsdatter fra Omegnen, til Ffest i Østerstoven.

Det havde regnet om Natten og Luften var mættet af den krydrede Duft fra de levende Hegn, hvor Kaprifolien blomstrede om Kap med vilde Roser, og ind igennem Bustene trængte af og til en Lustning med en sød Duft i Favnen af den blomstrende Hvidkløver inde paa Marken. Solen skinnede paa Harald Rasmussens blanke Tsjje, da han tog Hatten af, for at hvale sig lidt, hvilket gav Provvisoren Anledning til at sige:

„Tag hellere Hatten paa igen, Harald Haarfager, Solstraaerne løbe paa Støjer paa din blanke Tsjje.“

„Stop lidt, Smith, det gaar for vidt, Smith!“ riposterede Harald Haarfager. „Hold dine Øjne ved dig selv. Jeg har for Resten nok set, hvordan Du sidder og gør Kiks med Laura. Men det nytter dig ikke, din gamle Udhaler! Hun er saa godt som forlovet . . .“

„Det er slet ikke sandt!“ lo Laura og blev helt rød.

„Vist saa. Jeg hørte det i Gaar, at Amerikaneren saa mildt til dig. Naa, hvorfor ikke, han har købt en Tyskers Gaard, derfor er han min Ven, og han er en rask Karl og et Hoved højere end alt Folket — derfor er han maaste ogsaa din Ven. Gud ved, om han ikke skulde komme til Ffesten i Aften — hvad tror Du, Laura?“ smilede Harald.

„Na Herregud da!“ sukede Provvisoren med en komisk Højtidelighed. „Nu gik Solen ned for mig!“

„Gjorde den det?“ sagde Harald tørt. „Ja, saa kan jeg sætte Hatten paa igen.“

Om Aftenen, da de kulørte Papirlygter var tændte inde i Skovens store Lovhal, gik Dansen lystig til Klarinetkens og Hornets Torner. De ophængte Lygter kastede et viftende Skær over de blusfende Ansigter og lavede en lille Snykreds, hvor Folk

fad ved Drikkebordene eller gik omkring og saa paa hverandre. Uden for den lyse Synskreds hævede Skovens Mørke sig som et stort Uhyre, der laa paa Lur efter at sluge disse Menneſteborn, der forſtyrrede dens Mætter. Og af og til forsvandt virkelig et Par, ſom var uforſigtige nok til at komme for nær, i Uhyrets mørke Gab for aldrig mere at komme til Syn.

Medens Harald Rasmuſſens lille Selſkab havde ſlaaet ſig ned ved et Bord i Nærheden af Danſepladsen, og Laura danſede, lagde Harald Rasmuſſen med Harme Mærke til, at Fotograf Schmalz og en præſtig Underofficer, ſom ſtod i Nærheden, hyppig ſtirrede paa Laura og ſat Hovederne ſammen. Han hørte enkelte Ytringer af deres Samtale: Det er Synd for den ſmukke Pige! . . . Saadan en Bondelommel! . . .

Unægtelig var det et lidt underligt Syn, ſom dette Par frembød. Laura Jenſen var en uſædvanlig ſmuk Pige og førte ſig i Danſen med den uforlignelige Ynde, ſom kun et harmoniſt bygget kraftigt og ſundt Legeme kan udfolde. Hendes Danſer var en Bondemand af hendes Bekendtkab, men ſom spillede en alt andet end heldig Figur i Danſen. Hans forover ludende Krop, leddeloſe Arme og Benbevægjelſer og Holdningen i det hele taget, dannede en ſaa ſælſom Modſætning til Lauras ranke Stiktelſe og jævne, svævende, elatiſte Bevægjelſer, at Parret maatte vække Opſigt.

Fotograf Schmalz blev mere og mere højroſtet. Han ſtrog ſit Overſkæg ſaa energiſt opad, at han lignede en endebendt Ki-neſer. Han havde forejat ſig, at han vilde „befri“ den ſmukke Pige fra Bondelommen derved, at han bød hende op til Danſ. Men da Bondemanden blev ved at hænge i, var der intet andet for, end at Fotografen maatte gøre et formeligt Udfald.

Han ſtyrrede altſaa over Gulvet, lagde ſin Haand paa Bondemandens Arm og bad om Tilladelse til at danſe med hans Dame.

Bondemanden blev forbløffet og ſlap ſin Dame. Hr. Schmalz bukkede med et ſmørret Smil for Laura. Men i næſte Øjeblik blev han et Øjeblik for en umaadelig Forbavſeſe; thi den unge Pige maalte ham med et harmſuldt Blik og ſagde:

„Men jeg vil ikke danſe med Dem!“

Smidlertid var Folk ſtimlede ſammen om de tre Perſoner. Fotografen var vred og raabte højt. Og Harald Rasmuſſen vilde netop rejſe ſig for at ſaa Laura ud af Trængſlen, da han opdagede en høj Stiktelſe, der banede ſig Vej gennem Mængden

med en Energi og Kraft, som lod til at være uimodstaaelig. Ved dette Syn fattede Harald sig rolig ned og hvistede til Provvisoren:

„Det er Amerikaneren. Nu kan vi spare Umagen. Han er Mand for at klare Verterne alene.“

Og det var han.

Et Djeblit efter stod han ved Lauras Side og saa ned paa den iltre Berliner.

„Hvad er her paa Færde?“ spurgte han.

„Na, den fremmede Herre der kom og vilde danse med mig, jeg jagde nej, fordi jeg ikke kender ham,“ sagde Laura.

„Naa og hvad saa?“ sagde Amerikaneren og maalte Fotografen med et Blik, der fik det til at kribble i Berlinerens tynde Lægge. „Vil De maaske tvinge den unge Dame til at danse med Dem? Nej, saa vidt er det dog ikke kommen her i Landet. Kom hid, Laura, vil Du danse en Gang rundt med mig — og saa gad jeg nok se den, der vil tage mig det ilde op!“

Ordene faldt rolige, men langsomt og bestemt, og den høje,

Kraftige Skikkelse med de hvasse Djuer og det store bløde Stæg gav Ordene en vis Vægt, som ikke undlod at gøre sin Virkning.

Hr. Schmalz trak sig tilbage i en god Orden, idet han sagde halvhøjt til Underofficeren:

„Lad ham løbe, den Bondetamp!“

Harald Rasmussen og Provisor Smith, som hørte disse stolte Ord, brast i Latter, og Provisoren kunde ikke by sig. Han rejste sig, gik hen til Fotografen, tog ham venstabeligt under Armen og sagde med sit forbindtligste Smil:

„Ved De hvad, Hr. Schmalz, det var sku flot gjort af Dem, thi rigtignok havde den Amerikaner fortjent et Skindfuld Hug, men det var klogt af Dem dette her — for jer De — hvad nytter det, at man klør en saadan udannet Person igennem — han bliver min Salighed ikke en Smule bedre for det! Nej, tage dem saadan — saadan fra oven af, som De kan, Hr. Schmalz . . . det var brillant gjort — storartet!“

Fotografen saa paa ham og nikkede trofkyldigt.

„Ja, ikke sandt, Hr. Smith, saadan en Bondetamp, hvorfor skulde man inblade sig med ham — Gott bewahre!“

Smidlertid havde Amerikaneren bortført Laura. Man kunde lige skimte et Glimt af dem ude i den yderste Synskreds, hvor „den italienske Nat“ endte, og det ægyptiske Mørke begyndte. Her inde under de tavse Vogetræers mørke Kroner stod en Vænk, hvor de satte sig ned. Over Skovens Toppe strog Nattevinden af og til og fremkaldte en let raslende Lyd over deres Hoveder, og fra Dansepladsen, der lyste i Skovens fjærne Dyd som mangfoldige brogede Flodløbe, trængte Musikkens dæmpede Toner til deres Øren. Ellers lejrede Nattens og Skovens højtidsfulde Stilhed omkring dem og stæmte Sjælens Strænge til Bemod, Længsel og Kærlighed.

Dg her blev Livsens Pagt sluttet mellem to unge Hjærter.

Da de rejste sig og traadte ind i Lykkestredsen, bøjede han sig over den unge Piges blussende Ansigt og sagde tankfuld:

„Hvem skulde have troet, at Du kunde blive saadan smuk Pige! For femten Aar siden, da jeg rejste herfra var Du en lille grim Unge“

„Saa? Ja, og Du var en lang Lemmedasser med et Par uhyre Hænder og Fødder. Fader kaldte dig altid Urangutangen, og jeg tror, han har et Horn i Siden paa dig endnu. Men sig

mig engang, hvorfor kom Du egentlig hjem?" tilføjede Laura med et drilende Smil.

"Fordi jeg havde hørt, at Du var bleven en smuk Pige — nej, Spøg til Side! Grunden var den, at jeg led af Samvittighedsnag. Hver Gang jeg læste i Bladene om eders Kamp herovre, følte jeg som et Sting i Hjertet og Stamrødmene paa mine Kinder. Jeg forekom mig selv som en Soldat, der har forladt sine Landsmænd i Kampens Stund. Og alt som Trængselen blev haardere her, blev min Kval heftigere, og tilsidst folgte jeg min Farm og vendte tilbage til mit Fødeland for at melde mig til Fanerne, hvad jeg nu har gjort."

"Tak, Søren," sagde den unge Pige med en blød Stemme og et sømt Haandtryk. . "Jeg lover at staa trofast ved din Side."

Udvisningernes Tra var oprunden over Nordflesvig. Sorgens Engel vandrede fra By til By, fra Gaard til Gaard, og udbredte Angst, Rædsel og Dødsfæle. Næppe en i hele Nordflesvig følte sig fuldkommen tryk for denne Justits, der i Slutningen af Aarhundredet skulde aabenbare en saa fuldkommen ny Straffetheori; thi der gives i vort stakkels Land næppe en eneste indfødt Person, som ikke blandt sine paatvarende har en, hvem Ulykken kan ramme.

En skøn Dag fik Laura, hvis Fader var Optant, under Tryk af Udvisning Befaling til at forlade Harald Rasmussens Hus, hvor hun havde været i et Aars Tid, og tage Tjeneste hos en Tjyfter.

Laura var uhykkelig og græd sine modige Laarer, og hendes Kusine og Husmoder var det ikke mindre, medens Harald Rasmussen bandte og var saa vred som en Tjyfter. Samme Dag mødte han en Mand paa Gaden, som blev meget forundret over, at Harald staaede over Gaden, tog ham i Knaphullet og sagde disse mærkelige Ord:

"Sig mig, er jeg Medlem af Sprogforeningen?"

"Nej."

"Af Skoleforeningen?"

"Jeg tror ikke."

"Af Bælgerforeningen?"

"Bed ikke."

„Sikkert Væst jeg dog er! Vil Du melde mig ind i dem allesammen.“

Paa Torvet tornede han sammen med Amerikaneren. Han buste straks ud med Nyheden til denne og udbrød:

„Hvad skal vi gøre? Der er ikke andet for, end at Laura maa forlade vort Hus og tage hjem eller tage Blads hos en Tjener — men det gør hun aldrig!“

„Hun skal ingen af Delene!“ sagde Amerikaneren. „Min Forlovede skal ikke bryde sin Kontrakt, fordi Øvrigheden forlanger det. Ja“ — tilføjede han med et Smil, da han saa Haralds forbløffede Ansigt — „jeg blev forlovet med Laura for 14 Dage siden ved Skovfesten. Men Lauras Fader nægter sit Samtykke til vor Forbindelse rigtignok uden at kunne give hende nogen som helst Grund derfor. Skønt dette nu er ubehageligt nok, kan det maasse alligevel vende sig til det Gode; thi hvis Laura bliver uddvist af Landet om Lørdagen, holder vi Bryllup i Skolding om Søndagen, og om Mandagen fører jeg hende her tilbage som min Hustru. Den Gamle faar nu Valget imellem at faa Datteren gift med en prøjsisk Undersaat eller miste hende, og det kan jo være, han vælger det første.“

„Naturligvis! Det er udmærket! Saadan skal det være! Na, hvor det skulde glæde mig, om jeg kunde dreje dem en Knap . . .“ udbrød Harald Rasmussen i Berlehumor.

Mens Amerikaneren paa Haralds Anmodning gik til Haralds Hjem og trøstede Damerne, hvilket lykkes ham fuldkomment, især for Lauras Bedkommende, gik Harald Rasmussen videre og stødte under Vejrs paa Provisor Smith og fortalte ham hele Historien om Forlovelsen og Udvisningen og Amerikanerens Planer.

„Men hvad i Alverden kan den gamle Gnavpotte i Ugleby have imod Amerikaneren?“ udbrød Provisoren. „Et smukkere Par end de to findes ikke i ni Kirkesogne, og Amerikaneren har jo Grunker og baade Borg og Fæste. Maasse han vil hellere have Fotograf Schmalz til Svigersøn. Jeg talte lige med denne. Han har kastet sin Rærlighed paa mig, siden jeg paa Skovfesten tillod mig at gøre Grin med ham. Han er et Fæ men et morjomt Fæ, han udtømte sig i Lovprisninger af Laura Jensens Skønhed. Han vilde give meget for at faa hende til sin Kasse.“

„Til sin Kasse . . .?“

„Ja — Fotografkassen ude paa Muren, forstaar sig.“

„Naa jaadan . . .“

Harald Rasmusen var falden i Tanker. Pludselig slog han Knips i Luften med Fingrene.

„Nu har jeg det!“ raabte Harald. „Vi slaar to Fluer med et Smæk!“

„Ja saa“ — udbrød Smith ipydig — „det forekommer mig, Du snakker fort.“

„Vi bruger Fotografen som Stormbuk!“

„Som Stormbuk, det er rigtigt, det kan der ikke være tre Meninger om — saa bruger vi ham som Stormbuk, det er hort!“

„Amerikaneren faar Laura . . .“

„Det er svoret!“ raabte Proviforen.

„Schmalz faar sit Rassestykke . . .“

„Han faar det — han har det allerede!“ sekunderede Smith og fægtede med Stokken i Luften.

„Jeg faar Hævn over denne Berliner Abekat!“

„Schmalz faar sit Fedt! Det er soleklart — Blærefedt!“

„Du er et Fæ, Smith, jæt dig nu ned, og lad os tale fornuftigt . . .“

„Skal vi sidde her paa Gaden?“

Harald strog sig over den blanke Hjærnekiste og kom lidt til sig selv.“

„Ha, ha! Nej, lad os gaa hjem i din Hule og smedde vore skumle Rænker. Sig mig — hvordan er det — er der ikke Dyrskue i Ugleby snart?“

„Jo, paa Fredag!“

„Godt, der skal Slaget staa!“

Den umiddelbare Følge af den Morkets Plan, som blev udklækket i Proviforens Hule, var det, at Proviforen om Eftermiddagen vandrede ned til Fotograf Schmalz og havde en lang Samtale med ham. Han foreslog ham, at de skulde leje en Bogu og køre til Dyrskue i Ugleby. Proviforen udviklede med en stor Veltalenhed, hvor nødvendigt det var for en Fremmed at vinde Landbefolkningens Yndest. Han skulde gore sit til, at Schmalz kunde komme sammen med Laura Jensen, og det skulde gaa underligt til, om han ikke kunde mage det saadan, at Schmalz kunde

faa Lov til at tage et lille Gruppebillede af Selskabet, som han faa kunde hænge ind i sin Kasse. Og desuden — hvem kunde vide — Provisorens Ansigt fik et hemmelighedsfuldt Udtryk — om ikke Laura Jensen under de nu raadende Forhold, da kun Giftermaalet med en provsist Statsborger kunde frelse hende fra Landsforvisning, vilde være et nogenlunde let Bytte for en driftig Friier med et smukt Ydre og i en god borgerlig Stilling.

Fotografen var aldeles ude af sig selv af Begejstring over denne „famosse Plan“.

Det lattede hen mod Aften paa Dyrskuedagen i Ugleby. Den uhyre Skygge, som det provsiste Flag, der vajeede ved Indgangen, nu og da og hist og her, alt efter Vindens Lune, kastede over Marken, svarede slet ikke til Virkeligheden.

Fællesspisningen var forbi, og om lidt skulde Dansen begynde. Rhynger af unge Piger i Hvidt vandrede forventningsfulde, passierende, mens Dine havde utallige Svinkærender hid og did, omkring paa Pladsen.

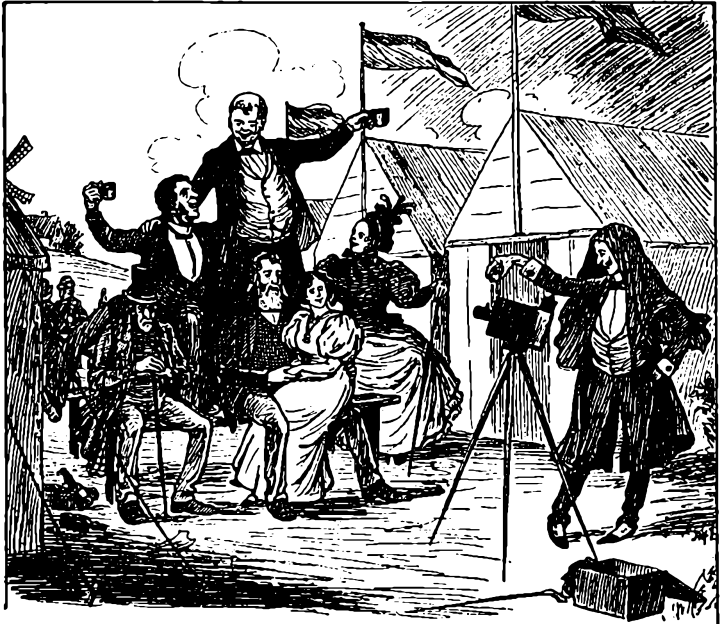
Ved et lille Bord, som stod uden for Teltet, finder vi vort Selskab samlet. Der var Harald Rasmusen og Rone, Laura Jensen og hendes Fader, en bleg, mager lidt guaven udseende Mand. Der var endvidere Provisor Smith og Fotograf Schmalz.

Harald, som havde indviet Laura og hendes Fæstemand i Planen, havde straks sørget for, at den tykke Fotograf fik Plads ved Siden af Laura, som gjorde gode Miner til slet Spil. Fotografen var Elskværdigheden selv, meget talende og stod juart i lys Lue. Harald purrede til ham og havde hele Eftermiddagen sørget for, at hans Glas altid var fuldt, og at der altid var en eller anden, som absolut vilde drikke et privat Glas med Hr. Schmalz. Følgen var ikke udebleven, Fotografen var nu jelig i dobbelt Forstand, baade af Kærlighed og af hed Vin. Hans Ansigt blussede, hans Dine stod Lyn, hans Taler blev uendelige, han græd af Rørelse og Drukkenstab. Harald Rasmusen sagde, at han græd Fedttaarer — Provisoren tilføiede Blærefedt — ekstra fint! Harald vimkede omkring og var alle Vegne. Han styrede under Kedlen og styrede Skuden, æggede Fotografen til Drik og Kærlighed og hvistede jamtidig en Djævel i Øret paa Lauras Fader.

„Pas paa, Lavst Jensen,“ hvistede han til den blege Mand, „han løber skam af med Deres Datter. Han er en farlig Fyr, alle unge Piger i Byen er som tosfede efter ham!“

„Saadan en Ubekat!“ snærrede Jensen og saa paa Fotografen med et ondt Blik.

I Førstningen tog Faderen det med No. Han vidste jo bedre Bøsteb, men han ærgrede sig over denne Laban, dette Brang-

billede af et dannet Menneske! som han udbrød højt, men uden at Schmalz forstod et Møt.

En Gang, da Amerikaneren gik forbi, saa han efter ham med et langt Blik, som nok kunde sige: Saa min Sandtten da hellere ham! Han rokkede paa Sædet, som vilde han kalde paa ham, men han gjorde det ikke.

Lavst Jensen sad og stirrede ned i sin Punchetop. Han spurgte sig selv, hvad han egentlig havde at udsætte paa Ameri-

taneren? Ikke sku det mindste! Vare det, at han var en Søn af sin Fader. Og han lo bistert ved sig selv: Naa, hvad saa, det er vi saa min Salighed da allesammen, naar det kommer til Stykket!

Lavst Jensen var en Mand med en god Grund i sin Karakter; men Forholdene havde forkvaklet ham, baade legemligt og aandeligt. Hans statsborgerlige Stilling som Optant havde formørket hans oprindelig saa lyse Sind, hvor underligt det end lyder. Den Omstændighed, at han altid maatte bukke og krybe, hvor andre gik med oprejst Bænde, følte han som en Skam og en Ydmygelse, der aplede en Bitterhed i hans Sind, som ogsaa fik en uheldig Indflydelse paa hans legemlige Sundhed. Han blev vranten og gnaven, heftig og opfarende tilsyneladende uden skellig Marsag. Han kunde være urimelig i sit Hjem og havde rent ravgale Ansuelser ude. Han var stundom aldeles uberegnelig. Saaledes gik det i Dag. Han saa sig lidt efter lidt edderspændt gal i Hovedet paa den tykke Fotograf.

Bludselig sprang han op med lynnende Dine, stødte sin Stot i Jorden og raabte:

„Væk med denne stabebe Abekat! Staf ham mig fra Halsen!“

„Hvad — hvad siger han?“ stammede Hr. Schmalz og raabede over Ende med stive stirrende Dine.

„Det er jo Deres Staal, han drikker!“ hvistede Harald til ham.

I det samme kom Amerikaneren forbi. Og Lavst Jensen raabte til ham:

„Kom hid Du, pas paa din Forlovede, for ellers løber hun bort med Berlineren.“

„Bravo!“ raabte Harald Rasmussen og Smith paa en Gang. „De Forlovede længe leve! Og dette skal være . . .“

Da Staaalen var druffet, vilde Fotografen takke, men hans Veltalenhed lod ham i Stikken.

„Saadan en Abekat!“ snævrede Lavst Jensen. „Nu gaar jeg!“

„Hvad — hvad siger han?“ spurgte Fotografen og hikkede.

„Han siger, at nu skal hele Selstabet fotograferes!“ raabte Harald. „Op med Dem!“

Fotografen strammede sig op:

„Ja wohl, meine Herrschaften!“

Harald hjalp ham med at faa Stativet opstillet i en passende Afstand. Hr. Schmalz forsvandt under Klædet. Stativet

dansede som i Jordstælv. Han aabnede Klappen, stod et Øjeblik ravende med Uret i Haanden, skød Klappen for.

„Færdig!“ lallede han og faldt om paa Ryggen.

Fotograf Schmalz laa for Aften i to Dage efter den Historie.

Da Harald Rasmussen ved Middagstid næste Dag kom over til Proviforen for at høre, hvordan Fotografen havde det, svarede Smith: „Rent snævs! Han kan hverken bræge eller faa Lam! Medhjælperen spurgte mig, hvad han skulde gøre med Fotografiet fra Dyrskuet, som han havde fundet i Apparatet. Da jeg sagde, at det skulde i Kassen, viste han mig det . . . Na, du alstyrende!“

„Hvordan var det?“ spurgte Harald nysgerrig og rustede i Proviforen, der var paa Klippet til at blive kvalt i Latter.

„Hvordan det var? Ja, Du kan jo gaa hen og se det, for i Morgen kommer det i Kassen“

Næste Dag var der stort Dplob uden for Fotografens Hus. Folk stimlede sammen om Fotografens Kasse, hvori der hang følgende velslyttede Fotografi:

(En hævet Haand med en Kaffe-punch og i Baggrunden den overste Ende af en Mælkevinge og en Himmel med drivende Skyer. Eller i ingenting.)

Duborg.

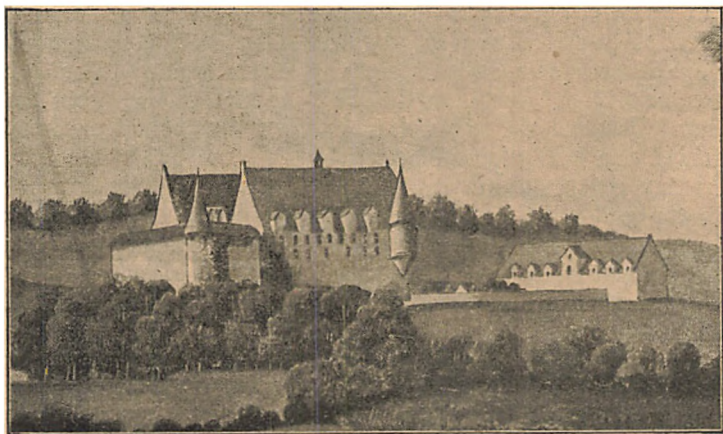
Med fire Billeder.

Naar jeg i mine Drengaar havde Vrende til Flensborg som nærmeste Købstad, sørgede jeg gjerne for at komme et Vend op paa Duborg Slotsbanke, der laa som en lille stille Højslette oven over Byens snævre og travle Gader. Her oppe var der frisk og grønt; en lille Rest af Voldgraven, „den blaa Dam“, som nok var „uden Bund“, laa rolig og blank, og længst tilbage paa den grønne Plads stod den graa Mur, den sidste Levning af Flensborghus, kaldet Duborg. En Vandring her op var en hel lille selvstændig Udflugt paa en Flensborgtur. Pladsen laa den Gang ikke paa Købstadens Grund, men horte med de omkringliggende Smaahuse til Hanved Sogn. Fra den stille Slotsbanke havde man den prægtigste Udsigt over den dejlige Fjord.

Hvordidt der, før Duborg blev bygget, har været et Slot, en Borg eller et fast „Stenhus“ i eller ved det gamle Flensborg, maa overlades til Historikerens Undersøgelse; men vanstelig kunde man have valgt nogen bedre Borgplads end paa den yderste Punt af et fremspringende Bakkedrag med stejlt afgravede Skrænter til de tre Sider og kun fra den fjerde Side en lettere Udgang. Duborg er da heller aldrig blevet erobret med stormende Haand i de Krige, som straks efter dets Opførelse maatte føres med de hollstenke Grever om Besiddelsen af det vigtige Flensborg.

Efterretningerne om Duborg eller Flensborghus i dets første Tid ere for Resten sparsomme. Man ved næppe med Sikkerhed, hvem der har lagt dets første Sten. En Bæbner Ivar Sul, som var gift med en Datter af Tymme Limbæk, folgte en Grund, som hans Hustru havde faaet i Medgift, „liggende norden Flensborg med Jord, Stenhus, Træhus eller Bygning eller noget hans Eiliggende“, til Dronning Margrete. Det kan antages, at dette

er Pladsen for det senere Duborg. Vor afbøde Historiker A. D. Jørgensen mener ogsaa, at det er Dronning Margrete, som har ladet „Bjærget“ ved Flensborg befæste, hvorover der senere gentagne Gange klagedes fra Holstenernes Side. Til denne Befæstelse har Dronningen rimeligvis benyttet de Aar (Aarene 1409—1411 og de følgende fem Aar), da hun og senere hendes Efterfølger havde „Staden Flensborg samt Slottet Nyhus med Lenet og alt Tilliggende“ i Pant fra de holstenske Grever, og det er sandsynligt, at Slottets Opførelse skrives sig fra samme Tid. Havde der den Gang været et Slot ved Flensborg, siger A. D. Jørgensen,

Duborg 1591.

jaa vilde vi utvivlsomt ved denne Lejlighed have hørt Tale om det, i Steden for at nu Nyhus nævnes som Lensmandens Sæde.

I Efteraaret 1412 skulde der igen mægles Forlig imellem Dronningen og Greverne, og blandt andet skulde Striden om „Bjærget ved Flensborg, som hun havde bygget“, udjævnes ved Voldgift. Dronningen kom; men de holstenske Grever udeblev. Under et voldsomt Efteraarsvejr Natten imellem Torøsdag og Fredag den 27. til den 28. Oktober 1412 døde Nordens store Regentinde paa sit Skib i Flensborg Havn vistnok af en pestagtig Sygdom, som Krigen vel har haft i Følge. En ny Gade paa

Duborghanken i Flensborg bringer Dronning Margrethes Navn til Nutidens Slægt.

At Dronning Margrethes Borg fuldstændig har set ud som den Bygning, ovenstaaende Billede viser, er næppe tænkeligt. Billedet her forestiller Duborg Slot fra 1591, altsaa fire Snes Aar efter Dronningens Død. Det er oprindeligt taget efter et Maleri over et Gravmæle i Vor Frue Kirke i Flensborg over en Borgnæst, forestillende ham med to Hustruer og femten Børn. Slottet bestod, som Billedet viser, af to Længer, løbende i Syd og Nord, det „røde“ og det „blaa“ Hus, som havde Navn efter Tagstenenes Farve; det røde Hus var tækket med røde Tagsten, det blaa med blaa Tagsten. De talrige Bærelser's Vinduer vendte næsten alle ind mod Borggaarden. Vejen førte igennem et Porthus, der ses paa Billedet til højre, ned ad Borgvejen eller som den senere kaldtes „Slotsgangen“ til Hovedgaden i Ramsherrød, den nuværende Norregade.

Navnet Duborg synes at hidrøre fra Borgerstabet i Flensborg og har ikke været Slottets oprindelige officielle Navn. Det første Dokument, man kender fra Borgen, er et Afskrift udstedt den 3. September 1413 i den danske Ridder og Hovedsmand Anders Jakobsens Bopæl paa „Mariebjerg“ ved Flensborg, og nogle Dage senere giver Kong Erik Byen adskillige Forrettigheder „paa vor Borg Marieberg“. Senere kaldes Slottets stadig „Bjærget“ eller „Bjærget ved Flensborg“, senere „Flensborghus“. Navnet „Duborg“ antages at hidrøre fra den danske Ridder Jens Due (Jens Durwæ), fra hvem der er bevaret et Brev til „Borgmestre, Raadmænd og al Almue“ i Aarhus, hvem han paa sin Herre Kongens Vegne beder og byder komme ham til Hjælp mod et truende Angreb af Holstenerne. Brevet er skrevet paa „Marienberg“ St. Agnetes Dag (21. Januar) uden Angivelse af noget Aarstal; men A. D. Jørgensen sætter det til 1414 eller 1415. Efter denne Hovedsmand fik den nye Borg Navn i Folkemunde.

Paa Duborg eller Flensborghus holdtes senere Hertugdømmets Landdage (bestaaende af Ridderstabet og Købstædernes Dombud), og Kongerne førte ikke sjældent selv Forsædet her. Der holdtes ogsaa Rettergang paa Slottet. En flensborgsk Købmand Peter Nivesell, som i Aaret 1817 udgav en Beskrivelse af Flensborg med prægtige historiske Træk, fortæller en Tildragelse fra

Kong Kristian den fjerdes Tid. Kongen havde selv ført Forsædet i en Retsdag, hvorved en Adelsmand krævede Retten ved under Forhandlingerne at give Modpartens Forsvarer et Drefigen. Kongen domte Adelsmanden til Døden, „fordi hans Samvittighed bød ham med Sværdet at slaa en Streg over slige saa ubillige Rettigheder“. Henrettelsen skulde foregaa paa Storegade paa Pladsen uden for Helligaandskirken, nuværende dansk Kirke. Adelsmanden haabede til sidste Djeblik paa Benaadning; men da denne udeblev, smed han i Fortvivlelse sin Hat henad Jorden. Da skal Kongen have sagt: „Jeg tror Karlen er vred!“ Rivesjell, som skrev sin Bog paa Tydt, gengiver de sidste Ord paa Dansk, som Kongen havde talt dem

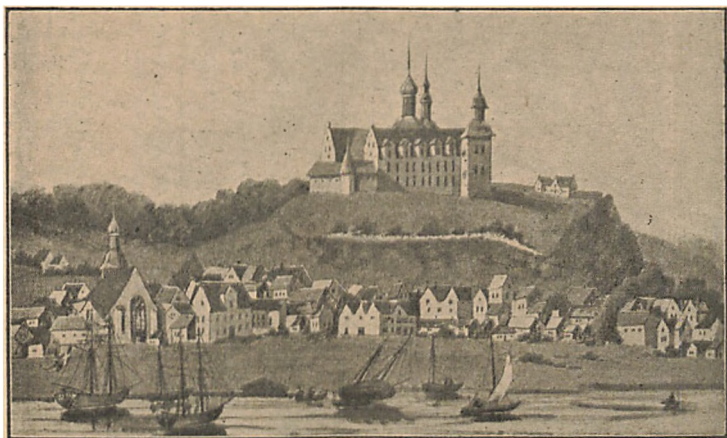
Kong Kristian den fjerdes Søn, den senere Kong Frederik den tredje, havde som Statholder i Hertugdømmerne fast Ophold paa Flensborg Slot nogle Aar, og her fødtes 1646 hans ældste Søn, den senere Kong Kristian den femte. Gamle fjerde Kristian holdt Søunesønnen over Daaben og skal som bekendt have ytret: „Wil du saa trykke Svensken, som du trykker min Arm, saa faar han Skam!“ Den Gang var Sverige jo Arvesjenden.

Kong Frederik den tredje lod sig ogjaa hylde i Flensborg. Fredagen den 6. Oktober 1648 samledes Adelen og Ridderstabet paa Slottet, hvor Raj Ahlefeldt den Gang var Amtmand. I stort Optog under en sort Flojlskimmel, som bares af otte fornemme Adelsmænd, drog Kongen til Vor Frue Kirke nede i Byen. Foran gik to Landmarstalker, Henrik Ahlefeldt til Lemkølen i Sydslesvig og Hans Ahlefeldt til Sogaard (Ahlefeldterne mødte ved denne Lejlighed med 15 Repræsentanter). Efter at have overværet en Gudstjeneste i Fruekirken drog man til Raadhuset, hvor Hylningen afslagdes af Statholderen Grev Kristian Rantzau paa hele Ridderstabets Vegne.

Nedenstaaende Billede, som skriver sig fra Aar 1700, giver en Forestilling om Duborgs ydre Udseende paa den Tid, da Kong Frederik den tredje gav Fæstligheder paa Flensborg Slot. I den sidste Halvdel af 1600-Tallet er der nemlig sikkert ikke blevet foretaget større Forandringer ved Borgens Ydre. Hvem der oprindeligt har tegnet dette Billede, vides ikke. Originalen var paa Frederiksborg Slot, men gik til Grunde ved Branden 1859. Heldigvis havde den daværende Ejer af Duborg Slotsgrund, fortæller afdøde A. C. C. Holdt i sin Bog om Flensborg (udkommen 1884),

faaet Lov til at lade tage en Efterligning af Billedet, og denne Efterligning blev igen Forbilledet for en ny Tegning til Samlingen paa Frederiksborg.

Under Krigen med den svenske Konge Karl Gustav, som tog de gamle danske Lande øst for Øresund, var Flensborg med Duborg i længere Tid Hovedkvarter for Fjenden. Mange af Karl Gustavs Stridelser vedrørende Krigen ere udstedte paa Flensborg Slot. I den trange Tid efter Svenskekrigen kom Flensborgshus i Forfald Kongerne boede her ikke mere. De kongelige Amtmænd havde Embedslejlighed paa Slottet; men da en af dem,

Duborg 1700.

Ulrik Adolf Holstein, tillige blev Storkansler og næsten altid opholdt sig i København, kom baade Kongeboligen og Amtmandsboligen paa Duborg til at staa tomme. Amtmandens underordnede, som bejrgede Forretningerne, havde deres egne Boliger nede i Byen. Omjæder besluttede man at nedbryde Slottet, og 1719 fuldførtes Beslutningen. Der bevilgedes 1000 Rigsdaler til Nedbrydningen. Rivesell siger, at „mange Patrioter den Gang ønskede, at dette i Historien saa berømte Slot ikke skulde nedbrydes, men at disse tusind Rigsdaler skulde have været brugt til Udbedring, fordi paa den Tid var Murene ud mod Vandtanten

Duborg; Slotsbanke ca. 1840.

kun brøstfældige, og de kunde være blevne udbedrede for diase Penge." Nu spredtes Stenene fra den stærke Borg; en Del førtes til Rolding, og nogle brugtes til Opførelse af forskellige offentlige Bygninger i Flensborg, ogsaa til Udbring af Kirke-taarnene. Skæferhuset, en halv Mils Vej vest for Byen ved Dife-vejen, byggedes ogsaa af Sten fra Duborg.

I Følge Rivesjell var Bevæggrunden til Nedbrydningen den, at der "ingen Visshed var for, at Hertugdømmet Slesvig for stedse vilde forblive indlemmet i Danmarks Krone" — to Aar efter (1721) skete Urbehyldingen paa Gottorp Slot!

Efter Nedbrydningen 1719 henlaa Duborg Slotsplads med Omgivelser som et Vildnis indtil Aaret 1772, da Slotsbjerget med Murrester og hvad der ellers fandtes derpaa, bortsolgtes ved offentlig Auktion. Duborg gik over i privat Eje, som det er endnu, og skiftede gentagne Gange Ejermand. Der blev bygget Bejr-møller paa Bakken og anlagt en Sejldugsfabrik ved den øvre Ende af Kongegade, som førte op til Slotspladsen. Omkring ved Aar 1800 begyndte man at bruge Pladsen til Afholdelse af offentlige Forlystelser.

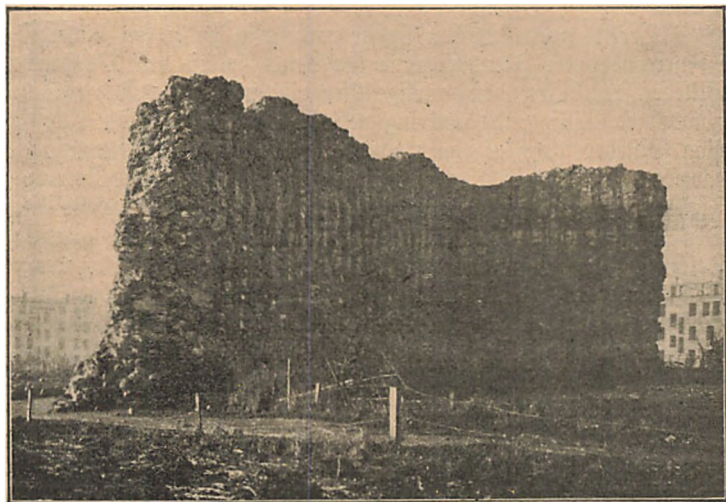
Hertil egnede Bakken sig overordentlig godt, og indtil sidst i Fyrterne holdt Flensborgerne her deres Folkefester. Omstaaende Billede fremstiller den aarlige Ringridning paa Duborg Slots-plads med Tilliggende omkring ved 1840, maaske nogle Aar før. Paa Billedet (som er taget efter en samtidig Blyantstegning af daværende Portrætmaler, senere Fotograf, W. Kriegsmann i Flensborg) ser man ikke den graa Murelevning af det gamle Slot. Den ligger mere ud til Siden. Overalt er der danebrogsmykkede Telte, og Korsflaget smælder i Vinden paa de høje Flagstænger. Den Gang vedtændte Flensborgerne sig ikke noget andet Mærke end det stolte Danebrog. Deres Skibe bragte det til fjærneste Strande, og det vajede over Befolkningen ved Festerne i Hjemmet, ikke blot ved officielle Lejligheder som ved Kongebesøg, men ved virkelige hjemlige Folkefester.

Kongerne kom nemlig ogsaa igen til Flensborghus efter to Hundrede Aars Forløb. Kong Kristian den ottende besøgte Slots-ruinen paa Gennemrejse til Før i Begyndelsen af Fyrterne, og Kong Frederik den syvende foretog Udflugter her til, naar han opholdt sig paa Lytsborg.

Som sidste Billede fremtræder et lille Stykke af den faste

Ringmur, som forbandt de to Slotsfløje, den Murlevning, som er tilbage af Flensborghus eller Duborg. Den er dødsdomt. Fra alle Sider trænge ungdomens Bygninger sig frem mod Ræmpen, som skal falde for Tidens Krav. Muren skal rives ned, for at der kan blive Plads til nye Byggegrunde. Er der nogen Plet i det gamle Flensborg, som har forandret sig i den sidste Alder (og der er mange af saadanne Pletter), saa er det Duborg Slotsbankte. Om der burde have været gjort noget for at bevare den sidste Levning af Dronning Margretes Borg som Minde om gamle Dage, bliver nu om Stunder mere en Følelses-sag end i den første Medbrydningens Tid, da Nyttehejsen ogsaa kunde gøre sig gældende. Ræmpen selv vil nodig give sig. Det er haardt Stof, og mangt et Slag vil Muren staa for (Dynamit maa man ikke bruge for de nybyggede Huses Skyld!), for den nu, i Efteraaret 1900, langsomt falder som en gammel Krigsmand paa Basen, hvis Manddomssjag for længst er ude.

R.

Duborg Ruin 1900.

Livsmød.

En lille Hverdagsstikilbring af J. Østergaard, Høgumstov.

Tegning af Alf. Larsen.

En Søndag Eftermiddag i Oktober forrige Aar sad jeg og havde en længere Samtale med den, om hvem denne lille Stikilbring drejer sig, gamle Aue Jensen, der boede ganske alene ca. $\frac{3}{4}$ Mil fra Byen ude paa den store Hede i et lille lavt, til Dels lynchækket, men net og rentligt udseende Hus. Husets indvendige Udstyrelse svarede ganske til den ydre Tarvelighed. Gulvet var af Ler, og hele Dagligstuenes Møblement udgjorde et simpelt Bord, der en Gang for lange Tider siden havde været grøntmalet, men nu var nærmest hvidsturet, fire Træstole, deraf en gammel Armstol med kun halvtredje Ben, der for at holde Ligevægten saa nogenlunde var sat tæt ind i Krogen ved Bilæggerovnen, og et gammelt højroftet Stueuhr. Paa den hvidkalkede Væg lige overfor var Stuenes to Alkovesenge med noget tarvelige Laager, der ikke en Gang naaede helt ned til Gulvet.

Hun var altid saa glad den Gamle, naar nogen saa ind til hende, og jeg havde ofte glædet mig ved Samtaler, jeg tidligere havde haft med hende. Og uden rigtig at vide hvordan det gik til, havde vi en alvorlig Samtale i Gang, der endte med, at den gamle Kone fortalte mig i korte Træk sin Livshistorie, som her gjengives med hendes egne Ord:

Jeg tjente paa fjerde Aar nede ved Mads Jepsen — ja, nu har Sønuen Gaarden — bag Bakken, da jeg blev kjendt med Jens, der den Gang var en høj, kraftig bygget Karl med blondt Haar og et Par trofaste blaa Øjne, altid munter og venlig mod enhver. Vi havde kjendt hverandre i et Par Aar, da vi blev trolovede. —

Hvor Livet er omskifteligt! Jeg huster saa nøje, da jeg gav ham mit Ja. Det var ude paa Heden, vistnok ikke ret langt

fra Huset her, en Sommernat, saa lys og venlig, som jeg aldrig kan huske den hverken før eller senere.

Vi havde begge været til Pinsegildeovre i Vgen, og Jens tilbød at følge mig over Heden. Han tjente den Gangovre ved Hans Wittelsjen paa den anden Side af Aaen. Vi gik tavse ved hinandens Side gennem den duggede Lyng. Jeg er vis paa, at vi begge tænkte paa et og det samme, og vi følte ligesom vore Hjerteslaa i Takt. Da standfede pludselig Jens, saa mig ærlig

og trofast ind i Ansigtet, slog derpaa begge sine kraftige Arme om mig, og den Pagt, der gjælder hele Livet, var sluttet. Jeg anede ikke den Gang, at vi her ude paa den brune Hede skulde kæmpe Kampen for Livet. Og dog synes jeg, skont det tidt var strenge Tider, at Gud alligevel har været saa uendelig god mod mig.

Da vi havde været Rjærestefolk et Par Aar, købte Jens Hedelodden herude af sin Husbonde. Den kostede ikke meget, men vi havde endnu mindre, da ingen af os ejede andet end gode

Klæder og jeg en Seng. Men vi holdt jo af hinanden og begyndte med godt Mod, da vi for over 40 Aar siden flyttede herud.

De første 5 Aar gik alt endda for saavidt godt, skjønt vi maatte arbejde strengt og kun havde det allernødvendigste til Livets Ophold. Dog var vi alligevel lykkelige ved hinanden og havde faaet omtrent en Tredjedel af Lodden opdyrket til Agerjord og merglet.

Men saa kom Krigen i 1864, og snart blev Jens indkaldt. Nu begyndte der først at oprinde haarde Tider for mig og vore to smaa Dreng, idet jeg ikke alene maatte arbejde haardere for Brodet end før, men ængstedes baade tidlig og sent ved Tanken om, at Jens maatte aldrig mere kom hjem. Jeg bad saa inderlig til Vorherre hver Aften, naar jeg kom i Seng, at han skulde befryeme ham mod Krigenes Farer. En Aften spurgte min lille 4-aarige Dreng mig grædende: „Mor, kommer Far aldrig hjem til os mere?“ Jeg trøstede ham, saa godt jeg kunde, og i barnlig Tillid sov han kort efter trygt ved Siden af sin lille Broder, mens jeg med mit bekymrede Sind laa længe vaagen.

Omsider var Krigen til Ende, og Jens kom hjem igjen. Men hans gode Helbred var brudt. Den frygtelige Februarnat med Tilbagetoget fra Danevirke, der var saa slæbnevanger for mangen dansk Soldats Sundhed, gav ogsaa Jens et Knæk, som han aldrig senere forbandt, og som blev Pinden til hans Liggeliste — --. Jeg saa ham komme oppe paa Lyngbakkerne og ilede i overstrømmende Glæde ham i Møde. Men jeg blev som lamslaaet, da jeg kom ham nærmere og saa den Forandring, der var foregaaet med ham. Han hostede, hans Livlighed var borte, og det for saa lunde og rudmusjede Anfigt var blevet magert og graagult.

Da han havde været hjemme et Aars Tid, syntes ligesom Sundheden at vende tilbage, men det var kun tilsyneladende. For da han rigtig vilde tage fat paa den strenge Hedeopdyrkning igjen, begyndte Hosten paany, og i de 28 Aar, han siden den Tid levede, var han ikke rask mere. Han laa den meste Tid i Sengen, og nu maatte jeg alene staa Brodet til vore 3 Børn og min yngre Mand, der stadig trængte til min Hjælp og stadig jøgte Doktoren.

Jeg arbejdede, fra Solen stod op og til langt ud paa Natten. Marken skulde passes, og den anden Halvdel, der endnu laa i

Hede, opdyrkes, og helst skulde jeg tjene lidt Penge ved Daglejerarbejde om Høsten ved at vaske og gjøre rent for Folk nede i Byen, men især i Mosetiden, der var forholdsviis god med Fortjeneste ved at ringle Tørv for Gaardmændene.

Men Gud skjænkede mig sin Belsignelse til, hvad jeg foretog, og gav mig Styrke og Frejdighed til med Glæde at gjøre min Pligt, der Gudskelov i den Forstand heller aldrig har været trykkende for mig. Og min Mand var altid saa mild og venlig mod mig, saa jeg har mange Gange takket Vorherre, fordi han lod Jens komme hjem til mig igjen.

Narene gif, Børnene blev voksne, kom ud at tjene og gjorde os Glæde ved Flid og god Opførsel; men med Jens blev det daarligere, og han maatte holde Sengen til Stadighed. De to yngste Sønner rejste til Amerika for at undgaa den prøjsiske Militærtjeneste, medens den ældste blev gift og bosatte sig hernede paa Sønderheden efter at have været dansk Soldat, og han var mig en stor Stotte, da min Arbejdskraft paa Grund af baade Alder og Overanstængelse begyndte at svigte mig.

Det var en sildig Novembereftermiddag for fire Aar siden. Jeg sad der, hvor De nu sidder, og spandt. Da lød pludselig Jensens Røst henne fra Sengen: „Ane, kom sagtens her hen lidt.“ Straks tog han min Haand mellem begge sine og sagde: „Sæt dig herved paa Sengekanten, for nu har jeg ikke langt tilbage.“ Der var foregaaet en mærkelig Forandring med hans Stemme, og jeg kunde jo nok skjønne, at Døden nærmede sig. — Han talte med svag og afbrudt Stemme for al min Kjærlighed og Trofasthed og bad mig til Slutning give ham et Kys. Saa talte han ikke mere, laa stille hen og ubaandede lidt over Midnat.

Det var et haardt Slag; thi ihvorvel han trængte til stadig og omhyggelig Pleje, den jeg ydede, saa godt jeg kunde, saa faldt det mig aldrig nogensinde tungt, skjønt det tit var besværligt. Jeg følte mig saa underligt ene og forladt, skjønt Folk altid har været gode mod mig, og er det endnu. Men hans Blods var tom han, som jeg har elsket med den oprigtigste Kjærlighed lige fra mine unge Dage og til hans sidste Stund, var dog borte.

Vor Søn, som selv har Familie, hjalp mig saa godt, han kunde baade med Raad og Daad. Han har altid været en saadan god Dreng og aldrig, heller ikke nu som Mand, glemt sine gamle Forældre. Det første halve Aar efter, at hans Fader var død,

kom han saamænd herover hver Aften efter at være kommen hjem fra Arbejde for at trøste mig og være mig lidt til Udspreddelse mod de tunge Tanker.

Men snart var den Trøst forbi. En Dag faar han pludselig og uventet Stævning til at møde hos Herredsfogden næste Dag, og her fik han Ordre til at være ude af Landet inden 10 Dage, skjønt han ikke var sig mindste Brode bevidst, — at, jaadan bliver jo saa mange behandlede.

Men selv om Dyfterne kan jage en trofast Søn bort fra hans gamle Moder, der er svag og haardt trænger til hans Hjælp, saa kan de dog ikke dræbe Kjærligheden i hans Bryst. Og skjønt min Søn selv har Brug nok for, hvad han fortjener, saa kommer han dog alligevel hjem til mig med Penge en Nat i hver eller hveranden Maaned, uagtet Vejen er over 3 Mil lang og han maa vandre den paa sin Fod over Mark og Hede og være tilbage over Grænsen igjen inden Daggr.

Den gamle Kones Fortælling var gaaet i Staa, og jeg sad i Tanker og gjennemgik i korte Træk det alvorlige Liv herude paa den ensomme Hede. Og saa gamle Ane var falden i Tanker. Hun sad med Hænderne i Skjødets og stirrede tavst og alvorstfuld ned foran sig, med et eget højtidsfuldt Stær over det gamle Ansigt med de klare men milde Dine og de skarpe Træk, hvori ligesom baade Livets Medgang og Udgang var mødtes og afspejlede sig i en forunderlig skøn Harmoni.

Den klare nedadgaaende Efteraarssol kastede sine sidste matte Straaler ind gjennem det ene Vindue, belyste gamle Anes blege, surede Ansigt og god en gylden Stribe henover hendes sølvhvide Haar. En enkelt Flue dansede svagt omkring paa den hvide Væg og Bornholmerens haltende Tit-Tak afbrød kun den dybe Stilhed.

Det lallede mod Vinteren; Sommeren var forbi, og den kolde Efteraarsvind strog med en sagte Hvijslen hen over Lyngtoppene, de visnende Blomster og Græsstraa og nøgne Stubmarker. Fra Vildgæskenes spidskilede Flokke højt oppe i Luften lød der svage Skrig ind i Stuen til mig.

Jeg dvælede der endnu en lille Stund. Solen var gaaet ned, og Aftenen sænkede sine lange Skygger ned over Fjorden. Det begyndte at blive mørkt i Stuens Kroge, men endnu sad den Gamle ubevægelig. Det saa ud, som om hele hendes lange Liv passerede Revuc for hendes Sjæls Dine. Omfider vaagnede hun

og sprang op fra Stolen med det Udraab: „Men det er jo Aften!“ gned sine Øjne og saa sig omkring.

Kort efter tog jeg Afsked med den gamle trofaste Kvinde, men hendes Fortælling holdt mine Tanker fangen, da jeg i Skumringen vandrede hjemad over Heden.

Vi er en Slægt —

Vi er en Slægt, der ej har set,
hvad voré Fædre saa:
hin tunge, triste Vinterdag,
da Danmark slagen laa,
da Volden sløjftet og forladt
bar røde Spor af Blod,
da ramt af en Valravn
var det stærke Mandemod.

Vi er en Slægt, der ej har hørt
hint Raab om Hjælp i Nød,
der bæres ud som sidste Suk,
som Bønnen fra en Død.
Vi har ej hørt det haardt og saart
at kime over Land:
— Nu bæres vi til Graven,
vi ligger ved dens Rand. —

Men dog — vi er en Slægt, som ved,
at der er bleven grædt
og ofret Taarer nok og Blod
for os og for vor Ret.
Og vi har følt, som bar vi selv
det store Nederlag,
ja kendt, hvad Krav der stillet
blev ifra den første Dag.

Det Krav: At gaa i Fædres Spor
helt fra den fjærne Old,
før dø end se sit Fædreland
forødt i Fjendevold,
og i Omskiftelsernes Tid
at holde frisk vor Stammes Marv,
at ikke Livet sygner:
det blev vor Fædrearv.

Derfor vi lover højt og dyrt
som de at holde ud,
saa Stammen vorder stedse grøn
og skyder friske Skud.
Da skal det kendes vist en Gang,
at ej et Skridt vi veg,
at vi var ingen Daarer,
som svorne Løfter sveg.

Men du, Gud Fader, giv os Kraft
at staa ved gode Ord!
Din høje Kraft vi troede paa
i tusind Aar i Nord.
Din Plads blandt os, vi svage smaa,
du lade ej staa tom;
dig vente vi i Skyen,
naar der skal holdes Dom.

En af de Unge.

Strøtanke.

En Frihed kun er sand og virkelig,
og det er Vandens! Uden den al anden
er Blendværk kun og Hjernespind; med den
vi let kan blive vores Stillinges Herre.

Den ydre Modstand er mig ingen Grænse;
her er min Grænse, dybt her i mig selv.

N. D. Hørliück.

Fra Nordflævig Præstegaarde er der kun udgaaet faa Mænd, som har taget fremragende Del i Kampen for Danstheden. Da Nationalitetstampen blusfede op i Fyrerne, var de allerfleste nordflævigste Præfter ikke blot tyftbannede, men ogsaa tyftjindede. Nogle var Hertugens haandgangne Mænd, mange arbejdede stille og skjult for Slesvigholsteinismen, og andre fulgte simpelt hen med Strømmen. Kun faa havde faaledes som Præfterne Hertel i Moltrup, Schøler i Vodder, Jørgen Hansen i Notmark og Jes Hansen i Hjortkær Hjærte og Sind, Vilje og Mod til at trodse den høje, overmægtige slesvigholstenste Embedsstand og stille sig paa

Bøndernes Side i den nationale Kamp. Og disse enkelte Præsters Slægt lever nu for det meste i Kongeriget.

Men i de straaetækkede Landsbyhøker levede der den Gang en sjælden stot, selvebidst og karakterfast Lærerstand, som straks stillede sig paa Kongens Side imod Hertugen, paa Bøndernes Side imod Embedsstanden. Skolekaldene var smaa og Embedsindtægterne ringe, men de gamle Skolemestre var dygtige, foretagssomme Folk, der ikke lod sig bøje eller kue af Næringsforger. De røgtede deres Lærergjæring mønsterværdigt, forstod at udvikle Børnernes Evner, meddele dem solide Kundskaber og i det hele at højne den almindelige Oplysning, saa det vakte Opmærksomhed vidt omkring. Da Kong Christian VIII under sit første Møde med Laurids Skau forbaavset over at møde en saa indsigtsfuld og vel oplyst Bonde, spurgte ham, hvor han havde faaet sin Skoledannelse, svarede Laurids Skov med Selvfølelse: I Sommersted, men der lærte vi, hvad man ikke lærer i enhver Skole: at tænke. Dette er et meget træffende Svar, thi det var netop et af vor gamle Folkestoles store Fortrin, at den ikke opfattede Undervisningen som Dressur, men lagde Vægt paa Personlighedsudviklingen og paa en Dygtiggjørelse, der tog Sigte paa det praktiske Liv.

Den nordslævigste Befolkning er disse gamle Skolemestre megen Tak skyldig. De har ikke blot opdraget en moralsk, sund, fædelig stærk, praktisk, dygtig Slægt, men de har ogsaa i trange Tider værnet om, vedligeholdt og udviklet Befolkningens medfødt af Præsterne saa skamommeligt tilsidefatte og forsømte Dansthed. Og de har været med til at give den nordslævigste Bonde den Selvfølelse, den ranke Holdning og stive Ryg, som de proffiske Junkere og Bureaukrater ikke kan faa kuet eller bøjet.

Men vi skylder dem mere end det. Af disse lave Skolestuer er der udgaaet flere Mænd, som senere har været trofaste Støtter for Danstheden rundt omkring i Nordslævig. Nogle af dem indtager eller har indtaget meget fremstuede Stillinger i den nationale Kamp. Til dem hørte ogsaa Anders Hørlück.

Anders Dons Hørlück blev født i Nurup, Branderup Sogn den 17. August 1836. Hans Fader Hans Hørlück var Skolelærer, Sognefoged og Gaardejer, hans Moder Povline, født Dons, var fra Bisgaard i Nørrejylland. Efter endt Skolegang blev Anders Hørlück 1853—54 Elev paa Rodding Højskole. Aaret efter var han Skriver hos Herredsfoged Frederiksen

i Tostlund. Paa Højstolen havde han imidlertid faaet Lyft til at være Landmaaler. I Foraaret 1855 forlod han derfor atter Tostlund for at uddanne sig i dette Fag. Først søgte han 1855 praktisk Udbannelse hos Landmaaler Ritter i Øbis, derpaa tog han til Aabenraa, hvor han under Assessor Deichmanns Vejledning forberedte sig til Landmaalereksamen, som han tog i 1858. Han praktiserede nu som Landmaaler i nogle Aar, var 1860—61 Lærer paa Rødding Højstole, giftede sig 1863 med Abeline Fauvøhl fra Mandbjerg og virkede derpaa som Landmaaler paa sin Fødeegn, indtil han i 1867 affattes af Prøjsjerne paa Grund af Edsnægtelse.

Runde Prøjsjerne ikke bruge Anders Hørliück, saa vandt han til Gjengæld hurtigt Befolkningens Tillid. Han blev straks efter Krigen, altsaa i en forholdsvis ung Alder, valgt til Medlem af Vandløbskommissionen for Haderslev Amts andet Distrikt og senere til Formand for den samlede Vandkommission for Amtet — en Post, som han iøvrigt ogsaa senere, takket være den fremragende Dygtighed, hvormed han ledede Arbejdet, beholdt, da Tyfterne havde faaet Fiertallet i Kredsagen. Efterhaanden beklædte han de fleste Tillidsposter i Kommune og Sogn. Han blev tidlig Kredsagsmand, blev Medlem af Boniteringskommissionen og valgt ind i Bestyrelsen af flere af vore største nationale og økonomiske Foreninger og Sammenslutninger. Og efter Krügers Død blev han valgt og i 1884 gjenvalgt til Medlem af den projsjiste Landdag for Haderslev Kreds.

Som Politiker var Anders Hørliück Protestmand. Han valgtes som Edsnægter, vægrede sig i Overensstemmelse dermed ved at aflægge den forfatningsmæssige Ed og kunde derfor heller ikke indtage sit Sæde i Landdagen. Da han modtog Mandatet, var det et Offer, som han bragte sin politiske Overbevisning. Hans Venner mente, at Stemmerne lettest kunde samles om ham, der i saa mange andre Henseender var Vesteregns Tillidsmand, og han søjede sig i deres Ønske. Men han følte sig ikke som Politiker. Politisk Virksomhed udadtil som Taler paa Folkemøder, ved Indlæg i Dagspressen eller ved personlig Indvirkning i videre Kredse, ført sagt al politisk Agitation laa ham fjærn. Protestskabets Forsvar førtes derfor ogsaa i Virkeligheden af andre baade med Mund og med Pen.

Anders Hørliücks betydeligste Virksomhed ligger paa et andet

Felt. Han var en sjælden klog og indsigtfuld Mand i alt, hvad der vedrører Familieforhold og Ejendomsforhold, Arveret, kommunale Sager og Skattevæsen, han var vel behandret i alle vore gamle indviklede Retsforhold og havde sat sig grundigt ind i vor nye Lovgivning. Og dertil var han kjendt og stattet paa hele Vesteregnen som en rettænkende og retskaffen Mand, der gjerne vilde være med til at ordne alt paa bedste Vis. Viden om søgte man ham derfor ogsaa som Raadgiver i alle vanskelige Anliggender, og han har hjulpet mange med Raad og med Daad. Det er fremfor alt i denne Henseende, at han vil efterlade sig en tom Plads og blive haardt savnet af sine Landsmænd.

Anders Hørlind var en Kæmpe at se til, men han havde i flere Aar været legemlig svag. Han døde efter et længere Syggleje den 4. Juli 1900 omgivet af sine Børn paa sin Gaard i Rurup. Otte Dage senere jordedes han under ualmindelig stor Deltagelse fra fjærrn og nær paa Brandrup Kirkegaard.

Det var en af Nordflævisks bedste Bønder, der den Gang blev haaret til Graven. Gud giv, at vi altid i vor Midte maa have lige saa dygtige og indsigtfulde, rettænkende, udholdende og karakterstærke Mænd, saa er vi vel fjerne. H. P. H.

Strøtanke.

Vi kan af Apostlenes Skrifter kende, at de har haft Øjeblikke, hvori det forundtes dem at kaste et Blik ind i Guds Himmel, ned i Livets Grund, og et saadant Øjeblik oprandt saaledes for Apostelen Johannes, da han skrev det mærkværdige Ord: „Gud er Kærlighed“; thi det er jo noget andet, end at Kærligheden er en Egenstøb hos Gud ligesom Almagten og Alvidenheden, at Kærligheden er noget guddommeligt; det betyder jo, at Kærligheden er Gud selv, at den er alt, hvad Gud er, og at Almagt og Evighed, og hvad man ellers maa tillægge Gud, er kun hans Kærligheds Egenstøber.

— Guds Mand er vistnok i Naturen; men hans Gerning er i det menneskelige Samfund, hvor Skæbner og Viljer staar kæmpende mod hinanden, og hvor Glæden er den store Sejrvinding — Bøtalen, hvoraf Livets Staal skal drikkes.

Carl Kruse.

I blandt de Landsmænd og gode danske Borgere, som Døden i det sidste Aar har berøvet os, maa især Murermeister Carl Kruse nævnes, som døde paa Frederiksberg ved Kjøbenhavn Natten til den 20. Juli 1900.

Carl Kruse fødtes i Flensborg den 1. Marts 1840. Hans Fader var Værkmester dersteds og var, sjønt tysttalende, en trofast dansk Mand. Carl Kruse hævdede derfor af egen Erfaring ogsaa bestandig, at Sprog og Sindelag ikke altid behøver at høre sammen eller at betinge hinanden - en Paastand, som mange tysttalende men danskfjendelige Borgere i Flensborg endnu den Dag i Dag kan bekræfte Rigtigheden af.

Efter at have tilendebragt sin Læretid i Murerfaget i Flensborg drog Kruse til Nørrejylland og senere til Kjøbenhavn, hvor han bojatte sig, og hvor det efterhaanden lykkedes ham at

grundlægge en omfattende Forretning og at arbejde sig frem til en anset Stilling i Samsundet. I Tidens Lob blev der ham betroet en Række offentlige Tillidshverv, hvoriblandt kan nævnes, at han til sin Død var Medlem af Frederiksberg Byraad. — Hvor det inden for hans eget Fag gjaldt om at bilægge Stridigheder imellem Arbejdsgiverne og Arbejdere, blev Kruse jævnlig udset til dette, hvilket han med sit hjærve, ligefremme Væsen og sit gode Hjerte var velkiftet til.

Carl Kruse var i et og alt en Handlingens Mand, og hans store Virksomhedsstrang og sjældne Dffervillighed er foruden det Almene ogsaa kommen et stort Antal enkelte Personer til Gode. For Kruse var det en Glæde at kunne hjælpe, og de Unge, som skulde hjælpes frem i Verden, havde i ham en trofast Ven.

Men især maa her fremhæves hans Kjærlighed til alt Dansk. Med stedse usvækket Interesse fulgte han sit Hjemlands, det tabte Lands Skjæbne under det nye Herredømme, og ingen kunde tage mere oprigtig Del i vor Sorg og Glæde, end han gjorde.

Som hans Kjærlighed til det udelte gamle Fædreland var sand og ægte, var ogsaa hans Tro paa, at det Skilte vilde blive samlet igjen, fast og utrokkelig. Og denne hans faste Overbevisning vidnede han om ved enhver Lejlighed.

Kruse var ogsaa en trofast Omgangsvæn af vor afdøde Landsmand H. D. Jørgensen, og dennes alt for tidlige Død gik Kruse nær til Hjerte.

Murmester Carl Kruses Død betyder et Tab, der føles ikke mindst af hans nordflesvigste Landsmænd. Ogsaa de vil bevare ham et kjærtligt og taknemmeligt Minde.

M. A.

Strøtanter.

Den megen Tale vidtløftig bliver;
Tungen driver letfærdigt Spil;
Gerning er det, der Eksempel giver,
og det er Eksempler, vi trænger til.

Glæden gribes maa, imens den flygter.

Carit Etlar.

Da Budstabet om Carit Etlars Død i Begyndelsen af Maj Maaned kom, var det, som fik man Meddelelsen om en gammel, kær Børns Bortgang. Man glemte alt det, man i en senere Tid har haft at indvende imod hans Forfatterstab over et lyslevende Minde fra sin Ungdomstid, da man i Fritimerne, Søndag Eftermiddagene og Vinteraftnerne sad bøjet over Carit Etlars Bøger og Side op Side ned fulgte hans Helte gennem de tallose Vanskeligheder, som syntes uoverstigelige, men som altid sejerrigt overvandt. Det var dog lykkelige Timer, man tilbragte ved disse Bøger, — Timer, som aldrig vil glemmes, som man altid med Glæde vil tænke tilbage paa og ønske, at ens Børn ogsaa maa komme til at gennemleve, — selv om man i Tidens Lob har lært at se vor Verden med andre Øjne, end Carit Etlar gør i sine Romaner. Det kan uden Overdrivelse siges, at saa danske Forfattere har staffet dansk Ungdom saamange glade Timer som

Carit Etlar. Der kan vel nok i saa Henseende nævnes Navne ved Siden af hans, kanske ogsaa over hans, det bliver en Smags- sag, — men der maa utvivlsomt tilstaaes hans Navn en meget fremragende Plads. Carit Etlars mest afholdte Bøger, t. E. „Gøngehøvdingen“, er udkommen i Oplag paa Oplag og i Tusinder og atter Tusinder af Eksemplarer spredt rundt i Hjemmene, saa langt det danske Sprog tales og elstes. Overalt har de været kærkomne Gæster — og vil sikkert ogsaa vedblive at være det i lange Tider endnu.

Dog bør man ikke over Carit Etlars Romaner og større Fortællinger glemme hans smaa Noveller, hvor han saa fint lægger sin Kærlighed til Danmark, dets Natur og Folk for Dagen. Thi disse Noveller er vel nok det værdifuldeste i Carit Etlars Produktion, — det, der længst vil bevare hans Navn i dansk Literatur.

Carit Etlar — eller som hans rigtige Navn lød Johan Carl Christian Broxbøl, Carit Etlar var kun hans Forfatter- navn — fødtes den 7. Avg. 1816 i Fredericia, hvor hans Fader var Købmand og desuden ejede en Tobaks- og Kartefabrik. Alt tidligt bestemtes det, at han skulde gaa Forretningsvejen, og i Forretningsøjemed gennemrejste han Kongeriget Danmark og Nordslesvig og havde derved udmærket Lejlighed til at lære sit Lands Natur og Folk at kende. Da Carit Etlar imidlertid ind- saa, at han ikke egnede sig til Forretningsmand, opgav han dette for at blive Kunstmaler og besøgte en Tid Kunstakademiet i København. Under sit Ophold her digtede han imidlertid nok mere, end han tegnede, og han opgav da ogsaa at blive Maler for at slaa ind paa Forfattervejen, hvor han skulde faa stort Held med sig. 1838 udkom hans første Bog, og siden den Tid er det ene Buid fulgt efter det andet, saa Carit Etlars samlede Værker nu udgør ca. 40 Bind. — En lang Tid var han ansat ved det kongelige Bibliothek i København, og for saa Nar siden blev han udnævnt til Professor.

I en lang Aarække har Carit Etlar boet paa sin højt beliggende Villa ude ved Gentofte. Der oppe var, skriver en dansk Forfatter, Luften klar og Udsigten med, og det har næppe generet den gamle Digter, at Blæsten her ret kunde drive sit Spil. Han viste sig gerne omgivet af en Flok store danske Hunde.

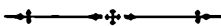
Selv mindede Carit Etlar i det Ydre om sine Helte.

Endnu i de sidste Aar, da Alderen havde taget paa ham, gjorde han Indtryk af at være en stærk Mand. Med den rante Holdning, den høje, hvælvede Pande, de stærke Træk lignede han en Borgherre. Og stor og hjertelig var hans Gæstfrihed. Ind gennem hans Dør vandrede fyrstelige Personer og Børn fra Landsby-skolen, Litterater og Digtere, Unge og Gamle. Og alle modtoges de som Venner og budes til Sæde i Vorgen.

Saaledes har en Mand, der kendte ham godt, skildret Carit Etlar i hans sidste Aar. Og et smukkere Billede af ham kan vi ikke ønske os.

Ret mange Unge i Nordflæsvig, som endnu ikke kender Carit Etlar, eller kun kender lidet til ham, burde benytte de nu forestaende lange Vinteraftener til at stifte Bekendtskab med ham. Hans Bøger findes jo i alle Sprogforeningens Bogsamlinger.

A. L.

En mislykket Illumination.

Meddelt af Ejuar.

Det var en Martsaften for adskillige Aar siden. Et dybt Mørke hvilede over Egnen; af og til drysede en tæt Støvregn ned, som slog den Vejfarende i Ansigtet, saa Bandet i store Draaber gled ned ad Kind og Hage; kort sagt, et Vejr der ikke var videre lysteligt at spadsere i. Var det mon derfor — eller havde det maaske en anden Grund, at kun saa faa færdedes paa . . . by Gade?

Var det roligt udenfor, saa var det til Gjengæld travlt og larmende i Jesper Bind's Gaard. Bonden selv, en lille hjulbenet Mandaling med en sladtrykt fedtet Rasket nede i Nakkens og den uundværlige Pibe i venstre Mundtrog fo'r om i Kjøkken og Stue, mønstrende for tiende Gang Resultatet af den sidste Times Arbejde. Dette maa have været tilfredsstillende, thi Rasketten fik et Stub længere tilbage — et Tegn paa godt Humør — og med en Damp, som var gamle Spekulant*) værdig, trassede han af

*) En lille Damper tidligere hjemmehørende i Søderølev.

ind til sin Egtehalvdel Maren. Sagen var, at det paa denne Dag var en Mindedag i de tyffe Annales, og denne vilde Jesper og Maren fejre standsmaessigt, som det sig bør rigstro Underjaatter. Jesper havde for otte Dage siden været i Kjøbstaden med Svin og der iblandt andet hørt, at man der tænkte paa at illuminere, og da en velvillig Sjæl havde forklaret ham, hvad Illumination var for en Indretning, besluttede han paa staaende Fod, at selv om han skulde være den eneste i Byen, saa vilde han dog illuminere.

Til den Ende købte Jesper sig en Hængelampe af den moderne Slags, thi som han sagde til Kjøbmanden: „Flot skal den Faen spille mig være, jeg kan betale.“ Saa smed han en slunkende Tyvemærk paa Disten, fik Lampen pakket forsvarligt ind og anbragt bag i Vognen, hvor Svinene havde staaet, og kørte de to Mil hjem i Stridtgang med det gamle blisfede Øg, uden at Lampen ved Hjemkomsten manglede det bitterste.

Gamle Maren var næsten daanet, da hun saa Lampen, og værre blev det, da hun fik at høre, i hvad Hensigt den var kjøbt. „Ser Du,“ forklarede Jesper, „alle disse Glasstapper stinner som Stjerner, det vil da sige, naar Lampen er tændt, og Kjøbmanden bandte paa, at ved dens Skin kunde Folk, som gaar forbi, med Lethed finde en Butseknep ude paa Bejen. Og nu i Dag otte Dage skal Slaget staa, da er det Fest, og saa vil vi spille mig illuminere; nu støber Du og Pigen en Del Lys og nævnte Dag paa Slaget otte skal alle Lys tændes og stilles i Vinduerne og Lampen med!“ Med et Blik, der udtrykte den dybeste Beundring, saa gamle Maren over Brillerne paa sin Mand, medens hun foldede sine magre Hænder over det Sted, hvor hendes Mave rimeligvis skulde have siddet, hvis hun havde haft en saadan, og svarede bejaende.

Jesper havde arvet Gaarden efter sine Forældre. Han var i sin Ungdom temmelig overset af sine Jævnlinge paa Grund af et vist Hovmod og en ualmindelig Dumhed. Den Sum tilligemed Gaarden, som hans Forældre i deres Ansigts Sved havde efterladt ham, var hans Stolthed, og ved enhver Lejlighed, ved Handel eller Udgift, løb Slutningen paa hans Tale i Ualmindelighed: „Stidt, a ka spille mei betal!“ Men kunde han end betale Alt; en Pige af hans Kjendinge til Hustru kunde han dog ikke købe, og efter mange forgjæves Forsøg, der begyndte med

Møller Wittkjens Datter og, ligeledes uden Held, endte med Per Strædders Lise, gif han i et Marked hen og forelskede sig i en halvgammel Pige fra Nabo sognet. Jesper var den Gang 26 Somre og Maren 40. Men hvad gjør det! Hun bragte ham en kjon Medgift, og det var spille mig det vigtigste.

Svorledes han blev tyfskindet, kan ikke med Bestemthed siges. Soldat havde han aldrig været. Allerede paa Sesjonen vakte de krumme Ben berettiget Opmærksomhed, og han blev affærdiget med den Bested fra Lægen, at han hverken duede til Soldat eller Svinehyrde. Det var riglignok ærgerligt, at Lægen talte saa højt, og jaa lo hans Kammerater da saa væmmeligt. Siden den Tid beholdt han Navnet Jesper Hjulben.

Maren var ikke kjon mere, ja det er endog tvivlsomt, om hun selv i sin fejreste Vaar havde været det, men i Jespers Dine var hun kjon nok, og hun paa sin Side syntes, det var rart at have en Mand, som kunde slaa om sig med store Ord og spille mig betale, og saa en saadan Gaard! Iøvrigt passede hun sit Hus, og net og ordentligt var der overalt og allermest nu, da hun havde stobt 50 Lys og ligesaa mange Tællepraase, og Illuminationen skulde begynde.

Den Aften fik de Smør i Groden, Karlen og Pigen iberegnet. Jesper spiste forholdsvis kun lidt og greb den uundværlige Pibe. Et af hans Bravournumre paa Tobaksrygningens Omraade bestod i at lade Røgen gaa ud af Næseboerne, medens han samtidig lod et overlegent Blik glide rundt i Stuen. Det havde han set en Kvægpranger gjøre det Nar, han folgte de sværeste Stude i hele Omegnen. Den Aften var han lidt forkølet eller, hvor Fejlen laa, Næsen var kun til Dels i Orden; thi medens han lod det overlegne Blik glide rundt i Stuen, jo'r Røgen i en tyk Sojle kun ud af det ene Næsebor. Karlen Niels Fyde hvistede til Pigen, som netop forte Steen til Munden. „Ih se! endnu kjører vor Far kun med halv Kraft.“ Med Forklædet for Munden forsvandt Pigen bag Rjokkendøren, fulgt af endnu en Røgsøjle fra den intet anende Jesper. Paa Slaget halv otte stod han i Strømpesokker paa Bordet i Storstuen, hvor Lampen skulde anbringes, og prøvede, om Krogen, der skulde bære samme, ogsaa var sin Opgave voksen, hvilket Maren havde tilladt sig at betvivle. Paa Bordet ved hans Fodder laa en Pakke Praaser og Tællelys, som skulde stilles i Vinduerne samt Lampen. „Er Du,

Marer!" mente Jesper, „naar jeg saadan kan klynge mig op i Krogen, saa kan den spille mig . . .", videre kom han ikke Der lod et Brol af Rædsel, i samme Nu et pødsøvende Rabalder, og der blev stille et Sekund. Krogen var knækket, og Jesper faldt med hele sin Vægt paa Bordet, hvis Plade løsnedes og tilligemed sin ufrivillige Banemand ramlede ned paa Gulvet. Marer tabte Tællepraasen, deres eneste Belysning og ilede i Mørke sin faldne Egtehalvdal til Hjælp. Da, o Ve, snublede hun over en Tællepraas, og med et Skrig, som kunde ryste Jerikos Mure, styrte hun om ved hendes kjære Jespers Side. I dette Øjeblik viste Niels Tyde sig i Døren med sin Staldlygte. Gud tilgibe ham det slemme Skarn; han lo.

En halv Time senere var den med saa stor Spænding imødefete Illumination reduceret til en mat brændende Tællepraas i Egteparrets Soveværelse til Gaarden. Jesper havde i Faldet slaaet sin Høste og brækket sin ene Stortaa. Men ikke desto mindre lod hans Ord til Marer, da hun næste Dags Morgener bar de sørgelige Rester af den kostbare Lampe ud i Gadefæret: „Skidt, a ka Jaen spille mei betal et!"

Om Dyrkning af Bærfrugter.

Af P. Jensen, Tombof.

Kjære Læjer! Du vil maaske ryste paa Hovedet, naar Du læjer denne Overskrift, og tænke: Skrive noget om at dyrke Bærfrugter, det betaler sig ikke, lad Stikkelsbær, Hindbær og Jordbær passe sig selv, dem lønner det sig ikke at ofre en Tanke, langt mindre tænke paa, at det kan betale sig at dyrke dem i det Store. Og dog er der ikke noget, der kan give større Udbytte af et Stykke Jord end f. Ekf. Jordbær. Denne kostelige Frugt, som først er moden, og som alle Børn saavel som Voksne nyder med Velbehag, burde aldrig jannes i nogen Have. Jeg vil derfor begynde med en kort Anvisning til Dyrkning af Jordbær:

Jordbær

nyder en god muldet, lidt fugtig Jordbund. Al Jord kan næsten gaa an, bare den er dybt behandlet, stærkt gjødet og fri for alt

Ukrudt. Bladsen maa være frit liggende, helst hælde lidt mod Syd eller Ost og brakkes og gjødes Aaret før Plantningen. Den bedste Plantetid er August eller September, og der maa kun plantes kraftige Planter. De plantes i Bede af 1 Meters Brede med 2 Rader og 40 Ctm. mellem hver Plante. Ved Plantningen maa Rodderne udbredes rigelig til alle Sider og Planten ikke sættes dybere, end at Hjerterbladene staa frit over Jorden. Jorden trykkes godt fast om hver Plante. Der luges og hakkes imellem Rækkerne, saa snart der viser sig Ukrudt, og de ville saa blive meget kraftige Planter inden Vinteren. Naar Frostene indtræder, bedækkes Bedene jævnt imellem Planterne med ikke for halmet Hestegjødning. Det stærker for Frostene og tilfører Planten Næring; dog maa Hjerterbladene ikke bedækkes. I Marts graves Gjødningen ned med en Greb, og Jorden ribes mellem Rækkerne. Da Jordbær fordrer megen Fugtighed, og det er for besværligt at vande store Stykker, saa er Hovedtingen, at Jorden hele Sommeren holdes løs og ren imellem Planterne. Kun den løse Jord holder paa Fugtigheden og kan modstaa Tøkken især i Blomstringstiden, og naar de begynder at sætte Frugt. Frugten plukkes om Morgenen i Duggen; den har da den fine Aroma, som den taber op ad Dagen i Solskin. Efter Høsten fjærnes alle Udløbere, og Bedene holdes løse og fri for alt Ukrudt.

Valget af Sorter har saare megen Betydning. Det er især Englænderne og Franskmændene, som har frembragt de udmærkede nyere Sorter, af hvilke jeg kun vil nævne nogle saa tidlige Sorter, der særlig ere at anbefale, da Frugten i Forstningen er dyrest: Laxtons Noble, Frugten enorm stor, meget tidlig og overordentlig rigtbærende, meget at anbefale, mange Gange præmieret. Louis Gauthier, Frugten meget stor, med dejlig Aroma, tidlig og meget frugtbar. Denne Sort bærer anden Gang paa Efteraaret paa sine Udløbere. Den er opkaldt efter den franske Gartner L. Gauthier, der for den har modtaget Guldmedaille fra det franske Havedyrkningselskab. St. Joseph er det første storfrugtede stedse-bærende Jordbær og ligeledes meget at anbefale. Foruden dem gives flere Hundrede Sorter af mere eller mindre Frugtbarhed og Værdi. Jordbær kan især i fugtige Aar angribes af Snegle, der helst om Morgenen maa ledes af og tilintetgjøres, da de ellers ville ødelægge en Mængde af de bedste Frugter.

Jordbærbedet maa kun staa 3—4 Aar, saa maa det graves

om og erstattes af ny anlagte Bede, der maa beståe med andre Planter. Formeringen er let; de kraftigste Udløbere flyttes i August hen paa et Bed, hvor de blive staaende i nogen Tid for senest i September at plantes paa de ny anlagte Bede.

Hindbær.

Hindbær er af ikke mindre Værdi end Jordbær. Hvor vel-smagende er ikke dens Saft især for Syge og ikke mindre i Medicinen og til Lixører, hvor den finder en meget udstrakt Anvendelse.

Hindbær maa ikke ligesaa lidt som Jordbær savnes i nogen Have. Den er meget let at dyrke, giver, blot man vælger rigtbærende Sorter, en Masse Frugter. Hovedtingen er kun ligesom ved Jordbær: dyb Behandling af Jorden og stærk Gjødning. De taaler bedre end Jordbær nogen Skygge, dog er fritliggende Jord at foretrække. De plantes om Efteraaret eller tidlig om Foraaret paa Bede af 1 Meters Brede, hvorpaa kan plantes 1 Række stærke Planter med 1 Meters Afstand mellem hver Plante. Jorden holdes ren og løs hele Sommeren for at holde paa Fugtigheden og gjødes hvert Efteraar med Hestegjødning mellem Rækkerne, og især maa Udløberne omgraves og fjernes; ligeledes maa de gamle Stud, som har båret Frugt om Sommeren, fjernes sent paa Efteraaret eller Vinteren. Valget af Sorter er af største Bigtighed. En ældre meget frugtbar Sort er et flere Gange bærende Hindbær eller Merveille de quatre Saisons, der bærer meget rigelig, helt til Frosten begynder; meget at anbefale. Af nyere Sorter gives en Mængde baade med røde, gule og sorte Frugter. Schaffers Collossal har meget store røde Bær paa de meget store 2 Meter høje Grene, er det eneste Hindbær, som ikke har Udløbere. Caroline er et meget stærkt voksende Hindbær med gule Bær, meget frugtbart og meget at anbefale. Marlborough med røde store Bær, indført fra Amerika, meget frugtbart. Superlativ (højeste Grad) med store sukkertoplignende Frugter af rød Farve. Desforuden gives en Mængde andre Sorter af mere eller mindre Værdi, men de anførte er tilstrækkelige til at give et rigt Udbytte. For Uysthavende bliver aarlig bragt flere nye Sorter i Handelen, som først skulle prøves.

Stikkelsbær.

Dyrkning af Stikkelsbær er meget let, men ønsker man store Bær, maa man vælge sig nogle af de store engelske Sorter, hvorefter der gives flere Hundrede med røde, grønne, gule og hvidlige

Frugter, ja i de senere Aar er der kommen i Handelen flere Sorter uden Torne. Skal imidlertid de prægtige engelske Sorter beholde deres oprindelige Størrelse og Velsmag, maa de behandles med Omhu og hvert Aar gjødes stærkt. Den naturlige Form er Buxform, dog gives der ogsaa højtstammede 1—1½ Meter høje, pødede paa den stærkt voksende Ribes aureum de tager sig smukt ud og er nemme at plukke, men dyre. Følgende Sorter er meget gode: Whinham's Industry meget rigtbærende med røde, tidlig modne Bær. Smiling Beauty med grønne, udmærket velsmagende, søde Bær, rigtbærende, Vægt 20 Gram. Bumper Thomsons, stor, mørkgul Frugt, meget velsmagende, Vægt 21 Gram. Two to one (to for en) stort, grøngult, meget sødt Bær, 22 Gram. Sämling von Maurer, stort, rundt, mørkerødt, meget godt Bær, 19 Gram. Blanc d'Angleterre, meget stort, grønligthvidt, velsmagende, sødt Bær, 22 Gram. Dyrkning af Stikkelsbær drives i stor Udstrækning i Tyskland til Konserverfabrikkerne og kan give et Renudbytte af 400—500 Mk. pr. ¼ Hektar. Men her vil det være uoverkommeligt paa Grund af Folkemangelen.

Ribis og Solbær

dyrkes paa lignende Maade med Renholdelse af Jorden omkring Planterne og stærk Gødning. Der gives ogsaa af dem mange Sorter med røde, sorte, hvide og brogede Bær. Der gives ogsaa af dem højtstammede med flere Sorter paa en Stamme. De giver omtrent samme Udbytte pr. ¼ Hektar som Stikkelsbær og finder en udstrakt Anvendelse til Vin og Spletøj.

Brombær

er en Bærfrugt, som kun vokser vildt her, men som derimod i Amerika dyrkes i temmelig stor Udstrækning, og hvoraf der dér er frembragt en Mængde nye Sorter, som derfor er værd at prøve. Her et Par af de mange Sorter, der allerede er i Handelen. Ohio, med hvid Bark og store, sorte Bær, meget frugtbar. Johnstons Sweet, tidligt, stort, sort Bær, overordentligt frugtbart. En ny Sort har gjenemsigtige hvidlige Bær af et meget smukt Udseende. Men det vilde her blive for vidtløftigt at nævne de mange nye Sorter, der først maa prøves.

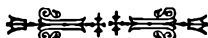

Indholdsfortegnelse

til

Sprogforeningens Almanak for 1901.

	Side
Marets Kalender med det sædvanlige Tillæg samt Bejrsaaadomme.	
Landstormen ved Brønd. Historisk Fremstilling efter Deltageres og Djenvidners Beretninger. Fortalt af Aflr.	1
Mathis Tarrehalm. Efterladt Fortælling af N. D. Jørgensen, med Tegning af Aflr. Larsen.	20
Kong Magnus den Godes Sejr over Venderne. Fortælling af N. S. Gallejen i Lerskov med 4 Tegninger af Poul Steffensen	22
Roverne i Nørre Hjørup Skov. Fortælling fra gamle Dage af S. C. C., med 4 Tegninger af Poul Steffensen	34
Spøgeri o' Spark. Af Nikolaj Andersen, med 2 Tegninger af Aflr. Larsen	44
Gamle Mochbroder Laust. Et Levnedslob, fortalt af J. N. S. Strumsager	49
Nogle Minder fra 48. Fortalt af J. C. Hansen, Vøjtertoft	55
Et Kæbsfestykke. Fortælling af P. Skovbø, med 4 Tegninger af Aflr. Larsen	59
Duborg. Af R., med 4 Billeder	73
Udsmod. En lille Hverdagsfildring af J. Østergaard, Højumskov, med Tegning af Aflr. Larsen	81
Vi er en Slægt — Digt af En af de Unge	86
N. D. Hørlück. Levnets-tegning af H. P. H., med Portræt	88
Carl Kruse. Levnets-tegning af M. A., med Portræt	92
Carit Etlar. Levnets-tegning af A. L., med Portræt	94
En mislykket Illumination. Meddelt af Ejnar	96
Om Dyrkning af Bærfrugter. Af P. Jensen, Tombøl	99
Strotanker, Blandinger Meddelelser af forskjellig Art, Anbefalinger og Annoncer.	

Bore nationale Foreninger.

Sprogforeningen

eller

„Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæsvig“.

Bestyrelsen:

Tobaksfabrikant M. Andrej sen,
Nabentraa.
Formand og Sekretær.

Kaplejn C. C. Fischer,
Nabentraa,
Næstformand og Kasserer.

Love

for Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæsvig.

Reviderede paa Generalforsamlingen den 12. Juli 1900.

§ 1. Foreningens Navn er: „Forening til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflæsvig“.

§ 2. Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog i Nordflæsvig, navnlig gennem folkelig Oplysnings Udbredelse.

§ 3. Foreningens Sæde er i Nabentraa.

§ 4. De Medler, hvormed Foreningen virker til sit Formaaes Opnaaelse, er:

a) Medlemsbidrag;

b) frivillige Bidrag.

Medlemsbidraget fastsættes til 2 Mt. aarlig, som opkræves i Regnskabsaarets Løb.

§ 5. Om Bidragenes Anvendelse tager Bestyrelsen Beslutning. Den aflægger Regnskab for Generalforsamlingen.

§ 6. Foreningens Anliggender varetages af en Bestyrelse paa 2 Medlemmer, hvoraf det ene er Formand for Sprogforeningen, det andet Næstformand og Kasserer.

Bestyrelsens Forretningsførelse kontrolleres af et Tilsynsraad paa 12 Medlemmer, der ud af sin Midte vælger en Formand og desuden 3 Medlemmer til at revidere Regnskaberne.

Udgaar et Bestyrelsesmedlem, vælger Tilsynsraadet en Stedfortræder til at varetage hans Forretninger indtil næste Generalforsamling.

§ 7. Medlemmerne af Bestyrelsen og Tilhynsraadet fungerer i 3 Aar. Af Tilhynsraadet afskaar en Trediedel hvert Aar, de første to Gange ved Lodtrækning.

§ 8. Generalforsamlingen, som regelmæssig skal indkaldes en Gang om Aaret, bestaar af alle Foreningens Medlemmer. Den vælger Bestyrelsen og Tilhynsraadet og tager Beslutning om Regnskabet's Godkendelse og de Andragender, som Bestyrelsen maatte forelægge den.

§ 9. Bestyrelsen udnævner Kredsformænd, som indkasserer de i deres Distrikter boende Medlemmers Bidrag og afleverer dem til Kassereren.

§ 10. Anliggender, som Medlemmer onsker behandlede paa Generalforsamlingen, maa 14 Dage forinden dennes Afholdelse indleveres skriftlig til Bestyrelsens Formand.

Overordentlige Generalforsamlinger skal indkaldes, naar 30 Medlemmer skriftlig forlanger det af Bestyrelsens Formand.

Alle Generalforsamlingens Beslutninger tages ved simpel Majoritet af de tilstedeværende Medlemmer. Generalforsamlingens Forhandlinger ledes af Foreningens Formand.

§ 11. Indmeldelse af Medlemmer sker ved Kredsformændene eller direkte til Bestyrelsen.

Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste den Anmeldte.

§ 12. Bestyrelsen er berettiget til at udelukke et Medlem af Foreningen men maa ved næste Generalforsamling forelægge denne Beslutning til Stadsfæstelse.

§ 13. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted en Gang aarlig, nemlig i December Maaned ved Anmeldelse til Kredsformændene eller direkte til Formanden for Foreningen.

Udtrædelsen finder først Sted den Dag, da Foreningens Formand modtager Udmeldelsen.

§ 14. Bestyrelsens Bekendtgørelser sker gennem mindst 4 nord-slesvigiske Blade.

§ 15. Den ordentlige aarlige Generalforsamling finder Sted i Juni eller Juli Maaned.

§ 16. Regnskabsaaret regnes fra 1. Januar til 31. Decbr.

§ 17. Forandringer i disse Statuter, som straks træder i Kraft, kan kun ske ved Beslutning af to Trediedele af de paa en Generalforsamling tilstedeværende Medlemmer.

Bælgerforeningen for Nordflæsvig.

Bestyrelsen :

P. Reimers,
Sønderborg, Formand.

Nis Nissen,
Nordborg, Sekretær.

Joh. Moldt,
Sønderborg, Kasserer.

Uddrag af Foreningens Lov.

Reviderede paa Generalforsamlingen den 12. Juli 1900.

§ 1. Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke Interessen for vore politiske Forhold og særlig at formaa Bælgerne til de forskjellige lovgivende Forsamlinger til at deltage i Valgene.

§ 2. Enhver valgberettiget Mand, der bor inden for Kredsjene Haderslev, Nabenraa, Sønderborg, Tønder og Flensborg, kan blive Medlem, naar han anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd.

§ 3. Foreningen ledes og dens Interesse og Formaal varetages af en af Generalforsamlingen valgt Bestyrelse paa 3 Medlemmer, hvoraf en er Formand, en Kasserer og Næstformand og en Sekretær.

Bestyrelsens Forretningsførelse kontrolleres af et Tilsynsraad paa 20 Medlemmer, som bestaar af

- 1) Rigsdags- og Landdagsmændene for Nordflæsvig, for saa vidt, som de ere Medlemmer af Bælgerforeningen.
- 2) af 18 af Generalforsamlingen valgte Medlemmer, som saa vidt muligt bør repræsentere alle Egne af Nordflæsvig. Tilsynsraadet vælger af sin Midte en Formand og desuden to Medlemmer, som revidere Regnskabet og indstille det til Godkendelse.

§ 6. Medlemsbidraget er 1 Mart aarlig.

§ 9. Indmeldelser af Medlemmer sker ved Tillidsmændene eller direkte til Bestyrelsen. Optagelsen sker ved Bestyrelsen, som er berettiget til at antage eller forkaste de anmeldte.

Udtrædelse af Foreningen kunne kun finde Sted en Gang aarlig, nemlig i November Maaned ved Anmeldelse til Tillidsmændene eller direkte til Sekretæren.

Udtrædelse finde først Sted den Dag, da Sekretæren modtager Udmeldelsen.

„Den nordflesvigſke Skoleforening“.

(Oprettet den 30. Novbr. 1892 i Skjærbæk.)

Forretningsudvalget:

Gaardejer A. Thyſen-Hauſen,
Randerup ved Bredebro,
Formand.

Gaardejer H. Thomſen,
Roost ved Arrid.
Sekretar og Raadſerer.

Frimenighedspreſt E. B. Poulsen,
Boulund ved Brander:op,
Medlem af Udvalget.

De øvrige Skoleſeſmedlemmer er:

Andr. Andreſen,
Eſtelle Mart.

Johan Andreſen,
Ulterup.

W. Eſbensen,
Døffelgaard.

Jes Hauſen,
Kingenæs Mart.

H. P. Hauſen,
Habenraa.

A. Jeuſen,
Gram.

Guſtavo Johannſen,
Glenåborg.

Jørg. Jverſen,
Svejrup.

f. Eildholdt,
Loſtkirkeby.

Mart. Lorenzen,
Eſterhojst.

A. P. Lund,
Rejsby-Ballum,
Næſtformand.

Chr. Maſſen,
Mels.

Chr. Michaelsen,
Raſtrupaa.

A. Petersen,
Kornved.

Adolf Sorensen,
Beſter-Gammelby.

Chr. Thygeſen,
Skjærbæk.

Hans Thyſen,
Frøſlev.

Frits Vogensen,
Eſtjuvhoft.

Uddrag af Foreningens Lov.

Formaal.

§ 1. Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplyſningen, navnlig ved paa loelig Maade at drage Omſorg for Bornenes og Ungdommens Underviſning paa Moderſmaalets Grund.

Medlemmer.

§ 2. Enhver myndig Mand i Nordflesvig kan blive Medlem af Foreningen, naar han er i Befiddelse af ſin borgerlige Væ. Indmeldelſer modtages til enhver Tid af Kredſformændene, paa hvis Forſlag nye Medlemmer optages i Foreningen af Forretningsudvalget. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelſe til vedkommende Kredſformand.

Medlemsbidrag.

§ 3. Til Fremme af Foreningens Formaal optæres et aarligt Medlemsbidrag af mindſt 1 Mark i Januar Maaned. Kredſformændene bør ſørge for, at de Medlemmer, ſom har Tøne og Villie dertil, ſvarer et højere Bidrag, og har ogſaa at modtage frivillige Bidrag til Foreningen.

Forretningsudvalg.

§ 5. Der nedsættes et Forretningsudvalg paa 3 Medlemmer, nemlig Formanden, Sekretæren og et af Styrelsen valgt Medlem. Sekretæren er Udvalgets Formand.

Kredsformænd.

§ 6. Styrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner en Kredsformand for hver Kreds. Kredsformændene optræder Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

Almindelige Bestemmelser.

§ 9. Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagjældende Kredsformand.

„Den nordflædvigste Skoleforening.“

Ved Foreningens Hjælp kunne uformuende konfirmerede Børn — baade Dreng og Piger — komme paa Efterstole eller anden god Skole, og unge Mænd og Kvinder paa Høi-, Landbrugs-, Handelskole osv., og Foreningen har allerede siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til over 1650 Unge fra de forskjellige Egne i Nordflædvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begjæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begjæring om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Sekretær, Gaardejer H. Thomsen i Roost ved Arrild, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer- henholdsvis Vinterstole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger saa vel af Kredsformændene, som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tage imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Foreningens Forretnings-Udvalg.

A. Thomsen · Hansen, L. B. Poulsen,
Randerup ved Bredebro. Bøvlund ved Branderup.
H. Thomsen, Roost ved Arrild.

Dpfordring!

Enhver danffindet Mand i Nordflesvig burde støtte de ovennævnte 3 Foreninger: Sprog-, Vælger- og Skoleforeningen ved at tiltræde dem som Medlem eller Bidragyder, samt event. ved større frivillige Bidrag. Som ogsaa deres Navne angiver, har de jo hver for sig deres særegne Opgaver og Formaal, som dog alle samles i det fælles Hovedformaal: Bevarelsen af vort Modersmaal, det danske Sprog, og af den danske Nationalitet i Nordflesvig.

Der kan jo dog ingen Tvivl herjke om, at enhver af vore danske Mænd og Kvinder efter Tone vil være med i Kampen for denne store Sag og efterkomme Dpfordringen: „Hvad Du ebner, faft af i det nærmeste Krav.

Indmeldelser i de nævnte Foreninger modtages til enhver Tid, foruden af Kredsfornændene og Lillidsmændene, ogsaa af Foreningens Fornænd og Sekretærer, der ligeledes meddeeler Svar paa alle Sporgsmaal, vedkommende Forening vedrørende.

Danske Undervisningsanstalter,

passende for den konfirmerede Ungdom.

Folkehøjskoler:

(3 Uimindelighed 5 Maanedes Undervisning om Vinteren for Karle (1. November—31. Marts) og 3 Maanedes om Sommeren for voksne Piger (1. Maj—31. Juli.)

Naby	Højskole, Forst. Carl. Nielsen, Nabybro, Jylland.
Åflov	— — — V. Schrøder, Vejen St., Jylland. (Har 6 Maanedes udvidet Kursus om Vinteren baade for Karle og Piger.)
Bakkeboalle	Højskole, Forst. D. P. Jensen, Bakkeboalle St., Sjælland.
Bornholms	— — — N. S. Jensen, ved Ekkebølen.
Brahetrolleborg	— — — J. S. Vinther, Korinth St., Fyn.
Brødstrup	— — — Emil Dani, Lou St., Sjælland.
Børkop	— — — Fr. Thomsen, Børkop St., Jylland. (Indre Missionskole.)
Djurslands	— — — A. Nordahl-Petersen, Trustrup, Jylland.
Elbæk	— — — Joh. Elbæk, Tvingstrup St., Horsens.
Eleø	— — — Th. Poulsen, Vyhstrup St., Aarhus.
Emdrupborg	— — — N. Tang, Kjøbenhavn.
fjellerad	— — — A. Jørgensen, Aalborg.
Frederiksborg	— — — S. Wegtrup, Sjælland.
Galtrup	— — — Georg Himmelttrup, Nykjøbing, Mors. (Kun for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Grejsdalens Højskole, Forst. J. N. Gaarde, Vejle.
 Grundtvigs — — H. Rosendal Lyngby St., Sjælland.
 Hadsten — — H. C. Nielsen-Svimming, Hadsten St., Jyll.
 Haslev — — Joh. Davidien, Haslev Station, Sjælland.

(Andre-Missionskole.)

Hesfelballe Højskole, Forst. N. B. Simonien, Hjortshøj St., Jylland
 Hindholm — — H. Larién, Rugebjerg, Sjælland.
 Hjørlande — — A. Albrechtsen, Slangerup, Sjælland.
 Høng — — A. Jørgensen, Høng St., Sjælland.
 Janderup — — K. Francken, Varde.
 Karise Højskole, Forst. K. C. Knudsen, Karise, Sjælland.
 Klank — — J. Nielsen, Klank Jylland.
 Kong — — N. Kjerkegaard, Olambjerg St., Fyn.
 Leoring — — Frk. Eline Betrup, Kjellerup.
 Møllerup — — J. Michelsen, Mønderås.
 Nysted — — G. Hansen, Nysted, Søland.
 Nørre-Ørsted — — M. B. Schmidt, Nylshøj, Falster.
 Odder — — N. N. Dolleris, Odder St., Jylland. (Kun

for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Ollerup Højskole, Forst. J. B. Kristensen-Manders, Svendborg.
 Ondløse — — E. L. Bank, Mørkov St., Sjælland.
 Ribe — — E. H. Salling, Ribe.
 Ry — — Helge Højtrup, Ry St., Jylland.
 Ryslinge — — Alfred Povlsen, Ryslinge St., Fyn.
 Rødkilde — — J. H. Andersen, Møen.
 Salling — — Axel Axelsen, Fehjerg St., Jylland.
 Skals — — P. Svib, Skals St., Jylland.
 Sorø — — N. D. Dalsgaard, Sorø, Sjælland.
 Stevns — — Karl Rønne, Rødvig St., Sjælland. (Vinte-

ren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Støvring Højskole, Forst. F. Voigt, Støvring St., Jylland.
 Sørup — — P. Gundejen, Svendborg. (Om Vinteren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Sarslev Højskole, Forst. N. Nielsen Jullerup, Fyn.
 Tøstrup — — Dr. J. Norregaard, Maarset St., Jylland.
 Thylands — — B. Hansen, Sjørring St., Jylland.
 Ubberrup — — Jannit Lindbæk, Varslev St., Sjælland.

(Har udvidet Kvindeskole 5 Maaneder om Vinteren.)

Udby — — Hans Lind, Nørreåby St., Fyn. (Kun Piger: 5 Maaneder om Vinteren, 3 om Sommeren.)

Uldum Højskole, Forst. Knud Andersen, Uldum St., Jylland.
 Vallekilde — — Povl Hansen, Horve St., Sjælland.
 Vejstrup — — Jens Lund, Vejstrup St., Svendborg.
 Vestbirk — — Gronwald Nielsen, Østbirk, Hørsens.
 Vesterdal — — Christoffer Gaarde, Middelhart, Fyn.
 Vinding — — Martin Nielsen, Vejle.
 Vrigsted — — V. Maltejen, Braastov St., Hørsens. (Om Vinteren Karle og Piger, om Sommeren Piger.)

Vraa Højskole, Forst. Jørgen Tørfelsen, Vraa St., Jylland. (Blandet Skole om Vinteren.)

Landbrugsskoler:

Dalum Landbrugsskole, Forst. Jorgen Bederfen, Odense, Fyn.
Eadelund — — Niels Bederfen, Brorup St., Jylland.
Lyngby — — M. J. Petersen-Vorup, Lyngby St., Sjælland.
Malling — — S. C. N. Lugen, Malling St., Aarhus.
Odense, Fyns Stifts Patr. Selskabs Landbrugsskole.
Tune Landbrugsskole, Forst. J. Vrint-Vaesen, Taastrup St., Sjælland.

Haandværkerskoler:

Hjørlande Haandværkerskole, Forst. W. Hansen, Slangerup, Sjælland.
Ollerup Højsk. Haandværkerakad., Forst. Rasmusen, Svenborg.
Ny Højsk. Haandværkerakad., Forst. K. P. Kristianen, Ny St., Jylland.
Valkilde — — — U. Bentzen, Jyderup St.
Vestbirk — — — Anton Hansen, Horsens.
Vinding — — — S. Brummer, Vejle.

Hævebrugsskoler:

Beder Hævebrugsskole Forst. P. Henriksen, Beder St.
Trene — — — N. R. Møller (ved Kjøbenhavn).
Landsgrav — — — Hans Knudsen, Slagelse.
Dilvoorde — — — St. Nheland, Charlottenlund, Sjælland.
Høng Højskole ved Slagelse har Hævebrugsafdeling.

Handelskoler:

De Prof'ste Handelskoler i Kjøbenhavn. Direktør: Gehejmeetatssaad-
Tietgen. Overlærer Dr. Møller, Ny Tolbodgade 3, K.
Grüners Handelsakademi i Kjøbenhavn, Gothersgade 48, Kjøbenhavn.
Forstander: L. Brown.
N. P. Søgaards Handelskursus i Kjøbenhavn, Nørregade 15.
Handelsakademiet „Kjøbenhavn“ i Kjøbenhavn K, Østergade 54. Bestyrere:
P. Bollenheuser og J. Thorvaldjen-Hansen.
frøken C. Testmans Handelskole for Kvinder i Kjøbenhavn, Raadhuss-
plads 14 A.
Jyllands Handelsakademi i Aarhus. Forstander: Translatør Imm.
Henningsen.
Teknisk Skole i Kjøbenhavn, Ahlefeldtsgade/Nørrevologade.

Sløid- og Husflidsskoler:

Ålbø, Forst. Jørg. Rasmussen, Vejen St., Jylland.

Efterskoler, Friskoler, Realskoler o. s. v.:

Hejls Efterskole, Forst. S. P. Rosen, Røding St., Jylland.
Skibelund — — — Knud Bederfen, Vejen St., Jylland.
Holsted — — — U. Grand, Holsted St., Jylland.
Vester-Vedsted — — — Holger Steen, Vedsted St., Ribe.
Bramminge — — — J. S. Ravn, Bramminge.
Flemming — — — J. Petersen Hørsens, Jylland.
Højby — — — Soren Sørensen, Højby, Fyn.
Kolt — — — Kr. Højmark, Højselager St., Jylland.
Ringe — — — Laurz Rasmusen, Ringe St., Fyn.
Tøstrup Friskole — — — J. N. Bo, Maarset St., Jylland.

Vindehelsinge Esterkole — N. Andersen, Filipsthal, Sjælland.
Villumstrup — — Chr. Jørgensen, Nyborg, Fyn.
Birkerød Latin- og Realkole, Forst. Joh. Plesner, Birkerød St., Sjælland.
Kolding Latin- og Realkole, Forst. Eig. Müller, Kolding.
Kolding private Realkole, Forst. E. Christensen-Dalsgaard.
Samsø Realkole, Skolebestyrer M. Blegvad, Traubjerg.
Vamdrup og Omegns Realkole, Forst. G. L. Gøjsche, Vamdrup.

Anmærkning. I Høst er der Skole om Vinteren 6 Maanedes for Drengene, om Sommeren 4 Maanedes for Piger; i Skibelund om Vinteren 5 Maanedes for Drengene, om Sommeren 3 Maanedes for Piger; i Høstskole Vinterkole for konfirmerede Drengene og Piger fra 15. Oktober og 1. November til 15. April, Sommerkole for Drengene og Piger fra 2. Maj til 31. Juli; i Vester-Befted om Vinteren 5 Maanedes, om Sommeren 3 Maanedes, ligeledes baade for Drengene og Piger.

Meddelt til Almanakken af H. Thomsen i Kjøbenhavn.

„Illustreret Børneblad for Nordlesvig.“

„Illustreret Børneblad for Nordlesvig“ udgaar 2 Gange om Maanedes i 8sidet Format og koster kun 25 Pg. i Kvartalet foruden Postpenge. Hvert Nummer indeholder smukke Billeder, Digte, Fortællinger, Gaader o. s. v. i et saadant Udvalg, som kan glæde og interessere baade Gamle og Unge.

Børnebladet kan bestilles hos Bredbærerne og paa Postkontorerne samt hos Udgiveren, som da — naar der af en Person bestilles mindst 3 Eksemplare — sender dem i Korsbaand under Adresse direkte til Bestilleren.

Danske Mænd og Kvinder samt Skoleungdommen bedes om at holde „Illustreret Børneblad for Nordlesvig“, og tillige at virke for dets videre Udbredelse.

Erhødigst

Thade Petersen, Rødding,

Udgiver af „Ill. Børnebl. f. Nordsl.“ fra 1. Oktbr. 1900.

Dansk Sangbog, eller den blaa Sangbog,

som i Fjor udkom i et nyt Dplag og en forøget Udgave, kan kjøbes i den danske Boghandel overalt i Nordlesvig, samt i Partier til Medlemmer af Foredragsforeninger etc. direkte hos Forlæggeren **M. Andresen, Aabentaa.**

Sejls Efterfole

ved Kolding

er beliggende i et af Vstkystens smukkeste Sogne, der stoder umiddelbart til lille Bølt og ligger nær ved Skamlingsbanke. Fra 1. Oktober til 31. Marts holdes der Skole for større Dreng og fra 1. Maj til 31. August for Piger. Betalingen er for alt 25 Kr. maanedlig, naar Eleverne selv medbringer Sengetæpper, Lagener og Haandklæder. Nærmere Oplysninger meddeles under Adresse: Sejls pr. Kolding, af Sognepræst Diemer og Cand. theol. H. B. Rosen, Skolens Forstander.

Modersmaalet,

udgivet af „Aktieselskabet Modersmaalet“ i Haderslev.

Redaktører:

M. C. Mathiesen og N. Petersen.

„Modersmaalet“ med dets Særudgave „Haderslev Avis“ udgaar hver Søndags Eftermiddag og koster kun

— 1 Mk. 50 Pg. —

for Fjerdingaaret, trods det at Formatet er blevet større siden September 1900.

„Modersmaalet“ bringer politisk Overfigt, ledende Artikler, Nyheder, Telegrammer, Forstelligt, Markedspriser m m. Desuden bringes sund og underholdende Feuilletonlæsning.

Som gratis Tillæg følger med Fredagsnumret

Søndagsbladet.

Flensborg Avis

udgaar om **Morgenen** i Flensborg og affendes saa betids med Natposterne, at den **samme Formiddag** kan være i Læfernes Hænder i næsten alle Postdistrikter i vor Landsdel.

Skønt Flensborg Avis med sine Særudgaver har en stadig voksende Læsefreds og udkommer i Vintermaanederne i Dplag af

over 7000 Eksemplarer,

er Annonceprisen endnu den samme, som den Gang Bladet kun havde en **Ottendedel** af sit nuværende Dplag, nemlig **15 Penning** Linjen første Gang, **10 Penning** de følgende Gange.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordflesvigst Søndagsblad **2 Mk. 40 Pg.** Fjerdingaaret, foruden Post- og Ombæringspenge, **60 P.** og **40 P.**

Flensborg Avis, Mindre Udgave, der ligeledes udgaar hver Dag (3 til 4 Gange om Ugen i stort Format) koster **1 Mk. 44 P.** foruden Postpenge **36 P.**

Flensborg Avis, Mindste Udgave, det billigste Blad i Hertugdømmet Slesvig, udgaar 3 Gange om Ugen og koster **60 Penning** Fjerdingaaret foruden Postpenge, **15 P.**, og Ombæringspenge **25 P.**

Ombæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.

Sønderjydske Aarbøger,

udgivne af H. P. Hanssen-Norremølle, Gustav Johannsen og P. Skau, udkommer 4 Gange aarlig i Hefter paa 60 Sider. Subskription modtages i alle Boglader. Pris 4 Kroner aarlig. Medlemmer af danske Foreninger i Nordflesvig 3 Mk. aarlig.

Sejmdal

med dets Særudgaver

„Haderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“
udkommer hver Sogneblad i 6-spaltet Format og koster 1 Mk.
80 P. fjerdingaarlig foruden Postafgifterne.

Som gratis Tillæg medfølger det store, rigt

illustreerede Søndagsblad,

der redigeres af Ks. Hanssen, Zakarias Nielsen og Chr.
Westergaard. **Søndagsbladet** bringer Søndagsbetragt-
ninger, skrevne af fremragende Præster; Fortællinger og Digte af
de bedste folkelige Forfattere; oplysende Stykker af historisk, geografisk
og naturvidenskabeligt Indhold; Smaating: Gaader, Rebuser,
Anekdoter osv. samt i hvert Nummer flere fint udsorte Illustrationer.

Det store Blad

er en billig Udgabe af „Sejmdal“. Det udgaar 6 Gange ugent-
ligt i 6-spaltet Format, koster kun 1 Mk. 35 P. fjerdingaarlig
foruden Postafgifterne, og er efter Størrelsen det billigste Dagblad
i Nordflæsbyg.

Annoucer fra Forretningsdrivende beregnes efter billige
Taksater. Mindre Kundgjørelser om Auktioener, Bladsjogende,
Ejendomsbandler, Salg og Kjøb etc, som tilstilles „Sejmdal“,
optages uden Prisforhøjelse i alle Bladets Særudgaver og finder
derved meget stor Udbredelse over hele Nordflæsbyg.

Bogsamlingen. (5 i 6000 Bind)

paa Margrethesminde i Flensborg.

Udlaan fra „Bogsamlingen paa Margrethesminde i Flens-
borg“ sker ved Henvendelse til Bibliothekaren, Fruen Alexandra
Fohannsen, Margrethesminde, Nørre Allé 6, Flensborg, og
vil i Reglen blive tilstaaet.

Bøgerne sendes med Posten eller leveres i Udlaanstiden
(hver Sogneblad Kl. 11—2); de kan beholdes hjemme, naar ikke
andet foreskrives, i indtil fire Uger; Bibliothekaren kan i særlige
Tilsælde forny Udlaansbæden efter de fire Ugers Forløb; Prægt-
værker og uindbundne Bøger kan undtages fra Udlaanet.

Kataloget over Bøgerne faas for 30 P. I hver af Sprog-
foreningens Bogsamlinger er der indlemmet et Eksemplar af Kata-
loget, som kan faas til Gjennemsyn.

„Højskolebladet“

Lidende for Folkeoplysning.

Udgivet af Konrad Jørgensen, Rolding.

Ansvarlig Redaktør Karl Jørgensen.

„Højskolebladet“ udgaar hver Fredag med et 48-spaltet Hefte og bringer Artikler fra Kirkens, Skolens, Folkelivets, Samfundslivets, Litteraturens, Kunstens m. fl. Omraader og støttes af en stor Kreds af Medarbejdere i Danmark, Norge og Sverige og Nordamerika. Bladet bringer jævnlig Levnedsskildringer af kjendte Mænd og Kvinder og behandler ofte Forhold og Begivenheder i land. I de fleste af sine Numre bringer Bladet smukt udførte Illustrationer.

„Højskolebladet“ koster, bestilt paa et tykst Postkontor, 2 Mk. 10 P. hjerdingaarlig, Postpengene iberegne.

Kundgjørelser optages for 10 Ore Linjen med Rabat for 3 og flere Ganges Indrykkelse. Bladet er Kundgjørelsesorgan for Pladsfjægende og Pladstilbydende indenfor den Kreds, Bladet iøvrigt henvender sig til.

Anekdoter.

En paalidelig Nattevagt. Den Rejsende: „Paa hvilken Tid nedbrændte Hotellet?“

Hotelejeren: „Bed Midnat.“

Den Rejsende: „Slap Alle godt ud?“

Hotelejeren: „Alle, undtagen Nattevagten. Vi kunde ikke faa ham vækket tidstot.“

— Et rammende Svar. En Mand, der troede om sig selv, at han altid var humoristisk, henvendte sig en Dag til en Dame af sit Bekendtskab: „Hvilken Masse tørrede Græsarter De dog har samlet, Frøken Jones — det var ret et Bærelse for et Tjæl.“

Frøken Jones (venlig): „Lad, som De var hjemme.“

— Over Forventning. Staldmesteren (i det offentlige Ridehus): „Hvad, De er allerede i Sadlen?“

Søndagsrytteren: „Ja, allerede for tredje Gang.“

Anbefalinger.

Fra

↔ Aabenraa By og Amt. ↔

Nord-slesvigsk Frøavlerforenings Fællesudsalg,

Kontor Storegade 415, Aabenraa,
Kontrolmark i Kolstrup,

der er oprettet af den nord-slesvigiske Frøavlerforening i Aaret 1886, forhandler Græs- og Røefrø, avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige jævnlige gangbare Frøsorter i underfygt Vare fra de bedste Kilder.

Bestyrelsen:

Mads Jensen, Jørgen Jensen, S. Michelsen,
Faderslev. Saksgaard. Aabenraa.

B. Jensen (Jakob Basballe's Eftfg.), A a b e n r a a.

Største Lager i Manufaktur- og Modevarer, Dame- og Herre-Konfektion.

Klædninger efter Maal med Garanti for godt Snit leveres i korteste Tid.

Damprensede Fjer og Dun meget billige.

Hans Callesen (D. Damms Eftfg.), A a b e n r a a.

Jærn- og Kortevarer samt Bygningsbeslag, Støbe-gods, Landbrugsredskaber, prima Bæktøj, Binduesglas, Husholdningsgjenstande osv.

Specialitet: Eneforhandling af de udmærkede Vejle Komfurer og Kaffelovne.

Russiske Dampbade.

Carl C. Fischer,

Slotsgade, Aabenraa.

„Hejmdal's“ Trykkeri

(H. P. Hanssen),

Aabenraa,

som er forsynet med 2 store Hurtigpresser, 1 Akcidenspresse, flere andre Maskiner, elektrisk Drivkraft, nye moderne Skrifter og stort righoldigt Papirlager, leverer med kort Varsel

alle Slags Tryksager

fint og smagsuldt udførte til billige Priser.

Særlig anbefales: *Tryksager for Mejerier og Sparekasser, Statutter, Kontobøger, Regnskabsbøger, Afregningsblanketter, Regninger, Policer, Aktiebrev, Skemaer, alle Slags Kort, Brevpapir og Kuverter.*

Fineste Farvetryk i indtil 10 Farver udføres. Forespørgsler besvares omgaende.

B. Bastiansen, Aabenraa, Maskinbyggeri og Høleværk.

Eget Fabrikat af Høvl- og Facouhøvlmaskiner (Rehlemaskiner), Cylindere, Rund- og Ransave samt diverse Maskiner til Tøndestave-Fabrikation.

Høvedampmaskiner med Rjedel og Overheder. 50 % mindre Kulforbrug. Patenteret i de fleste Lande.

A. C. Stallknecht's Efterfølger,

J. Stov,

Jærnstøberi i Aabenraa,

anbefaler alle Slags solide Støbevarer til Dagens billigste Priser. Reparaturer af alle Slags Maskiner og Støbegods udføres billigt. De meget efterspurgte danske Raffelovne og Komfurer støbes ogsaa her. Gammelt Støbegods købes til højeste Pris paa Pladsen.

Hans Danielsen,

Storetorv 54, Aabenraa,
anbefaler sin Kolonial-, Vin-, Korn- og Foderstof-Forretning.
Lager af kunstig Gjødning til Fabrikspriser.
Staldplads til 30 Heste.
Billig og reel Betjening tilfjeres.

G. Møller, Jr. Tøgersens Eftflg.,

Storegade 32, Aabenraa,
(ved Siden af Svaneapotheket),
Urmager og Optikus.

Hans Callesen (A. Damms's Eftflg.),

A a b e n r a a.
Kolonialvarer, Vine og Spirituoser.
Specialitet: Damp-Kaffebrænderi.

F. Sørensen,

Boghandel i Aabenraa.

Nyheder i dansk og norsk Litteratur. Billeder af
„de sønderjyske Piger“ og „Norden“ i Farvetryk
meget billige.

Bøger indbindes og alt Bogbinderarbejde udføres
hurtigt og billigt.

K. C. Ries, Aabenraa,

Dampfarveri & Spinderi,

anbefaler Klæde, Bukskin, Cheviot, Shawler, Hestedækkener,
Gulvtæppestøjer, Tvist, Hørgarn, Blaargarn osv., osv.

Uld kjøbes og tages i Bytte.

Snedker N. Nielsens Møbelmagasin,

A a b e n r a a,
anbefaler alle Slags Møbler af eget Fabrikat, solidt og billigt.

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreens

efter danske Monstre fremstillede

 Røgtobaffer,

som kan faas overalt hos Kjøbmændene i Nordflæsbyg.

C. F. Rosenbold, Hadelmagermester,

Søndergade, Aabenraa.

Største Sadelmagerforretning her paa Pladsen

Særlig anbefales **Seletøjer, Ridetøj, Rejs:tøj og Brøksbaand**, alt eget Fabrikat, solidt og billigt.

Nyt! Nyt! Forfærdigelse af kunstige Hestehaler.
Bestillinger kan ogsaa ske skriftligt. Alt andet til Faget hen-
hørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Handel med **Lædersmørelse** i Daaser og løs Vægt
samt med **Læderappretur**.

 Forfærdigelse af nye Maskinremme. Gamle
repareres.

J. N. Cornett, Aabenraa.

Største Lager af alle Slags solidt *Herr-, Dame- og Børnefodtøj.* *Reparaturer* udføres solidt og billigt.

L. J. Bilgaards

**Møbelfabrik og Møbelmagasin i „Enigheden“
i Aabenraa.**

Største Lager og Udvalg i Nordflæsbyg af **alle Slags Møbler**, som leveres under Garanti baade for Soliditet og Billighed.

Th. Jacobsen, Farver

i Aabenraa,

anbefaler sit

Farveri og sin Tøjrensingsanstalt,
endvidere et betydeligt Lager af *prima Twist, Hørgarn, Klæde, Kamgarn, Bukskin og Cheviot* til billige, men faste Priser.

Heriøv Møller, Maler,

Nyvej 159, Aabenraa.

Farvehandel.

Lager af Tapeter, Border og Rammelister.

Billeder indrammes.

Alt Maler- og Lakererarbejde

udføres solidt og billigt.

Brænd i Biben!

Rød „G“

fra J. P. Junggreen's Tobakfabrik i Aabenraa, hvilken paa Grund af sine gode Egenstaber har bundet en altid større Udbredelse og almindelig Anerkjendelse.

Saaes overalt hos Kjøbmændene i Nordflæsvig.

Chr. Astov,

Vestergade, Aabenraa,

anbefaler sin **Strædderforretning** med stort Udvalg af de nyeste Stofprober, passende for enhver Aarstid.

Før god Pasning og flot Snit garanteres.

R. Clausens Inke,

Aabenraa, Klingsbjerg 495,

anbefaler sin

Malerforretning.

Endvidere anbefales fra min Forretning et stort Udvalg af Tapeter, Border og Antiklister. Præpareret hurtigt tørrende Oliefarve, Lak og Gulvfernis.

N. J. Støttegaard,

Søndertorv, Aabenraa,

Bageri og Konditori.

Væn Dem til at bruge

J. P. Junggreens

efter danske Mønstre fremstillede

Skraatobakker,

som kan faas overalt hos Kjøbmændene i Nordflæsvig. Af
vore indførte Mærker nævnes: Lyk Skraa — Mellem Skraa
— Fin Skraa — Skipper Skraa — Svicent eller Skatol
Skraa i Bøndter samt Ekspert Skraa i halve Pund i Daaser.

Erholdigt

M. Andresen,

Ejer af J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabenraa.

S. P. Ewald, Aabenraa, Storegade,

Jærn- og Kortevarer.

Specialitet:

Husholdningssgenstande. Udstyrsforretning.

Samtlige Landbrugsmaskiner og Støbegods.

J. G. Petersen,

Storegade, Aabenraa.

Største og billigste Lager af Herreklæder, Hatte, Fod-
tøj samt alle Slags Underbeklædningsartikler fra de billigste
til de allerfineste Artikler.

Christian Jacobsen,

Handelsgartneri,

Nørrechaussee, Aabenraa,

forsender For- og Efteraar lave forædlede Roser, frit leverede
i Huset: 12 Stk. i 12 Sorter for 5 Mk., 24 Stk. i 24
Sorter for 9 Mk. Største Udvalg i de nyeste ægte Raktus
Georginer, a Stk. 50 Pg.

C. W. Wahrlich,

Ramsøherred, Aabenraa,

Tobaks- og Cigarfabrik.

Største Udvalg i Hamborger og Bremer Cigarer.

Lorenz Hansen, Aabenraa.

Filial-Forretning i Baurup.

Kolonial- og Kornhandel.

Lager af

Foderstoffer og Gødningstoffer.

Undersøgt Markfrø.

Smør-Ekспорт-Forretning.

Vensen & Petersen,

Aabenraa,

Lager af Ridehjul og Smykkestykker

tilligemed samtlige tilhørende Reserveredele.

Reparaturer udføres hurtigt og billigt i eget Værksted.

Eneforhandling af Brennabor Ridehjul for Aabenraa
og Haderslev Amt.

Kjøbmænd og Handlende!

bringes det i velvillig Erindring, at

S. P. Svinggreen's Fabrikater

af

Skræ-, Røg- og Snustobak

i enhver Henseende kunne optage Konkurrencen med alle
andre Fabrikater.

Prisliste og Prober sendes paa Forlangende.

W. Andresen, Aabenraa.

Johs. Andersen,

Søndertorv, Aabenraa,

anbefaler sin

Kolonialforretning

samt Handel med

Korn og Foderstoffer, undersøgt Markfrø, Kunstgødning.

Gjæstgivergaard

med udmærket Staldplads.

J. Skov & Co.,
Jernstøberiet, Slotsgade, Aabenraa.
Stort Mønsterlager af Landbrugsmaskiner,
Johnstons, Rud. Sacks og egne Fabrikater.
Reparatur udføres.

J. Duus,
L. Lauritzøns Efterfølger,
fotografisk Atelier,
Storegade 41, Aabenraa.

C. C. Rode, Guldsmed,
Aabenraa, Storegade.
Største Lager af alle Slags **Guld- og Sølv**tøj
samt **Sølvplet** til billigste Priser.

Cigarer! Cigarer!
fra de billigste til de fineste jaas fra
J. P. Junggreens Tobaksfabrik
i Aabenraa.

Ullrefineste Røgtobakker,
fabrikerede af de bedste Raastoffer, overordentlig lette og vel-
smagende med fin Aroma, til Mk. 1,60, Mk. 2,00 og Mk.
2,50 Pundet jaas fra
J. P. Junggreens Tobaksfabrik,
Aabenraa.

Forlang hos Kjøbmænd og Handlende
J. P. Junggreens Skraa-, Røg- og Snustobak
fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik**
i Aabenraa.
Ejer: **M. Andresen.**

Enhver oplyst Landmand i Nordslesvig kan have Nytte af
Lommebog for nordslesvigske Landmænd 1901.

Faas ved Forhandlerne eller hos Hovedforhandleren
Nis Jensen, Branderup-Mølle.

Undere af en saftig Skraa

anbefales en ny Artikel, som allerede har vundet almindelig Udbredelse, nemlig den af

J. P. Junggreen, Aabenraa,

efter Koldinger Mønster i Nordslesvig indførte

Eksport-Skraa,

hvorved forstaas Skipper- og Mellem-Skraa samt anden Skraa, der er nedlagt i selve Saucen i tætsluttende guld-lakerede Mataldaaser, indeholdende et fuldvægtigt helt eller halvt Pund.

Ved denne Opbevaringsmaade kan Skraaen holde sig i lange Tider uden at tabe i Saftighed og Velsmag.

Da denne vor Artikel allerede er bleven efterlignet, bedes man om at agte paa, at Daaserne, man kjøber, er forsynede med vort Firma og Fabriksmærke.

J. P. Junggreen, Aabenraa.

Het er en fejltagelse,

naar Folk mener, at Røgtobakker fra Fabrikkerne sydpaa skulle være bedre end de, som fabrikeres i Nordslesvig.

Tobaksfabrikkerne i Nordslesvig kan i enhver Henseende let optage Konkurrencen med de nævnte fremmede Fabrikker, baade hvad Varernes Godhed, som hvad deres Prisbillighed angaar. Enhver Ryger vil kunne overbevise sig om Rigtigheden heraf ved at vænne sig til at bruge de efter de bedste danske Mønstre fremstillede

Røgtobakker

fra **J. P. Junggreens Tobaksfabrik i Aabeuraa.**

Dansk
LIVSFORSIKRINGS-AKTIESELSKAB

„Hafnia”,

Amagertorv Nr. 6,

tegner alle Arter Kapital- og Livsforsikringer samt Livrenter paa meget fordelagtige Vilkaar.

Til de Forsikrede 75 pCt. af Overskudet.

Nærmere Oplysninger gives beredvilligst af Selskabets Repræsentant for Nordslesvig, Redaktør **H. P. Hanssen** i Aabenraa og dets Rejseinspektør **Jacob Østergaard**, Hygumskov pr. Rødding.

Bærfrugter

fans i følgende Sorter hos

Peter Jensen, Tombøl pr. Fjeld:

Jordbærplanter a 2 Mk. pr. 100 St. Nyeste Sorter
1 Mk. pr. 10 St.

Hindbær, hele Sommeren bærende, pr. 100 Stk. 4 Mk.
Nyere Sorter 10 Stk. 1 Mk.

Stikkelsbær i 30 engelske Sorter. Med Navn 10 St.
i 10 Sorter 4 Mk. De samme Sorter uden Navn 10 St.
3 Mk.

Ribs- og Solbærbuske, bedste Sorter, 10 St. 3 Mk.

Brombær i flere Sorter, pr. Stk. 50 Pg.

Højkammede Stikkelsbær og Ribs pr. St. 1 Mk.
til 1,50 efter Størrelse og Højde.

J. H. Clausen, Graasten,

— Farveri. —

Uld modtages til Kartring og Spinding.

H. J. Hansen jr.,

Graasten, Nygade,

anbefaler sin Forretning med

Korn, Foderstoffer, Markfrø, Gjødningsmidler.

Oplag hos Hr. Chr. Andersen, Nybøl Vandmølle.

J. C. Johansen,
Graasten,
anbefaler sit store Lager af
Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion,
Hatte og Kaskjetter.

C. C. Biehl, Graasten,
Herre- og Dreng-Konfektion.
Lager i Gjakler. Reparaturværksted.

B. J. Dam m,
Brunde Dampteglværk ved Nabenraa,
anbefaler alt til **Teglværksindustrien** henhørende, prima
Varer til moderate Priser. Røde, hvide og gule Mursten,
Tagsten, Fliser, røde og hvide Faconsten, Solbænksten,
Hvælvingesten, Brøndsten, Krybbesten, Klinker til Logulve,
Drænrør i alle Storrelser.

J. Jacobsen,
Mundemølle,
Valsemølleri, samt Mel-, Korn-
og Foderstofhandel.

P. H. Degn, Hellevad,
anbefaler sin Handel med Kolonial- og Kortevarer, Sten-
tøj og Droger samt Landbrugsredskaber.
Særlig anbefales *frisk dampbrændt Kaffe og fineste*
Margarine.
Smør og Æg kjøbes til Dagens højeste Priser.

J. P. Petersen,

Skræddermester i Hellevad.

Færdig Herre- og Drengs-Garderobe, leverer Stoffer til Klædninger og Klædninger efter Maal i Løbet af kort Tid.

Chr. Callesen's

Tømmerhandel og Dampkøleværk
i Røddefro

anbefaler et velassorteret Lager af
Bjælker, Sparrer, Lægter, høvlede og uhøvlede Brædder,
Tagpap, Patent Cementtagsten, Tjære,
Cement og Kalk til særdeles billige Priser.

Bygningsbeslag.

Mærk! Ved Hjælp af de nyeste Maskiner kan jeg optage enhver Konkurrence med høvlede og pløjede Brædder samt alt til Bygningsfaget henhørende.

Reel Betjening! Moderate Priser!

Chr. Callesen, Røddefro.

G. Odts, Røddefro,

anbefaler sin **Stomagerforretning** samt sit store Lager af solidt og smukt Fodtøj for Damer, Herre og Børn til billige Priser.

Specialitet: Hjemmelavet Herrefodtøj.

Anekdoter.

Den døvtumme Wagabond. Politibetjenten til den tiggende Wagabond: „Hvad er Deres Navn?“

Wagabonden (tier).

Politibetjenten: „Sag spørger, hvad er Deres Navn?“

Wagabonden (tier).

Politibetjenten: „De svarer ikke — er De maaske døvtum?“

Wagabonden: „Ikke stum — men døv.“

Fra
↔ Haderslev By. ↔

H. Frees (J. Nommensens Eftflgr.),
Haderslev,

Isentram- og Udskriftsforretning.

Stort Lager af Avls- og Landbrugskredsfaber.

Enudjalg af de bekendte Vejle Raffelovne og Skovjurer.

Chr. Lausens Kolonialforretning,

Haderslev, Storegade 516.

Stort Udvalg i

aflagrede Bremer Cigarer og importerede Vine.

Hansen & Winterberg, Haderslev,

Hjørnet af Nørre- og Slotsgade Nr. 7.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børnekonfektion, Besætnings-
artikler samt Udskriftsartikler. Sengejser og Dun.

Klædninger efter Maal.

H. P. Aarø,

Haderslev, Nørregade 2,

Mode- og Manufakturforretning.

J. S. Thuesens Eftflgr.

(P. S. Rjemø),

Storegade 457, Haderslev, Storegade 457,

Manufakturvarer samt færdigshede Herreklæder.

H. Sørensen, Haderslev, Gaaskjærgade 412.

Stort Udvalg af nye, elegante og solide **Vogne**.
Reparationer solidt og billigt. Brugte Vogne tages i Bytte.

E. N. Knudsen, Haderslev, Nørregade 8.

Stort Udvalg i Manufakturvarer, Damkonfektion
og Kjøletøjer. Færdigsyede Herreklæder. Fjer og Dun.

Waldemar Schmidt,
Søndertorv 17, Haderslev,
Herre- og Dreng-Garderobe-Forretning.
forfærdigelse efter Maal under Garanti.

P. P. Hansen,
Kolonialforretning,
Søndertorv 17; Haderslev, Søndertorv 17.

Waldemar Møllers
Tobaksfabrik og Cigarhandel,
Storegade 542, Haderslev, Storegade 542.

Christian Færdig, Kobbensmed og Brøndborer,
Haderslev, Apothekergade 304 (ved Siden af Løveapotheket).
Arctisk Brøndboring. Mejerigjenstande.

M. Schaumann,
Haderslev, Lavgade 228,
bringer herved i Publikums velvillige Grindring sit ny anlagte
Dampfarveri og Valteri,
forbunden med
Udkarteri, Spinderi samt Væveri,
indrettet med Nutidens nyeste Maskiner.

H. Sauerberg jr.,
Møbel- og Ligkiste-Magasin,
Haderslev, Storegade 457.
Smukt Udvalg saavel i tarvelige som elegante Møbler.

Olaf Petersen jr. (S. S. Michelsens Eftflg r.),
Haderslev, Gaastjærgade 418 (grundlagt 1842),
Billed- og Stenhuggeri.
Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader,
Tabler etc., Møllehalssten af jort Marmor.

M. Møllers Guld- og Sølvvare-Forretning,
Bispegade 365, **Haderslev** (grundlagt 1842).
anbefaler sig med et stort Udvalg af alt til Faget hen-
hørende. *Lager af Elektroplet & Nikkelvarer.*

H. Beck, Haderslev.

Forretning med Korn, Foderstoffer og Guano.
Høstemaskiner, Damptræskværker
og alle andre Landbrugsmaskiner samt Cykler.

Jr. Adolphsens Møbelmagasin,

Haderslev, Storegade 453.
Stort og smukt Udvalg i tarvelige og elegante Møbler.

Adolf Wiuff,

Bispegade 369, Haderslev, Bispegade 369.
Manufakturvarer samt færdigsnede Herreklæder.

H. F. Frederiksen,

Haderslev, Nørregade.
Herre- og Dreng-Garderobe-Forretning,
Sko- og Størle-Magasin.

C. L. Ohlmann,

Gaaskjærgade, Haderslev.
Aflagrede Vine og Spirituoser.

J. Jacobsen, Maskinbygger,

Gaaskjærgade, Haderslev.
anbefaler alle Slags Landbrugsmaskiner
samt Udførelse af Reparationer.

H. H. Frank,

Storegade, Haderslev.
Stort Lager af Guld- og Sølvvarer
samt Elektroplet.

„Modersmaalet's" Bogtrykkeri,

Aktieselskab,
Haderslev.

Motordrift med Hurtigpresse og flere Akcidenspresser.

Al Slags Trykarbejde

udføres smukt og billigt.

Specialitet: **Mejeriregnskabsbøger.**

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet og er besparende ved Ansøffelsen. (Prisbelønnet paa det 5te nordslesvigske Fælleslandbomøde i 1895 og indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.)

Sabroe's Boghandel

(Carl Nielsen),
Haderslev.

—=== Dansk Literatur, ===—
Salmecbøger, Andagtsbøger, Skolebøger,
Forretningsbøger,
Papirhandel og Bogbinderi,
Galanterivarer, Skrivematerialier,
Gratulationskort og Billeder
i største Udvalg.

Albert Johannsen,

fotografisk Atelier,

Storegade 430, Haderslev.

Peter Boyens

Kolonialhandel og Gæstgiveri,

Slotsgade, Haderslev, Slotsgade.

Udsalg af **Sæbe-**, **Blomster-** og **Rodfrugtfrø.**

A. Bøllemose,

„Harmonien“, Haderslev.

Største Lager paa Pladsen af **rene Vine.**

Peter Henningsen,

(P. C. Winterbergs Eftflg.),

Haderslev, Storegade 454,

Ure-, Guld- og Sølvvarelager.

R. Bahnsen,

Søndertorv 16, Haderslev, Søndertorv 16.

Pibedrejeri, Udsalg af Leder- og Kortevarer. Rathenower Brilller og Pincenez. Tilpasses nøjagtig ved Øjemaaler. Billige Priser.

B. Kjær's Møbelsnedteri,

Norregade 14, Haderslev, Norregade 14.

P. B. Johnsen, I. C. Krækel's Eftflg.,

Gravene 441, Haderslev,

Skomagerforretning.

H. Chr. Hansen,

Storegade 541, Haderslev,

Gæstgiveri (3 Minutter fra Statsbanegaarden).

Udmærket Staldplads.

Chr. F. Boysen,

Storegade Nr. 470, Haderslev,

Møbel- og Ligkiste-Magasin.

N. C. Færdigs Enke,

Storegade 493, Haderslev,
Kobbersmed, Brøndborer, Blikkenslager
& Pumpeforretning.

Lager af Transportspande og alle til Mejeribrug hen-
hørende Bliksager. Lager af Pumper, Jærnrør samt alt
til Vandledning henhørende.

P. Jensens Bageri,

Gaaskjærgade 740-42, Haderslev, Gaaskjærgade 740-42.

Martin Jensen,

Vestergade Nr. 592, Haderslev,

✦ Bødkerforretning. ✦

Alfred Petersen, P. C. Petersens Eftflgr.,

430, Storegade 430, Haderslev,

— Guld- og Sølvarbejder. —

Stort Lager af Guld- og Sølvvarer.

Sølvplet og Nikkelvarer.

Smukt Udvalg i Lommeure.

L. Møllers Bageri,

Slotsgade 32, Haderslev.

J. Lassen Ferdinand,

Slagtergade 635, Haderslev,

Møbel- og Bygnings-Snedker.

Kærdige Vægkister havez stedse paa Lager.

L. Chr. Bahnsen, Urmager,

Haderslev, Nørregade 11 (over for Kirken),

anbefaler alt til Faget henhørende.

Stort Udvalg. Billige Priser.

Enormt billige Priser.

J. H. Birkedals

Kontant-Forretning,

Nørregade 296 a, Haderslev, Nørregade 296 a.

Manufaktur- & Modevarer.

Herre- og Dame-Konfektion. Udstyrsartikler.

Stort Lager af Fjer og Dun.

Hans Magnussen, Haderslev.

**Malerforretning
& Papfereri.**

Farvehandel
en gros & en detail.

J. G. Weppler, Mekaniker,

Haderslev.

*Cykle- og Symaskine-Handel, Reparatur-Værksted,
Telefonanlæg, Forniklings- og Lakere-Anstalt.*

H. Sarup, Smedemester,

(Chr. Nissens Eftflgr.),

Haderslev,

anbefaler sig som **Beslag- og Vognsmed.**

Chr. F. Foged,

Gaaskjærgade 714, Haderslev, Gaaskjærgade 714,

SKOMAGERFORRETNING.

Brødrene Minks Maskinbyggeri,

Storegade 428, Haderslev, Storegade 428.

Leverer alle *Slags Landbrugsmaskiner*, ligesom alle
Slags Maskiner og Redskaber istandsættes.

Anekdote. Forregnet sig. Sviger sønnen (der prøver paa at faa den kære Svigermoder til at afforte Besøget): „ . . . U, Egnen her er usikker og farlig.“

Svigermoderen: „Det er godt, du siger mig det, nu gjør jeg ikke et Skridt uden for dette Hus.“

Fra
↔ Haderslev Østeramt. ↔

F. Ebbesens Enke, Kristiansfelt,
Urmager og Optiker.
Guld- & Sølvvarehandel.

J. C. Jensen, Kristiansfelt,
Vognfabrik.

Reparaturer udføres solidt og billigt.

Sophus A. M. Christensen, Carstrup,
Lager af Byggematerialier.
Stort Lager af Tobak og Cigarer.

L. P. Kjær,

»Nord«, Kristiansfelt,

Mode- og Manufakturforretning, Herre- og Damekonfektion.

Carl Hansen, Kristiansfelt.

Eneste Lager af Landbrugsmaskiner,
Bejle Rakkellovne og Komfurer etc.

N. J. Schou, Kristiansfelt,
Møbel- og Bygnings-Snedker.

Christian Thielsen,

„Føj“ ved Kristiansfelt,
anbefaler sin

Kolonial-, Jern- og Kortevarer-Forretning

N. S. Kjær, Tyrstrup,
Urmager og Optiker.

Stort Lager af Stue- og Lommeure, Urkæder, optiske
Sager samt et betydeligt Udvalg i Guld-, Sølv-, Alfenid-
og Nikkelvarer.

Ernst Jensen, Tyrstrup,
Kolonial-, Skotojs- og Foderstofforretning.

K. P. Gellert, Tyrstrup,
Slagteri og Pøsemager-Forretning.

M. G. Thomsen, Tagtær,
Ridehjulsforhandler.
Stort Lager af nye Maskiner.

C. Thomsen,
Smedemester i Tagkær.

Otto Nissen, Østby,
Kolonial-, Manufaktur-, Færn- og Stentsøjs-Handel.
Lager af Tobak og Cigarer.
ff. Vine.

— Tø m m e r h a n d e l . —

Cement, Kalk, Gips, Tjære, Karbolineum
og Bygningsmaterialer.

Specialitet: Undersøgt Korn og Markfrø.

Øg og Skinker modtages til Dagens højeste Priser.

Julius Nielsen's
Tø m m e r f o r r e t n i n g i B o j e n s .

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og
Lægter, som anbefales til billigste Priser.

J. Th. Jensen, Vojens.
Ure, Regulatorer.

Guld- & Sølvvarer, Mundharper.
Prima Cykler og Smykkestykker.
Barometre, Thermometre og Brillor.
Stort Udbalg, billige Priser.
Reparaturer af Cykler udføres i eget Værksted.

Christian Pauli's Gæstgivergaard
i Vojens.

C. E. Borch, Vojens,
Støbegods-Lager.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer-Forretning.
Vejle Kakkelovne og Komfurer.
Byggematerialier, Kalk og Cement, Jærn, Kul, Koks,
Ijære og Tagpap.

Vojens Mølle.

Rundemølleri samt Foder- og Kornforretning.

Jørg. Jensen, Vojens,
anbefaler sit store Lager af
**Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre-
og Børnekonfektion.**

Lager af Herre-, Dame- og Børnefodtøj.
Specialitet: *Herre-Klædninger efter Maal.*
Eget Skræderværksted i Huset.

H. Jørgensen, Sommersted Station,
Fotografisk Atelier
samt **Modestyk-Forretning.**

Niels Wind, P. Poulsens Eftflgr.,
Sommersted,
Kolonial-, Frø- og Guanoforretning.
Lager af Landbrugsmaskiner.

C. Schultz, Sommersted Station.
Kolonialvarer, Lager af Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj.
Alle Sorter af *Gjødning-Stoffer.*
Fabrikationslager af *Haderslev Benmel.*

H. H. Petersen, Sommersted Station,
Kontant Mode-, Manufaktur-
og Herre-Ekspeditions-Forretning.

Chr. Roose & Speth,
Korn-, Foderstof- & Guano-Forretning,
Sommersted Station.

Chr. Kjær, Sommersted Station,
Farveri. Udsalg af Tvist, Hørgarn, Blaalgarn
samt hjemmelavet Vadmel.

D. P. Friis,
Steppinge,
anbefaler sin Mode-, Manufaktur- og Herreekspeditions-Forretning. Lager af Stotsøj.

A n e k d o t e r .

I Hotellet. I et Badehotel, hvor alt er optaget.
Rejsende (til Værten): „Maa jeg bede om min Regning.“

Værten: „Straks! Altsaa Værelse —“

Rejsende: „Jeg har jo ikke haft noget Værelse -- jeg
har maattet sove paa Billardet.“

Værten: „Godt — altsaa halvanden Krone Timen.“

Fra
↔ Haderslev Vesteramt. ↔

Wilhelm Trans, Agerkou,
Kolonial-, Jærn-, Kortvare-
og Stentøjs-Forretning.

Handel med Tobak og Cigarer, Vin og Spirituoser,
Markfrø og Gødningstoffer.

J. Jørgensen, Bevtoft,

(J. C. Bøghs Efterfølger),

anbefaler de jolideste Sko og Støvler, det bedste og
billigste i Fjer og Dun, Tvist, Hør- og Blaar-
garn til meget billige Priser. Forhandling af J. P. Jung-
green's Skraa- og Røgtobakker.

L. P. Lange,

Øver-Jersdal.

Korn- og Foderstoffer, Kunstgødning.
Kul og Cement.

Handel med undersøgt Markfrø.

L. J. Peteresen,

Øver-Jersdal,

Kolonial-, Manufaktur-, Jærn- og Stentøjs-handel.

Lager af Tobak og Cigarer.

Støbegødsartikler: Danske Komfurer, fritstaaende Vaskeljedler.

Bygningsmaterialier
anbefales til Dagens billigste Priser.

Andr. Nissen, Snedkermester i Bevtoft.

Lager af færdige Ligkister.

J. G u b i,
Smedemester i Bevtoft.

Heinrich Dahl,
N u s t r u p.
Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.
Udsalg af undersøgt Markfæs og Guano.
■ Manufaktur, ■
Udsalg af Landbrugsmaskiner.

J. G. Blume, Nustrup,
anbefaler sine
velrenommerede Nebflagervarer
en gros & en detail.

N. N. Petersen, Østerlindet,
Kolonial-, Guano-, Fæs-, Foderstof- og Bygningsmaterial-
Forretning.
■ Landbrugsmaskiner. ■

N. J. Marcusen's
Urmager- & Guldsmed-Forretning i Rødding
er stedse forsynet med et godt Udsalg i Lomme- & Stueure
Solb- og Gulbvarer, Solbpletvarer, Brillen m. m., alt fra
de billigste til høiere Priiser.
Reparationer udføres solidt og billigt.

M. P. Christensen, Rødding,
Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.

Hjulmager J. B. Toft, Rødding,
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

H. Chr. Andersen, Rødding,
Bog- og Papirhandel.

P. Foder, Rødding,

(P. J. Wulffs Eftflgr.)

*Kolonial- og Drogeriforretning.
Lager af Isenkram & Udstyrsartikler.*

*Kunstige Gødninger.
Kul-, Cement- & Frøhandel.*

Hans Beck, Maler,

Rødding,

anbefaler sig med alle til Faget henhørende Arbejder. Bedste
Gulvolig, Gulblaffer, Kalkfarve, Bronze og Tapeter.

J. A. Dall, Rødding.

Jærn- og Kortevarer, Stentøj og Glasvarer.
Kakkelovne, Komfurer og fritstaaende Vaskekedler.

C. B. Jacobsen,

Handelsgartner i Rødding,

anbefaler sig med Frugttræer, Frugtbuske samt
Skov-, Læ- & Hegnplanter, Træer og Buske
til Haveanlæg. Endvidere anbefales Dribhusplanter
samt Kranje og Buketter.

Boie Schmidt, Rødding,

Korn- & Foderstofforretning.

Markfrø & Gødningsstoffer.

P. Lassen,

Snedkermester i Rødding,

anbefaler sit Lager af alle Slægs færdige Møbler
af eget Fabrikat.

Kirstine Gram, Rødding,
fotografisk Atelier.

J. G. Hansen, Rødding,
Maskinforretning, Jærnpumper & Jærnrør.

S. Hansen, Rødding,
Stomagerforretning,
anbefaler stort Lager i
Herre-, Dame- og Børnefødsøj.

M. Hansen, Rødding,
Kontant Manufaktur- & Mode-Forretning.
Herre-, Dame- og Børne-Konfektion.
← Skotøjslager. →

T. B. Beck,
Hareby ved Gram.
Kolonial-, Jærn- og Kortevarerforretning.
Tommer og Brædder.
Markfro og Guano.
Manufakturhandel. Herre- og Damekonfektion.

N. Madsen,
Maler i Gramby.
Bojnlakereri og Tapetlager. Klæbefri Gulvolie og Gulvlat.

Jens Olsen, Gramby,
Blikkenslager og Skifertækker.

C. Behrens, Gram Slotshave.

Stort Forraad af sunde, kraftige, selv opelskede **Frugttræer** i de for Klimaet bedst passende Sorter samt alt til Gartneriet henhørende leveres til billige Priser.

B. Jacobsen, Gramby,
Sfomagerforretning, Lager af færdigstet Skotøj.

Jens Jensen,
Fotografisk Atelier i Gramby.

M. G. Knudsen, Gramby,
anbefaler sin **Skræderforretning.**
Stort Udvalg i Præver.

J. E. Paulsen,
Gramby.
Kolonialvarer, Stentøj, Tobak og Cigarer.

Chr. J. Kræmer, Gramby.
Møbel- og Vælgstematagasin.

E. J. Storgaard, Toftlund, største Lager i
Lommeure og Kjæder, Guld- og Sølvvarer, Granat- og Korall-
smykker, Forlovelsesringe 14 Kr. 585, og 8 Kr. 333 m. m.
Alt sælges under Garanti og til moderate Priser.

Chr. Petersen
anbefaler sin
Gjæstgivergaard i Toftlund.

Niels Hansen, Toftlund,
Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.
Billeder indrammes smukt og billigt.

P. P. Detleffen i Tostlund

anbefaler et stort Lager i

Herre-, Dame- og Børne-Fodtøj

i alle de nyeste og bedste Ting.

Jeg sælger kun prima Varer til billigste Priser.

Axel Axelsen, Tostlund,

Jern og Kortevarer, Stentøj, Glas- og Galanterivarer.

Sølv-, Plet- og Nikkelvarer.

Danske Kaffelovne og Komfurer.

K. A. Wienberg's

Skotøjs-Forretning i Skjærbæk,

anbefaler et stort Udvalg i billige saavel som
bedre Ting.

Bestillinger efter Maal og Reparationer
udføres hurtigt og billigt.

Forretningen er lukket om Søndagen.

Aug. Jensen, P. Petersens Eftflgr.,

Skjærbæk,

anbefaler sin Forretning i

Kolonialvarer, Vine, Spirituoser,

Tobak, Cigarer, Jern- og Kortevarer.

Stort Lager af Bygningsbeslag & Støbegods,
danske Komfurer og Kaffelovne.

H. Christensen, Skjærbæk, Dampfarveri, Uldspinderi og Vaskeri.

Jeg udfører alt til Faget henhørende efter nyeste Me-
thode. Stort Lager i hjemmelavede Herre- og Damestoffer
samt Udvarehandel og kemisk Vaskeri.

Uld tages i Bytte.

J. Clausen, Skjærbæk,

Kolonial-, Jærn- og Kortevarer.

Stort Lager af de bekendte
Ribe Kakkellovne og Komfurer
til Fabrikspriser.

D, Dirksen, Skjærbæk,

Blikkenslager.

☛ Lager af Mejerispande.

P. Petersen, Skjærbæk;

Kul- og Trælastforretning,
samt Lager af alle til Bygningsfaget hørende Materialier.

== Fabrikation ==

af de berømte Cement-Tegsten.

Eneforhandling af saavel Egnens som danske
Mur- og Figursten.

Tekniske Arbejder og Beregninger udføres.

Niels Ph. Møller,

Bog-, Papir- & Kunsthandel.

Bogbinderi og Bogtrykkeri.

== Skjærbæk. ==

P. Nielsen,

Rejsby ved Brøns.

Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning.
Kul og Kunstgødning.

Brøns Margarinefabrik.

Fineste Flødemargarine.

Anekdoter.

Adspredt. En lærd, men meget adspredt Mand sad en Aften ibrig fordybet i et Arbejde, da et af hans Børn kom ind i Værelset.

Faderen: „Hvad vil du? Du maa ikke forstyrre mig.“

Barnet: „Jeg vilde kun sige Godnat.“

Faderen: „Det kan være det samme nu — vent til i Morgen.“

— Moderne Tjenestefolk. Herren: „Marie — jeg vilde ønske, at De var lidt flinkere. Det gør mig ondt at høre, at min Hustru saa ofte maa skændes paa Dem.“

Marie: „Bryd Dem blot ikke om det, Herre — jeg tager saamænd aldrig Notits deraf.“

— Et stærkt Forlangende. Patienten: „Hvad mener Doktoren om Svulsten i min Nakke?“

Lægen: „Jeg synes ikke rigtig om den. Den sidder paa et farligt Sted. Jeg vil dog raade Dem til at holde Dje med den.“

— For Retten. Politimesteren: „Er De nu der igen? Det er vistnok den tyvende Gang, jeg nu skal have at gøre med Dem.“

Den anholdte: „Ja, jeg kan da ikke gøre for, at De ikke er bleven forfremmet til et andet Embede.“

— Et gammelt Instrument. Violinisten (stolt): „Det Instrument, jeg i Aften skal spille paa hjemme hos Dem, er over 200 Aar gammelt.“

Barbueren: „Bryd Dem blot ikke om det! Det er sikkert godt nok, og der er saamænd ingen, som vil lægge Mærke til det.“

— Afslag i Prisen. Hustruen: „Uret skulde have kostet 36 Kr., men jeg fik det for 34 Kr.“

Manden: „Og hos Bayle kunde du have faaet Mage til det for 30 Kr.“

Hustruen: „Det kan godt være, men Bayle slaar aldrig af.“

Fra

← Sønderborg By og Amt. →

Alle Sorter Mel og Gryn,
Sur Sennep samt forskellige Slags Fodervarer
anbefales fra

Sønderborg Bølfemølle,
Namus Hansen.

Min fineste Margarine

 „Primus“,

smager, smelter og bruner som bedste Natursmør.

„Primus“ tilberedes efter en ny Fremgangsmaade, af de nyeste Raamaterialier i Forbindelse med den bedste Mælk og Fløde.

„Primus“ burde ikke mangle i nogen Husholdning, da samme besidder alle de Fortrin, som godt Smør har, smager som Smør paa Brødet, er overhovedet i Udseende og Smag ikke at skelne fra Smør.

„Primus“, omhyggelig forarbejdet, er fast, kærnesuld og produktiv som Smør, da Vanddelene efter Mulighed ere bortfjærne, noget, der særlig for Husmoderen er ensbetydende med en stor Besparelse.

„Primus“ anbefales enhver Husholdning, den kommer ikkun frikt i Handelen og kan efter Ønske faas igennem enhver Detail-Forretning.

Margarinefabrik, **P. Knarhøi.**
Sønderborg.

J. Timm,

Slagtermester i Sønderborg.

J. Møller, Urmager,

Sønderborg,

anbefaler sig til et æret Publikum med **alt til
Faget hen hørende.**

Th. J. Mørch,

Sønderborg, Storegade 58.

Jærn- og Kortevarer, Støbegods, Kakkellovne og Komfurer, Porellæn, Fajance og Glasvarer, Mejeriredskaber, Jagtbøsse og Ammunition. Harders Patent-Njsepumpe.

Stein & Meyland,

**JERNSTØBERI OG MASKINFABRIK,
Sønderborg,**

anbefaler

Kakkellovne, Komfurer, Vinduer og alt til Faget henhørende, især Støbegods efter indsendte Modeller eller Tegninger.

Reparaturværksted for Dampmaskiner, Dampkjedler, Lokomobiler, Tærskværker, Mejerimaskiner.

==== Specialitet: ====

Teglværksmaskiner og Støbegods til Ringovne.

C. N. Due's Efterfølger

(Indehaver N. Sønnichsen),

Sønderborg,

Kolonial-, Korn- og Fødestofforretning.

Hans Nielsen, Sønderborg,

Snedkermester og Møbelfabrikant,

anbefaler i Publikums velvillige Erindring sit velassjorterede Møbelmagasin og garanterer for godt og solidt Arbejde.

Hotel „Alsund“ (H. Jakobsen),

Sønderborg.

A. Behn, Sønderborg,

Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn- og Kortevarerforretning.

Gjæstgivergaarden „Danmark“,
H. H. Bartram,
i Sønderborg.

Uld og uldne Klude

forarbejdes i smukt og stærkt Dametjoletoj, Herre-Che-
vot, Budskin, Gardin- & Portiøre-Stoffer etc.

K. Schau jr., Klædefabrik,
Sønderborg.

Forlang Prøver og Prislister, som sendes franko.
EkspeDITIONstid cirka 14 Dage.

H. G. Jacobsen,
Sønderborg,
Manufakturhandel.

 Herrelædninger leveres efter Maal. Udsalg af
Pfaffs Symaskiner.

C. C. Lassen, Sønderborg,
Kolonial- og Markfrø-Forretning.

A. B. Behrens,
J. Jørgensens Efterfølger,
Sønderborg,
Farveri og Spinderi.

G. Müller,
Uldvare-, Garn- og Broderihandel,
Sønderborg, Storegade 31.
Specialitet: Symaskiner og Cykler.

P. Jürgensen, Retskonfulent

i Sønderborg,
udfærdiger Kontrakter, Testamenter, Obligationer
og mægler Hypotheklaan m. m.

N. J. Schmidt, **Fotografisk Atelier i Sønderborg.**

P. A. Petersen,
Stomagemester i Sønderborg (Centralhalle).
Lager af
færdigshet Herre- og Damefodtøj.

„Stadt Hamburg“,
H. M. Friis,
forhønbærende Skrivelærer,
Sønderborg.

Arthur Helmer, Sønderborg,
Guld- og Sølvvare-Førretning,
forbunden med Reparaturværksted,
50, Storegade 50,
(lige over for Jærnbanegade).

H. Jesjen, Sønderborg,
Stomagerforretning
og Lager af færdigshet Fodtøj.

Johs. Møller,
Sæbefabrik i Sønderborg.

Største Lager.

Bosfen & Bock,

Sønderborg og Broager,
Manufaktur & Modevarer
Herre- & Dame-Konfektion.
Udstyrsk-Artikler.

Salg imod Kontant.

Billigste Priser.

Christine Blant, Sønderborg.

Handel med
Tobak og Cigarer, Piber, Stofke etc.

Jørgen Møller,

Sønderborg, Storegade 91/92,
Jærn- o. Kortvarer, Hus- o. Kjøkkenredskaber.
Glas, Porcellæn og Stentøj.

A. Grifsen,

(Svanholms Efterfølger),
Sønderborg,
Manufaktur- og Modevareforretning.
Stort Lager af alle Slags Udstyrskartikler.

J. S. Røck, Sønderborg.

Special-Forretning for
Udstyrskartikler, Hvidevarer, Uldvarer, Kraver,
Broderiartikler, Fjer og Dun.

Chr. Lund, Slagtermester,

Sønderborg,
anbefaler daglig frisk Kjød, Klæst og alt til Slagteriet
henhørende. Udsalg fra Nabentraa Bølsfabrik.

Jørgen Staugaard,

Sønderborg, Jernbanegade,
anbefaler sit store Lager af

Cykler, Symaskiner og Reserveredele.

Udlæg af elektriske Ringeapparater.

Samtlige Reparaturer udføres i mit nye dertil indrettede Værksted. Brugte Cykler og Symaskiner tages i Bytte.

Chr. Rode, Sønderborg,

Mode-Manufaktur-Forretning,

Dame-, Herre- og Børnekonfektion.

Gjæstgivergaaden „Runddel“,

Th. Hansen,

— Sønderborg. —

P. Helmer, Sønderborg,

Kolonialvareforretning.

Billigt Emaille- og Stentøj.

Frugtvin- og Konservesfabrik,

i Dybbøl ved Sønderborg,

J. Zachariassen,

Fabrikation af Frugtsafter, Vin og Likør,
konserverede og hensyltede Havesager.

J. P. Rnd, Allerup.

Korn, Foderstoffer, Kunstgødningstoffer,
Kul, Cement. Hærdel med undersøgt Markfrø.

Manufaktur-, Kolonial-, Stentøj-,
Glas- og Kortevarerforretning.

O. A. Otsen, Nordborg,

anbefaler sin

Kolonial-, Korn- og Foderstof-Forretning.

O. H. Ottosen, Broager.

Tømmerhandel, Korn, Foderstoffer, Kunst-Gjødnings,
Kul, undersøgt Mark- og Roesfrø.

Manufaktur-, Kolonial-, Stentøj-, Glas-
og Kortevareforretning.

Førstnævnte Grovvarer udleveres ogsaa fra mit Lager
i Egerensund.

Anekdoter.

B l i n d S t i n s h y g e. „Du troloste! Medens jeg er bortrejst, modtager du Breve fra din gamle Kæreste. Se dette her, det har Overkriften „min dyrebare lille Kate“, det har jeg fundet aabent paa dit Skrivebord.“

„Ja, men det har du jo selv skrevet, Karl.“

— F r a S k o l e n. Læreren: „Hv:em kan nævne et Ord, der ender paa „o“?“

Frits: „Kasino“.

Læreren: „Godt, men hvorfor nævner du netop Kasino.“

Frits: „Jo, der blev min Fader smidt ud i Gaar.“

— E n t v e t v u n g e t K o m p l i m e n t. Baron: „Er overstrømmende lykkelig ved, at Frokenen har den overordentlige Elfsværdighed at minde mig fra sidste Val.“

Frokenen: „Det er let forstaaeligt, Hr. Baron. De har netop et af de Ansigter, som vi Kvinder forgæves søger at glemme.“

— B ø r n e l o g i k. Moderen: „Hør nu, Frederik, jeg vil ikke have, at du gaar ind i Haven ved Siden af og leger med Henriksens Dreng — han er saa uartig.“

Et Par Minutter efter høres Frederik raabe inde i Naboens Have: „Hejda, Peter Henriksen, Moder har forbudt mig at gaa ind til dig, fordi du er saa uartig — kom du nu ind i vor Have til mig — jeg er ikke uartig.“

Fra
↔ Tønder By og Amt. ↔

S. C. Lorensen,
Tønder,
Koloniaforretning.
Salg af Foderstoffer og Kunstgødning.

Bager N. Lassen,
Tønder,
anbefaler sit Bageri.

A. C. Jensen,
Tønder, Vestergade,
Lager af Fodtøj, Bestilling efter Maal, ikke passende byttes,
Skafteforretning og Utenfiler.

Paulsen & Peterken, Tønder,
Kolonial, Kunstgødning,
Græs- og Kloverfrø, Landbrugsmaskiner etc.

S. C. Sannichsen,
Tønder,
Lager af alle Sorter Kunstgødning etc.

J. H. Jensen,
Højer,
anbefaler sin velrenommerede
↔ Vognfabrik. ↔

Luksus- og Forretningsvogne af elegant og solid
Konstruktion, der leveres prompt til billige Priser.

Asmus Petersen,

Højer,

Gjødningsstoffer, Melassefoder.

J. N. Peterfen, Højer,

Kolonialhandel, Tobak,
Cigarer, Vin, Spirituosa etc.

J. L. Gissemann,

Auktionator, Løgumkloster,

anbefaler sit Lager af Bygningsmaterialier, Tagpap, Tjære,
Karbolicum etc.

M. S. Iverfen, Løgumkloster,

Manufaktur- & Herre-Økvisperine.

L. G. Festerfen, Løgumkloster,

anbefaler

færdigt Seletøj, Vandager og Rejseeffekter.

Reparationer udføres billigt.

Theodor Madlen, Løgumkloster,

Magasin af Vøgne.

Reparationer udføres solidt og billigt.

M. P. Bertelsen, Skomagermester,

Løgumkloster,

anbefaler sit Lager af færdigt Herre-, Dame- og
Børnefodtøj.

Reparaturer og Bestillinger efter Maal udføres solidt
og hurtigt.

C. Simonsen, Døstrup,
anbefaler **Hamlet-Cykler** til billigste Fabrikspriser.

Nicolaj Knudsen,
Skomager i Ottersbøl.

P. J. Hansen,
Hvidding Station,
anbetaler sin
Kolonial-, Stentøjs- og Kortevarerforretning.

Anekdoter.

En Forretningsmand. Delikatessehandleren:
„God Aften, Hr. Landsretsraad, hvorledes gaar det?“

Landsretsraaden: „Na, jeg har en stræffelig Snue.“

Delikatessehandleren (affides til Ekspedienten): „Giv ham af den gamle Pølse — han kan intet lugte i Aften.“

— Slagfærdig. Husmoderen: „Jeg véd ikke Marie, er De eller jeg gal?“

Koffepigen: „Fruen har dog sikkert ikke fæstet en gal Koffepige.“

— Snebig. A.: „De kender altsaa den Typ, der har stjaalet Deres Overfrakke, men hvorfor truer De ham da ikke med at angive ham?“

B: „Jeg gør det ogsaa, men først, naar han — har ladet den reparere.“

— Individuelt. Rejsende (til Brandforsikringsagenten, der netop stiger ind i Vaggonen): „Der har været Prove med Brandvæsenet her i Byen, hvorledes faldt Øvelsen ud?“

Agenten: „Glimrende! Alle Beboerne i Byen har fordoblet deres Forsikringsfum.“

— Stemme-Uddannelselse. Moderen: „Min Datters Stemme har kostet mig mange Penge.“

Den Fremmede (der har hørt til en hel Time): „Og kan der slet ikke gøres noget for den?“

Fra
↔ Flensborg By. ↔

Nye danske Brandforsikringselskab i København.

Direktør:

H. Larsen i København.

Hovedagent for Hertugdømmet Slesvig,

Rigsdagsmand *Gustav Johannsen*,

»Margrethes Minde« i Flensborg,

forsikrer til **faste Præmier** imod Ildsvaade, Lynnedslag
og Eksplosion baade paa **Landet** og i **Byen**:

Bygninger, Varer, Indbo, Avling, Kreaturer,
Maskiner, Fabriker og Skibe i Havn.

Ingen Efterbetalinger.

Indmeldelser modtages i Flensborg af Hovedagenten
og af *Underagenten J. Rosenbeck*, Storegade 73 i Gaarden.

Johannes Helms, cand. pharm.,

Flensborg, Storegade Nr. 2.

Material-Handel.

Antoni Jensen,

Flensborg, Nørregade Nr. 94/96.

**største Special-Etablisement
for Herre- og Dreng-Garderobe.**

Sommer & Hotel **Stibbroen 3,**
Flensborg,

ligeoverfor Dampstibspavillonen og i Nærheden
af Bauegaardene.

J. Jessen & Co. Eftflgr.,

Flensborg.

Sæbefabrik.

Kolonialvarer

en gros & en detail.

A. E. Colding, Flensborg.

anbefaler sin

Vinhandel.

Jørgen Friis, Flensborg,

Storegade 54,

Tobak- og Cigarforretning,

en gros.

en detail.

Jens M. Ferdinand,

Flensborg, Angelbogade 16,

Kaffe Special-Forretning.

Abonnér paa og avertér i
»Nordslesvigsk Landbrugs-
og Mejeritidende«.

Redaktør:

M. Refslund-Poulsen, Aab. nra.

Til Læerne!

Tekstbidrag, som turde egne sig til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgiveren eller hans Medarbejdere. Som saadanne Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer af enhver Art, især fra Nordjysk.

Meddelelser om Fund af Oldsager og andre større Fund.

Optegnelser og Fortællinger fra gammel Tid om Landbrugsforhold, Folks Levemaade paa Land og i By, Sæder og Skikke, Retssplejen, Kirke- og Skoleforhold o. a.

Overleverede Forklaringer til Stedsnavnes Oprindelse,

Meddelelser om store Ulykker: Ildbrænde, Misvækst, Oversvømmelser, Pest og begaaede Ugjerninger.

Overleveringer om Kriger og Fejder i gammel Tid og Træk og Optegnelser fra Krigen i den nyere Tid.

Handlinger og Træk af anden Art fra ældre og nyere Tid, der fortjener at opbevares.

Smugler- og Rychstyttehistorier.

Gamle Leveregler, Ordsprog og Talemaader, Ræmpvifer, gamle Viser og lignende.

